

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

...sistem...
...cece...

ZAFER KETİZMEN

Bay S

ROMAN

BAY S

CİNİUS YAYINLARI
ÇAĞDAŞ TÜRK YAZARLARI | ROMAN

Babıali Caddesi, No. 14 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: (0212) 5283314 — (0212) 5277982
<http://www.ciniusyayinlari.com>
iletisim@ciniusyayinlari.com

Zafer Ketizmen
BAY S

Yayına hazırlayan: Zeynep Gülbay
Kapak tasarımı: Diren Yardımlı
Dizgi: Mert Musaoğlu

BİRİNCİ BASKI: Kasım, 2010

ISBN 978-605-127-163-7

Baskı ve cilt:
Kitap Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Davutpaşa Cad. No. 123 Kat 1
Topkapı, Zeytinburnu
İstanbul
(212) 482 99 10

Sertifika No: 16053

© ZAFER KETİZMEN, 2010

© CİNİUS YAYINLARI, 2010

Tüm hakları saklıdır.
Bu yayının hiçbir bölümü yazarın ön izni olmaksızın,
herhangi bir şekilde yeniden üretilemez,
basılı ya da dijital yollarla çoğaltılamaz.

Printed in Türkiye

Zafer Ketizmen

 Cinius Yayınları

SEKRETER

Kitabımı almayı unuttum. Annem hep kızar bana kitabımı almayı unutunca. Annemle birlikte yaşıyoruz biz. Evet, bir zamanlar bir babamız vardı bizimle yaşayan, ama artık yok. Ölmedi, çekip gitti, ölse daha iyiydi belki de. Hâlâ bir babam varmış sanabilirdim o zaman belki de.

“Geç kalınca korkuyorum ben,” diyor annem. Beladan, kötü karanlıktan bahsediyor, yüzünü düşürüyor. Ben her defasında geç kalıyor olmasam bile o her defasında böyle yapıyor. “Bir şey olmaz,” diyorum, “rahat tut içini.” Bana inanmıyor. Biliyorum haksız değil, ama yaşıyor artık. Bir beni doğurmuş doğurmasına da sanki on çocuk taşımaktan eskimiş gibi gövdesi. Yüzüne kalın kalın çizgiler oturdu, elleri daha çok buruşuk, az uyuyor şimdilerde, hem de fazla-

sıyla az. Üzülüyorum ona. O zaman yine kızıyor. “Bana üzüleceğine bir kocan olsun, ona sevin,” diyor. Doğru. Annem doğru söylüyor. Bundan daha doğru bir şey yok gibi hatta şu dünyada. Bir keresinde, “O kadar meraklıysan sen bul bir koca,” dediydim de bir daha yemin olsun demem. Bazı kadınlar bir kere evlenmek için yaratıldığına inanır, bazıları asla evlenmemek için, bazıları da kimle olsa evlenmek için. Ama benim kocam yok işte. Olsun isterdim kendimce, ama yok. Annemle birlikte yaşıyoruz biz.

Daha kimsecikler düşmedi buraya. Temizlikçi çiçekleri sulamamış. Bir koşu mutfak, işte hop diye elimde sürahi. Yanlarında bitiyorum hemen. Leylaklar, süsenler, güller ve ıtrışahîler. Hiçbirine haksızlık etmeden azar azar besliyorum hepsini. Tıpkı bir anne güvercinin gagasından alır gibi içtiler.

Masama oturuyorum, masam temiz. Yine çörek koymuş çantama annem. Çörekotu olmalı üzerinde biraz mutlaka. Yağsız da olmalı. Pişkin de olmalı. Fırını tamir ettiğimden beri artık yanmıyor çörekler. Bizim fırının kilerden başkasını yiyemem ben zaten. Annem çok güzel çörek yapar. Ama çarçabuk yemem gerekiyor şimdi hepsini, hastaların eli kulağında. Doktora bakmaz hastalar, buraya gelebilmeye bakar önce. Buraya geldiklerinde ise kendilerine düşen her şeyi yapmış gibi olurlar, öyle sanırlar. Ve beklerler ki gerisini doktor yapsın. Onları alsın,

şöyle havada silkeleyip atsın, sallasın ve döküp çıkarsın kendilerini buraya kadar getiren dertleri. Doktorun bir hokkabaz olmadığını bilmedikleri için yaparlar böyle, kendi çabaları olmadan iyileşemeyeceklerini bilmedikleri için. Belki bir gün öğrenirler.

Çok iyi biri şu doktor. Altı yıl boyunca bu fikrimi hiç değiştirmedim. Başka bir fikir eklediysen fikrime de kör olayım. İyi insan, insanın aklına iyilikten başka bir şey getirmeyen kişidir diyorum. Ama ona kötü diyenler de var. Hastalar diyor böyle, bazen diyorlar, hepsi demiyor. Ne kötülük yapmış bilmiyorum. İyi insan, herkes ona kötü dese de iyi kalabilen insandır diyorum. Her ikisi için, iki kere diyorum bunu. Annemi düşünüyorum, o da iyi biri. Keşke evlenseler. Benimle evlenemeyecek kadar olgun bir adam o ve ben ona eş olamayacak kadar genç bir kızım. İstesem de istemem, isteyemem zaten. Ama annem inanmasaydı eğer bir kereliğine olması gerektiğine bu işin, evlenmek isterdi. Bana kalsa isterdi. Görür, tanırdı doktoru, aklına koyardı, isterdi. Ve ben baba derdim ona, baba demek isterdim. Hiç söylemedim böyle bir şey doktora. Belli bile etmedim. Ona bunu yapamam, çok iyi biri o. Bense çok genç bir kızım.

Defterimi açıyorum. Saat 15.00’e kadar bayağı bir kalabalık. Çoğu ilk defa gelecek bu hastaların. Elif Hanım ise randevusunu saat tam 16.00’ya yazdırmış. Bir de not düşmüşüm

yanına. “*Böceklerden bahsetmek yok!!!*” Kocaman, kırmızı harflerle yazmışım, sonunda da üç iri ünlem. Söz veriyorum kendime, böceklerden bahsetmek yok. Gülüyorum.

Hani bazen aldanır ya insan! Annemle doktor hakkında diyorum. Olmayacak bir şey bu! Olmayacağını herkes bilebilir, zor değil çünkü. Ben de biliyorum. Sanki insan, büyük bir torbaya girmiş renkli toplardan biriymiş de çekilişte birazdan kendisi çıkacakmış gibi olur ya, öyle oldu sanırım bana da.

“Böceklerden bahsetmek yok,” diyorum.

BAY S

Bana kalsa evimden çıkmazdım. Çantayı hazırlamazdım, aşağı inmezdim, bu yola bakıyor olmazdım. “Zamanı gelmiş demek ki!” diyorum, kızıyorum kendime, zamanın geldiğini bir başkasından duymuşum gibi söyledim diye. Ev geliyor aklıma. Gündüz gözüyle bir hırsız girse eve, yükünü çoğaltamadan döner diyorum.

Karşıya geçtim. Eşikte bir çingirak. Kapıyı açıp içeri girdiğim için çaldı, işittim. Küt bir tezgâh karşıladı beni. Tezgâhın arkasındaki bir kadınmış, durup bakınca anladım. Uzattım kâğıdı. Ne çok sessiz her şey ve kâğıt katlı, kâğıt kalın, mürekkebi dağılmış birdenbire, yayılmış. O açıyor kâğıdı.

“Bunların hepsi yok bizde,” diyor.

“Olanları alabilirim,” diyorum.

Hastalık kokuyor her yer. Hastalıkla dolmuş da bir türlü boşalamamış kokuyor. Sebepsiz

imreniyor gibi oluyor insan.

“Sadece bir tanesi var aslında,” diyor.

“Almama yeter,” diyorum.

Bakıyor bana. İki yanda uzamış sosis demetleri gibi saçları. Şimdi bu kadının saçları olsam, hiç durmamacasına döner dururdu başım. Eli gidiyor saçlarına, dokunuyor. Parmaklarınca dönüyor başım.

Evet şimdi! Şimdi bırak Lili! Ama o tutuyor. Yumuşak, yay gibi, iri iri kıvrıl bukleler. Ama o tutuyor. Şimdi Lili! Bırak! Yay gibi. Bıraksa gerilip fırlayacak, bitimsizce sallanacak ve hiç sona ermeyecekmiş gibi görünecek bana. Ama o tutuyor. Yay gibi. Bırak Lili! Şimdi!”

“Affedersiniz, biraz bekleteceğim,” diyor kadın, sesi soğumuş, diplomatik. Kasadaki adamın yanına gidiyor. Bu gidiş aramıza bir duvar çizdi. Bu yanda kaldım ben, karşımda kutularca hastalık. Adam oturmuş, dimdik bir asıklık içinde yüzü. İnsan bir an ayırt edemiyor hangisi kasa hangisi adam diye. Kâğıdı gözlerine doğru sürüyor kadın. Adam okuyor, sonra bir daha okuyor, sonra göz atıyor bana. Sanki ben onun atıymışım da ondan izinsiz gezip dolaşıyormuşum gibi süzüyor. Ağırık gözle bir at gibi gözlüyor beni. Ah Tanrım! At olan ben değilim, o.

“Tamam, ver,” diyor. Şimdi yine kasa gibi adam.

“Geçmiş olsun,” diyor kadın, saçlarıyla söylüyor bunu. Paketi çantama atışımı izliyor.

Yine çalıyor çingirak. Bir kere nasıl çalmışsa bir daha öyle çalmama bilinciyle asmışlar onu oraya sanki ve herkes bunu biliyor. Kapı kendiliğinden kapanıyor.

Yürüyorum yolda. Hava ne kadar sıcak! Her yer ne çok sarı, ne çok parlak! Çantamın sırtıma değen yeri terliyor ben yürüdükçe. Sırtımla çantamın ortak bir işi bu, çantamsa sırtım sıra, bir ayağımın bağcığı çözülüyor ben yürüdükçe. O kızın telefonda gelen sesinde bir aptallık olmasaydı şimdi bu yolu böyle yürüyor olmazdım. Ve şimdi ben, geri dönmemesine gidiyorsam oraya ve daha şimdiden oradaymışım gibiysem, bu yolun yürünmekten başka kaderi olamaz ben onu yürüdükçe.

Yol bitince ana caddeye varacağım. Ve ben varınca ana caddeye otobüs bekleyeceğim. Otobüs gelir mi gelmez mi diye düşünürken yol beni unutacak. Onun sayesinde aklımdan geçenlerin hiçbir anlamı kalmayacak. Yol, yılanı bir düşünce iken kuru, kırık bir yaprak olacak, dökülüp dağılacak. Çıkıp gelmiş bir trene onun nereden geldiğini bilemeden bakar ya insan, bu yol da ardımdan öyle bakacak. “O halde boşu boşuna düşündüm,” diyorum ve belki her şey boşu boşuna.

Yol ne kadar sarı, ne kadar sıcak! “Güneş bir el bombası atıp geri kaçsa göğe, ancak bu kadar sararıp parlar bu yol,” diyorum.

BASAMAKLAR

O nu gördüğümüzde öylece duruyorduk.

Önce dik.
Sonra düz.
Ve yine dik.
Sonra düz.

Yanımıza gelince gölgesi düştü üzerimize. Durdu ve durup baktı karanlık gölgenin içinden her birimize. Sonra bir ayağını dayadı. İki eli, kıvrılmış dizinin üstünde, saçları karışmış, yüzü yerde, şaşkın mermiler uçuşuyor gözlerinde.

Yavaşça kalktı baş, sonra soluyarak ve bakışları apartman boyunca kat kat ve göğe doğru ve sert ve betonsu. Oradan biri inecekmiş de buluşma yerine tam vaktinde geldiğini söyleyecekmiş gibi bakıp bekledi. Gölge de bekledi, o karanlık ve ılık bekleyişin içinde.

Ayak geri çekilip gövde dikleşirken baş yeni-

den düştü yere, yorulmuş ve darmadağınık bir baş biçiminde.

Baktı bize.
İlk adım ve ikincisi ve yürüdü.
Yürüdü ve silindi gölge.

Önce dik.
Sonra düz.
Ve yine dik.
Sonra düz.

ELİF HANIM

Elinde dosya yanımdan geçtikten sonra gözlüğümü çıkardım. Camlarını parlatıp gözüme taktım. Kız, dolap rafına uzanmış, dosyayı yerleştirmeye çalışıyor. Rafta bu kadar dosyanın dizili olmasını istemiyormuş ama böyle olduğu için de keyif almaya artık mecburmuş gibi davranıyor. Topal bir çekirgeyi andırıyor kıpırdanışları.

“Kusura bakmayın,” diyor, “bugün böyle oldu ne yazık ki.”

Başım yarı yarıya çevrili, azar azar bakıyorum ona. “Sağlam insan kalmış sanıyordum bugünü görmeden önce,” diyorum. Gülüyor. Sırtı dönük, yarı yükünden kurtulur gibi hafif, parmak uçlarında yükselirken cevap veriyor. “Bir şey kalmadı, bitiyor çok şükür.” Yavru köpeklerin sesi gibi işitiyorum sesini.

Allah biliyor ya çalışkan kız. Tek başına çe-

kip çeviriyor buraları. Koltukları o istedi diye yenilediler. Sonra şu çiçekler. Pencere kenarında dizi dizi. Doktorun odasına da bir begonya koydurdu. Yumrulu, sapsarı bir şey. İyi de oldu. Ama şu cam sehpayı bu incecik vazo gitmemiş. Daha az cammış gibi gösteriyor sehpayı ve ikide bir gözüme takılıyor.

“Elif Hanım!” diye sesleniyor birden, dönüp geliyor, hafif bir sertlikle karşımda duruyor. İnce bir dalgacıkla titriyor eteği.

“Çay alır mısınız?”

“Evet,” diyor başım.

“İhlamur da var, ben ihlamur alacağım.”

“Mide senin,” diyorum, “nasıl geçineceksen öyle geçin.”

Gülüyor. Uzaklaşırken ardı sıra sesleniyorum.

“İçerdekiler kim?”

“Bir çift, yeni evli.”

“Dertleri neymiş?”

“Doktor bilir.”

Kaç kere şu doktora cilve yap dedim. Sekreteri değil, karısı olarak gelirsin fena mı olur dedim. Kız utangaç, çekingen, safça bir şey. Hafifçe eteğini kaldırıp bileklerini göstermekle olsa bile denemeye değer. Ama o yanaşmıyor. Çünkü anlamıyor. Hâlbuki kaç kere anlasın istedim. Kendimden bile örnek verdim. Kocam dedim, kimi geceler sığır gibi kokar. Ve bazı geceler, hele bir de içmişse, tam bir sığır gibi kokar. Düşün şimdi dedim, insan bir sığırı sevebilir mi?

Sevemez herhalde ama sevmesi de şart değil ki! Sevmeye mecbur değil ki! Önemli olan, bir sığırın varsa onu korumasını bilmektir. Bu yüzden dedim, kocam böyle sığır gibi geldiği zaman eve, hiç üşenmez mis gibi kahve yaparım. Çünkü bir erkeği tutmak için midesiyle iyi geçinmek gerekir. Fakat o bunu da anlamadı. Ben de son umut, o izmarit olayını anlattım. Bizim adam dedim, bir gün yatakta sigara içmiş de izmarit poposuna sıkışmış, arkasından sarılınca gördüm dedim. Anla işte artık dedim, sevmek şart değil ki! Sevmeye mecbur değiliz ki!

Ah Tanrım! Böylelerinin kanını ateşlemeli, ateşlenecek kan hâlâ dolaşıyorsa damarlarında eğer. Bir kız otuzuna varmaya görsün, hele bir de hiç erkek tatmamışsa, içinde neyin kırıldığını bilemez artık.

Alıyorum çayı, tepside kalıyor şekerler. Çünkü orada kalmalı. O masasına geçiyor. Yavaş yavaş karıştırıyor ihlamuru. Durgun, sakın izliyor küçük bir anaför halinde kıvrılıp büzülen sıvıyı. Saçından ince bir tutam bardağa doğru düşüyor. Otobüslerin ter koktuğundan bahsediyor bana, zengin olmanın zararlarından, fırını tamir ederken nasıl elektrik çarptığını anlatıyor.

“Ah yavrum!” diyorum, “Senin ihtiyacın bunlar değil ki.” Ama o duymazdan geliyor, bir şeyler geveliyor ağzında, vazgeçtiğimi görmek istiyor. Çabalıyor, çırpınıyor ve, “O konu, çok da önemli değil,” diyor sonunda.

“Hiç o kadar da önemsiz değil,” diyorum. “Erkekler gereklidirler. Ama bazen düşünürüm, eğer kadınlar onlar için yaratıldıysa, yani doğruysa bu, onlara ihtiyaç duyan neden bizler oluyoruz?”

Bakmıyor bana, ıhlamuru yudumluyor. Bir adamı elde etmenin, o adamı sevmekten çok daha önemli olduğunu söylüyorum yine. Düşünsün ve anlasın istiyorum. Dayanamıyor artık. “Âşık olacağım adamın bir gün karşıma çıkacağını biliyorum ben,” diyor, “inanıyorum buna. Eğer bir şeye bütün yüreğinizle inanırsanız o şey bir gün mutlaka olur.”

“Saçma!” diyorum ben. “Sen böyle oturdukça, kılını bile kıpırdatmadıkça hiçbir şeyin olacağı yok.” Ah gençler! Her şeyin hiç değişmeden hep böyle kalacağını sanırlar. Sanırlar ki değişim, kendilerini görmeden geçip gidecek kör bir dilencidir ve yaptıkları tek şey bu dilenciye birkaç kuruş uzatmak, o bile başkasının parası.

“Üstelemeyin ne olur, bir şey yapamam ben,” diyor, sesi birdenbire güçsüz ve düşmüş.

Canım sıkkın, başımı sallıyorum. Genç bir kız, koca bulmak için çabalamayı hafiflik sayıyorsa ona anlayış gösterebilirim. Kendi kaderim gelip bulsun beni diyorsa tahammül edebilirim. Fakat, “Tanrı’nın sınırlarını ciddiye almamaktır,” derse biri buna, işte onu hiçe sayarım. Bu kız da böyle bir şey düşünüyor galiba gizli den gizliye. Doktoru elde etmek için ona birazcık

cilve yapsa Tanrı onu silip atacak sanki.

“Korktuğun şey nedir?” diyorum. Düşünüyör, korktuğu şeyi bir samanlıkta arar gibi.

“Yeni yetme değilsin, adamakıllı güzelsin,” diyorum. Düşünüyör, samanlıkta olmaktan memnunmuş gibi.

“Gidip de dönmeyen bir sevgilin de yok. Neyi bekliyorsun?” diyorum. Düşünüyör, şimdi bu samanlıkta bir söz etse söylemek istediğini daha çok gizleyecek gibi.

“Benim hayatım çok başka geçti. Hiç erkek görmedim, bilmediğim bir şey bu, yapamam ben!” diyor sesi, kaçarak direnmek istercesine.

Ah Tanrım! Tutayım kendimi, çekeyim dilimi diyorum. O böyle inatlaştıkça, ben böyle üzerine gittikçe ona gazezim var sanacak ve biraz daha konuşursak birbirlerinden nefret eden iki boksör gibi olacağız. O zaman çaresiz kalıp o lanet olası böceklerden söz açacak ve bütün midemi kaldırarak. Ama duramıyorum. “Bana bak!” diyorum. “Genç bir kız, kendisini öpüp koklayacak bir adam bulamadan geçip gidiyorsa şu dünyadan, Tanrı’yı, onu yarattığı için pişmanlığa sürüklemiş olmaz mı?” Dalgın, sessiz düşünüyor, kaşığa gidiyor eli, bardağın kenarına vuruyor şimdi kaşık. Başını kaldırıyor, bakıyor bana, gözleri eskimiş ve teslim olmuş. “Belki de öyledir,” diye mırıldanıyor.

İnsan böyledir işte! Onu zora sokan bir şey olmadıkça doğru düşünemez. “Tanrı, bir insa-

nın her şeyini almış olsa bile umudu bırakmış olmalıdır onda, böyle yapar o,” diyorum. Ve bu kıza, umudunu da kaptırmış biri gibi davrandığı için var gücümle kızıyorum.

Kapı çalıyor o sıra.

Israrla.

Kız kalkıp kapıya koşuyor.

BAY S

Zili kuş sesinden yapmışlar. Elimi koyar koymaz ötmeye başladı. Elim zilde kaldıkça kuş çırpınıyor, doğuruyor, her taraf kuşla doluyor. Sonunda kapı açıldı ve kız, kuşu ölmekten kurtardı.

“Hoş geldiniz,” diyor bana, biraz geri çekiliyor, kapıdan yana, yalnızca tutunuyor kapıya ve duruyor kapı kenarında. Omzunu ya da sırtını duvara hiç yaslamadan ve sallanmadan gözlüyor beni. Ardı sıra fırlatılmış bir gülümseme yapışmış yüzüne, istese bile söküp atılası değil.

Ona bakınca beyaz bir etek içinde olduğunu anladım. Gölgesiz, havadan hafif, uçarcasına bir etek içinde. *İstedğin gibi işte! Uzun, bileklere kadar. Yakışmış mı? Parayı verince üstü kalsın dedim. Çünkü tam olarak beyaz ve istediğin gibi. Yakışmış mı?*

Sevimli kız çocukları gibi kız. Neredeyse ponponlu, parlak, kırmızı pabuçları eksik. Pabuç yerine terliklere girmiş ayakları ve iki terlikte de artarak çoğalmış gene beyazlık. Bu etek ona

fena yakışmış ve daha önce giydiği her ne varsa silip atmış.

“Oturup biraz soluklanabilir miyim?” diyor. “Şayet burada bunu yapmak mümkünse.”

“Özür dilerim, buyurun lütfen,” diyor. Yürüyeceğim yönü işaret ediyor eli. Fırına verilmiş taze hamurlar gibi bu el. Ben adımımı atıyorum.

Kız önde, ben arkada, kız mırıltılı, kendi başına konuşarak içeri geçiyoruz. Görünmez bir iple beni çektiği için kızın ardı sırayım. Tombulun biri karşılıyor salonda bizi. Çok oturmuş, çok beklemiş ve neredeyse bunu huy edinmiş bir halde başını kaldırıp bakıyor. Sonra kız susuyor, tombulun başı iniyor ve ben etrafa bakıyorum. Sanki bakışlarım çok önceden beri buradaymış da ben onları geri alıp gözlerime takıyormuşum gibi. Koltukları görüyorum. Tekli, ikili ve daha fazlalı koltuklar.

“Dilediğiniz gibi oturun lütfen. Tekrar hoş geldiniz,” diyor kız. Sesi, bu odayı doldurmaya çok önceden alışmış ve elleri şimdiden ekmek olmuş bile.

Dediğini yapıyorum. Diliyor ve dilediğim gibi oturuyorum iki kişilik koltukta, biri boş olsa bile iki kişinin yerinde de ben oturuyorum. Kız masasına geçiyor, sebepsiz ayakta. Çantam- sa yanı sıra, yerde, şayet tüm bunlar benim dilemem ise.

“Siz, Bay S olmalısınız,” diyor kız, hâlâ ayakta. “Epey erken geldiniz.”

“Sakıncası mı var?” diyorum.

“Hayır,” diyor, “beklemekten sıkılmazsanız hiçbir sakıncası yok.”

“Beklerim,” diyorum, “şu an başka bir yerde olsaydım da bekliyor olacaktım.”

Sonunda kız oturuyor ve böylece üçümüz de oturmuş oluyoruz. Karşımda tombul ve tatamam dolu. Yoğun oturuş, bir telde yürüyen elektrik gibi tombuldan ikimize doğru. Ben oturduğumdan eminim. Ama kız solumda, masada, oturmuş olduğu o kadar kesin değil, elektrik hiç kalmadan ona ulaştığı için. Şimdi, aynı anda küselim diye toplanmışız gibi, susuyoruz. Susmayı bu kadar isteyen ve elde etmek için her şeylerini verebilecek gibi görünen bir üç kişi daha göremem. Suskunluk her birimizin içinde başka bir şekilde susuyor ve hepimiz yüksek bir sessizliğin içinde.

Görüntü şimdi çok net zihnimde, gümüş bir tabak gibi parıldamış. Annem kadınlar arasında oturuyor. Elimden tutup beni de götürdüğü için ben de oradayım. Kadınların bütün organları var güçlerini o biricik ağızlarına bağışlamış, çünkü bu ağızlar durmadan konuşuyor. Benim de bir ağzım var ama konuşmuyorum. Sıkılıyorum. Ben gitmek istedikçe kazağımdan çekip beni tutan annem çok mutlu. Kadınlarsa bana bakıyor. Bir kısmı çocuksuz ve bunlar yüzünden işim çok daha zor. Seni doğuran ben olsaydım diye bakıp duruyor her biri. Özünde sinsi ve özünde

öç alıcı olduklarını anlıyorum bu bakışların, çünkü kulağım, ağzım ve saçlarım ha bire kadınınkilere benzetilmekten mahvoluyor. Görüntü hâlâ net ve gümüş bir tabak gibi. Hatırlayışım, o zaman düşünüp geçtiğim şeyi hatırlıyor. Ben o zaman düşünürdüm, gelişmek istemiş de bir türlü gelişmemiş organlarım yüzünden, ellerim henüz “erkek eli değil”, gözlerim henüz “erkek gözü değil” oldukları için buradayım diye. Ve bitimsizce bakılıp görülmeye boyun eğerek, her bir kadının aynı anda çocuğu olmaktan defalarca yorulurdum. Anneme bakınca kabarmış bir anlam ve şırmamış bir gurur görürdüm gözüm. Ve ben sezerdim, benim varlığım, anneminkinden önceydi ve beni doğurduktan sonra doğmuş gibiydi annem. Kadınlar arasında böyle yapayalnız oturmanın ne kadar zor ve dayanılmaz olduğunu işte o zamanlar öğrenmiştim.

Bu yüzden ikisine de bakmıyorum şimdi ben. Yüzüm yerde ve görmeyen gözlerimle görüyorum, ikisi de beni süzüyor. Bense, gümüş bir tabak gibi parlıyorum gözlerinde, öyle ki dışarıdan onlara bakan biri, benim ne yaptığımı o gözlerde pekâlâ seyredebilir. Bu iki çift göz, görmüş gibi hatırlayacak mı acaba beni diye düşünüyorum.

Ama şimdi organlarım tam ve yetişkin, o kadar sıkılacak değilim. Derin bir nefes alıyorum. Sabır yok bunda, sabırsızlık da yok, hiç olmadı, hiçbir zaman olmadı ki diyorum. Ve biliyorum,

birazdan konuşturacaklar beni, “Konuşuyoruz işte,” diyecekler.

“Çay alır mısınız?” diyor kız.

Az önce de söylemiş bunu, iki boş bardaktan anlıyorum. Ama o, bir kez daha söylemeye gerek görmeden az önceki söyleyişini tutup söylüyor.

“Evet,” diyorum, “evet alırım. Yalnız şekerleri içine atın, zaten orada olmalılar.”

Kız yanımdan geçip gidiyor, eteği de gidiyor, çünkü gitmek zorunda. *Zor değil! Rüzgârda oluyor böyle! Sevdin mi?*

“Uzaktan mı geldiniz?” diye soruyor tombul, birdenbire ve ta oradan buraya, gayet anlamsız bir soru.

“Evet, 35 yıl kadar,” diyor ağzım, sonradan fark ediyorum.

Hiç böyle bakmamıştım diyorum, hiç böyle bakamamıştım. Kadına değil, şu aramızdaki vazoya. Taş soluklu ve sürekli soğuk ve sebepsizce uzun vazoya, o kadar ki, duygudaş ve tam orada dikili. Onda bir uzun hayvan görüyor gözüm, bir bebek zürafa, tazecik boynunu sehpa da unutup da gitmiş. *Odana koyarız, içine uzun tütsüler, yanarken kokacak şeyler, devrilmez böyle, yanarken küçük şeyler.* Ama yıllar sonra, zürafa ancak yıllar sonra *evet yıllar gerekebilir* geri dönüp *çok zor olacakmış* alacak boynunu ve o zaman *boyun bir kalem gibi kırıldığında* bu vazo, *nasıl yapabildin bana bunu terim vardı ama bunun da bir cevabı var* bu vazo kırılacak.

Kırılacak.

Kırılacak.

“Bayağı uzak,” diyor kadın, duyamadığım, adeta yok bir sesle.

Kurtuldum vazodan ve ona çevirdim gözümü, gözümün yarısı hırs. O çantasına gömmüş çoktan başını, vahşice araniyor ve bütünyle kadını. Bulma isteğiyle değil, arama isteğiyle yapıyor bunu, bulunca yemin olsun ki mutsuz olacak ve aradığını unutacak. Çünkü baştan aşağı kadını.

Bir ayna çıkarıyor eli, çatlamış, eli kadar bir ayna. Kaşına doğru tutuyor. Kaşını aynada görebildi diye cımbızla iki kılını birden çekip alıyor, hâlbuki hiç gerekmez. Şarabı fazla kaçırmış gibi görünüyor şimdi kadın. Eski bir tulumda yeni şarap saklamanın cezası bu diyorum. Yeni şaraplar yeni tulumlara konmalı.

“35 yıl diyorum,” diyor bana, “bayağı uzak!” Sesi var artık.

Dalgın, donuk bakarken önce ben alıyorum çayı. Çünkü kız bunu yapmam için yanımdaymış. O sessizce nazık, beden cılız, biri onu fırlatmış gibi ve ben teşekkür edebiliyorum. Köpürerek gelmiş bana çay, üzerinde köpükler yüzüyor. Kaşık ucuyla deliyorum sertçe, hızlı hızlı, gagalar gibi. Ben böyle yaparken bardağa bakıyorlar, bana değil. Suratları anlamsız ve alından çeneye kadar kaşksı. Gagalanan köpük gördükleri için cennete gidecekler sanki. Yine de

hiçbir şeyi gagalamıyorlar, çünkü onlar, artık iki bilinçsiz kaşık.

Sonra biri silkinip ötekine sesleniyor. “Nasıl oldu çiçekler? Geçti mi hastalıkları?”

Kız arkasına dönüp çiçeklere bakıyor ve cevabını onlardan işitmişçesine veriyor.

“Çok şükür iyiler, atlattılar artık.”

“Ne kadar iyiler?” diyorum.

“Oldukça iyiler,” diyor.

“Gözün gibi bak bundan sonra,” diyor tom-bul, kısmen emredici.

“Elbette,” diyor kız.

Şimdi bu kız, arkasında çiçekler ve kız, çiçeklerin üzerine serili titreyen bir mendil gibi. Dert üstüne dert eklesin çiçekler, bu kıza ne! Ona iyi gelen şey, başından geçenleri tek başına kalınca dönüp çiçeklere anlatmak ve çiçeklerin böyle bir hayata bulaşmadıkları için ne kadar şanslı olduğunu kendi kendine söyleyip durmak. Bu kıza bakıp ansızın ben de şükrediyorum, kuşlar gibi tuvaletini görmüyor çiçekler diye, yoksa bu kız nasıl dayanacak! Benim de çiçeklerim vardı. Güller, süsenler ve tarhlar dolusu ıtrışahiler. Fakat bir insan, kulaklarını yitirmek istemiyorsa çiçek beslemesin! Yalnızca dinleyebilir çünkü çiçekler, konuşamazlar. Kulak, boş yere kabarır onlara doğru ve sestten de hızlıdır, çünkü duymak ister. Yok denecek kadar az da olsa bir şey işitmek ister. Ama ses kadar uçucudur umut ve daha isterken yitirmiştir kulak kendini. Hiç olmazsa

ses çıkarabilen bir canlı beslesinler, bir at ya da bir tavşan gibi. Böylesi hepsinden çok daha iyi.

Dışarıdan erkek sesleri ve arabanın birinden upuzun bir korna sesi çıkıp geliyor. Aynı anda işitiyor ve birbirimize bakıyoruz, bu sessiz trafikte kornayı çalan hangimiz olabilir diye, ne de olsa erkek sesini çıkarabilecek olan sadece benim.

“Kavga çıkacak galiba,” diyor kız, elleri dudakları önünde birleşmiş, masada oturarak.

“Nasıl?” diyorum.

“Taksiciler,” diyor.

“Nasıl taksiciler?” diyorum.

“Burada,” diyor “durak kapma, yol verme yüzünden taksiciler kavga ederler bazen. Ama kısa sürer. Fazla bir şey çıkmaz.”

“Polise bildirmeli bunları,” diyor tombul kadın, “polise bildirmeli.”

“Polis mi?” diyorum.

“Evet,” diyor, “polislerin başka ne görevi olabilir ki!”

“Siz onların bütün gün kavga çıkmasını beklediklerini mi düşünüyorsunuz?” diyorum.

“Sorun çıktıkça polis olur onlar,” diyor.

“Polis oldukları için sorun çıkmadığını nereden biliyorsunuz?” diyorum.

“Sizin için sorun yoksa benim için de olmaz,” diyor.

“Yok, yok!” diyor kız, “Küçük bir şeydir. Şimdi yatıştır.”

Kıza bakıyorum. Elindeki kaleme tutunmuş. Yok sayma arzusu düşmüş yüreğine. Kalem de düşüyor sonra, bir an içinde tahta masaya, yumuşamış bir ses çıkıyor. Bir zamanlar yaşayan iki ağacın çarpışması gibi.

Tam şimdi ve tam burada, “Beş köpeği ile beş kedisi olan bir adam varmış,” desem bu kıza ve, “köpeklere kedi dersek bu adamın kaç kedisi olur?” diye sorsam, “On,” diyecek bana. Ya bilir ya bilmez fakat öyle bir ruhu var ki, köpeklere kedi dediler diye, köpekler kedi olacak sanki.

Tombul, kıza bakışına bakıyor, köpek ya da kedilere değil. Sonra yerinde kımlıdıyor ve dönüp kıza şöyle diyor: “Bazıları için daha farklı bir bekleme odası yapmaya doktor bey ne der sence kızım?”

Dayak istiyor canı! Lanet olsun! Dişlerim gıcırıyor.

Köpekleri terk edip arkama yaslanıyorum. Gözlerim kapalı, başımda bir tepside, bir uyku taşıyormuşum gibi. O kadar hiç arkasında durmadan söyledi ki bunu, o ve söylediği şey, başka başka tanrılardan gelip birleşiverdi. Dehşetlice sıkılıyorum bu kadından. Durup dururken benim üzerime doğru şişmanlamış. Bir insan diyorum, başını alıp giden böylesine bir şişkinliği bile önleyememişse neyi önleyebilir ki hayatta! Sansarlardan ve yılanlardan canını kurtarmayı başarak ihtiyarlamış bir tavuk artık bu kadın. Onu bir kümese koysalar bütün horozlar ho-

rozluğundan vazgeçer. Daha fazla yaslanıyorum arkama. Gözlerim kapalı, başımda bir tepside, bir uyku taşıyormuşum gibi.

“Buna hiç gerek yok Elif Hanım!” diyor kız, gecikmeli ve örtbas etmek istediği için utangaç.

Sonra bir ses, önce yalnız, sonra çoğalarak, doktorun kapısında çoğalan tıkırtılı sesler işitiyorum. Birileri çıkmak üzere ve açılıyor kapı, omzumun üstünden dönüp bakıyorum. Bir kadınla bir adammış, doktorun yanında, ayakta. Karı koca oldukları ta başından beri belli. Kadın en az bir kere ağlamış ama adamın henüz bundan haberi yok. Doktorla vakit geçirdikleri için daha fazla karı-koca olacaklarını umuyorlar. Bu umut, onlardan önce çıkıyor odadan, onlardan hızlı ve çabuk ve çok ötede ve onlar yetişmek için umudun peşinde, ama umut hızlı. Binadan çıktıklarında umutsuz kalacaklar.

“Buyurun, sıra sizde,” diyor kız, sesi, yuvasına giren umutlu bir kuş gibi, umut ayaklarında.

Kadın ayağa kalkıyor, başarıyor bunu. Yaşarken yapabileceği daha iyi bir şey olamaz. Hiç bakmadan geçiyor yanımdan. Çıplak bacaklarında mor damarlar yol yol, derisi yüzülürken iş yarıda kalmış besbelli. İlerliyor. Bir köstebeğin kendi mezarını kazısına gösterdiğim ilgiyle izliyorum kadını, daha azıyla değil. Görüşme odasına girip kapıyı kapatıyor.

Peygamberce yutuyor oda kadını.

Yeniden sessizlik basıyor.

KÜPELER

İkisinden başka kimsecikler kalmadı. Zarif halkacılar halinde iki güzel kulağındayız sekreterin. Yumuşacık memelere tutunmuşuz. Hava sıcak. Her yer sarı. Ve sessizlik herkes için baş döndürücü.

Ara sıra birbirlerine bakıyorlar. Daha çok bir göz atış, oraya buraya dağılmış şöyle bir bakış bu. Hiç bakmamış olmaktan kurtulmalarına yetecek kadar kısa ve ürkek. İkisi de ilgisiz görünüyor ve bekleyiş içinde, ama o kadar kolay ki görmek, iki bekleyiş de kalıcı değil, iki ilgisizlik de.

Boş vermiş değil sekreter. Yapabileceği bir şeyler olsun, bu yabancı havayı değiştirebilecek bir şeyler yapabilsin istiyor. Henüz bir yolunu bulamadığı için tırnak törpüsünü eline aldı. Dikkatli, titiz törpülüyor. Terliklerini çıkardı. Bacak bacak üstüne atıyor. Eteği kıpır kıpır. Oracıkta bir hareket yaratmak üzere dışarıdan gelecek bir şeyi gözlüyor ve böyle bir şey istiyor.

Adam yine koltukta, başı arkaya devrik, uyur gibi. Kolları uzun, iki yanda. Oturduğu yerden sekreterin bacaklarını göremez. Bu iyi bir şey. Zaten gözleri bazen açık, bazen değil, kimi zaman açık, kimi zaman kapalı gözler bunlar. Sırf bu görüntü bile belli ediyor adamı. Adamın yüzünde bir eğrilik var.

Sekreterin cüzdanıysa kalemlige dayalı, dik durmuş. O kadar küçük ki para koymaya değmez diyesimiz geliyor. Ama başka bir işe pekâlâ yarayabilir. İşte yarıyor bile! Sekreter uzanıp içinden bir onluk çıkarıyor ve bir sıçanı kuyruğundan tutar gibi sallıyor.

“Affedersiniz, iki beşliğiniz var mıydı acaba? Bozmak için.”

Sesi çın çın, metal kadar parlamış. Adam havada asılı parayı tek gözüyle süzerek cevap veriyor.

“Hayır, iki beşliğim yok. Hiç olsun istemedim zaten. Sadece bir tane var.” Sonra o tek göz kapanıyor.

“Peki, ama neden?” diye soruyor sekreter, oyun ister gibi.

“Çünkü bir tanesi bana yetiyor,” diyor adam.

“Neden yetiyor?” derken gülümsüyor sekreter, sıcacık.

“Kanaatkâr olmak lazım,” diyor adam, “Tanrı böyle istiyor.”

Adamın yüzünde bir eğrilik var.

Sekreter parayı bıraktı, eli saçlarında. Denedi

ama onluk bozdurma bahanesiyle adamın yüzündeki eğriligi alamadı. Bunun farkında. Hışır-tılı bir dergi çekiyor önüne, karıştırıyor. Bize de dokunuyor eli. Yine suskunluk ve sayfa sesleri.

“Siz bayan, ne okuyorsunuz?” diye soruyor adam, sayfaların daha fazla çevrilmesine izin vermeden.

“Kitabımı almayı unuttuğum için bir dergiye bakıyorum öyle.”

“Neler yazıyor peki?”

“Kadınlarla ilgili şeyler.”

Adam bir an duruyor, yutkunuyor ve sonra devam ediyor.

“Orada yazanları gerçekten anlıyor musunuz?”

“Ben bir kadını, benimle ilgili şeyler bunlar.”

“Onun için sormak istedim zaten,” diyor adam.

Sekreterin duygusu bir anlık incinme, baş etmeye çalışıyor, saçından bir tutamı kulağının arkasına attı, bu kez bize dokunmuyor.

“Okuduğumu anlayamayacak gibi mi duruyorum? Nasıl anlamam gerektiğini söylemek istiyorsanız buyurun söyleyin lütfen. Hiç alınamam bundan,” diyor.

Adam cevap vermiyor. Gözler kapalı, baş arkada, derin bir soluk alıyor. Adamın yüzünde bir eğrilik var.

Sekreter kendini yeniden dergiye verdi ama

içinde sesler geziniyor. Sayfalar çevrildikçe sesler karışıyor, oraya buraya çarpıyor, büyüyor, kesilmiyor. Sonra bir an dayanamıyor ve, “Affeder-siniz!” diye atılıyor, “Bir soru sorabilir miyim?”

Adam umursamıyor, yüzünde hiç hareket yok.

“Tecimsel ne demektir? Dergide yazıyor.”

“Öğrendiğinizde işinize yaramayacak bir şey.”

“Olsun, belki yarar.”

“Size göre bir şey değil, emin olun.”

“Belki size göredir, biliyorsanız söyleyin lütfen.”

Adam oralı bile değil, susuyor.

Sekreterin duygusu şimdi kırılma, baş eder-ken sıkıntılı, iki parmağıyla bizi okşuyor. Belli ki bir kez daha deneyecek adamın yüzündeki eğriliği almayı. Adam bunu fark ediyor gibi görünüyor ve ondan önce davranarak soruyor.

“Kaç dakikadır tanıyoruz birbirimizi bayan?”

Sekreter saatine bakıyor, hesaplıyor.

“Aşağı yukarı elli, en fazla elli beş dakika.”

“Güzel,” diyor adam.

“Neden sordunuz?” diye soruyor sekreter.

Adam doğruluyor, sırtı dik, sekretere bakıyor. Gözler, olması gerektiği kadar açık.

“Şimdi düşünün lütfen,” diyor. “Bu elli beş dakikanın hepsini sadece birbirimizi tanımakla geçirmiş olsaydık, şu an birbirimizi tanıyor olduğumuzdan daha fazla tanışmış olur muyduk?”

“Bilmiyorum,” diyor sekreter, “belki de

olurduk.”

“Peki, sizce birbirimizi tanımanın artık mümkün olmayacağı noktaya kadar kaç dakika geçmesi gerekir?”

“Bilmiyorum,” diyor sekreter, “belki de sonsuz.”

Adam yeniden arkasına yaslanıyor ve yeniden uyur gibi.

Sekretere göre aradaki perdeler kalktı, çünkü adam onunla bir şeyler konuşmak istedi. İçtenlikle istedi bunu, sekretere öyle geldi. Duygusu şimdi heyecan. Artsın istiyor, çeşitlensin istiyor, konuşulsun istiyor.

“Biliyor musunuz,” diyor, “doktor bey benim babamdır.”

Adam ilgisiz, duymamış gibi. Sekreter devam ediyor.

“Ama gerçek babam değil tabii ki. Yani ben ona baba diyorum. Bir gün iş ararken baktım gazetede bir ilan. “*Terapi asistanı aranıyor*”. İlanı görünce bu ben olamam diye düşündüm. Ama annem ısrar etti. Ben de utana sıkıla tam saatinde görüşmeye gittim. Meğer ilk başvuran benmişim. Doktor bey geldi, uzun uzun süzdü beni. Nasıl terlediğimi anlatamam. İnanır mısınız, tek bir soru sordu bana. Gözlerimin içine baktı ve, ‘Kızım bu işi yapabilir misin?’ dedi. Nasıl olduysa, ‘Evet efendim,’ deyiverdim. ‘Peki, haftaya başla o zaman,’ dedi. İnanamamıştım. İşte o günden beri buradayım.”

“Pratik biri! İşi kısa tutmak istemiş,” diyor adam.

“Orasını bilemem ama bir şey biliyorum ki çoğu doktor hastalarına müşteri gibi davranır. Doktor bey ise böyle değildir. Herkesle özel olarak ilgilenir. Herkesin derdini herkesten çok sahiplenir. Bazen kendi derdi, tasası hiç olmaz mı bu adamın diye düşünmüyor değilim. Ama ne yalan söyleyeyim, altı yıldır yanında çalışıyorum ve bugüne kadar bir sıkıntısı olduğunu hiç işitmedim.”

“Yani insanüstü biri,” diyor adam.

“İnsanüstü olsaydı insanları anlayamazdı. Sadece işine bağlı, sorumlu ve bilgili biri.”

“Bunu kanıtlayabilir misiniz?” diye soruyor adam, sesi gayet ciddi.

“Elbette!” diye atılıyor sekreter. Sanki kanıt, ceplerinde her gün taşıdığı bir nesneymiş gibi. Sonra nesneyi buluyor, onu tanıyor ve devam ediyor. “Bir keresinde bir hastamız vardı. Genç bir çocuk, yani bir delikanlıydı. Seanslarını hiç aksatmadan gelip giderdi. Sonra bir gün telefon edip artık devam etmeyeceğini söyledi. Onu bu fikrinden vazgeçirmeye çalıştım fakat ikna olmadı. ‘Size ihtiyaç duyacağım bir gün tekrar görüşebiliriz,’ deyip kapattı.”

“Kişisel bir ilgi beklemiştir sizden, olamaz mı?” diyor adam, sekreter duymazdan geliyor.

“Fakat doktor bey işi orada bırakmadı. Aldı beni yanına, kalktı delikanlının evine gittik.

Tam yedi defa hem de. İşe yaradı mı dersenez, işe yaradı derim. Çünkü doktor beyin anlattığına göre delikanlı, ruhi sıkıntılarının çözümüne yaklaştığını hissettiği anda sonuca karşı elinde olmayan bir direniş geliştirmiş. O noktada işi kendi haline bıraksaymışız tüm emekler boşa gider, her şey eskisinden de kötü bir hale gelirmiş. Ve bu aşamada, hastanın ayağına gidilerek son noktanın konması gerekliydi. Gerçekten de öyle oldu. Delikanlı zamanla düzeldi. Hayatla baş edebilir hale geldi. Ne güzel bir şey değil mi?”

Adamın bu sözleri umursadığı yok ya da öyle görünüyor. Sekreterse içten içe kıpırtılı. Konuşma büyüsün, konuşma genişlesin, her şey normalleşsin istiyor. Bu yüzden atılgan ve bu atılganlık çok içten, ta içinden geliyor.

“Özür dilerim,” diyor, “çay alır mıydınız?”

“Lütfen,” diyor adam.

Sekreter mutfığa doğru giderken adam onun sırtını izliyor. Daha önce de yapmıştı bunu ama şimdi fazlasıyla ilgili ve rahatsız edici. Sekreter geri dönüp masasına geçinceye kadar adam sürdürüyor izlemeyi. Adamın yüzünde bir eğrilik var.

“Ben ıhlamur içiyorum,” diyor sekreter, sesi yumuşak, masaya yerleşmeye çalışıyor. “Çünkü büyük faydası var. En başta sindirim sistemi. Bağırsakları yumuşatıyor, mukozayı yeniliyor. Biliyor musunuz, sindirim sisteminde yaşayan hücrelerin sayısı, beden hücrelerinin tümünün

sayısına eşitmiş. Bu sistemi, yediklerimizi öğütten basit bir değirmen gibi görmemek lazım. İnsan psikolojisi ile yakın ilişkisi var. Özellikle öfke anında sindirim sistemi hemen tepki oluşturuyor. Bir de unutmadan, tadı güzel olanın sindirimi zordur. Shakespeare söylemiş bunu, az önce okudum.”

“Öyle mi?” diyor adam, demese de olur gibi.

“Ayrıca keten tohumu ve kuşburnu. Bunlar da iltihaplara, tahrişlere ve mide kramplarına karşı çok faydalı. Yani Bay S, bana ne yediğinizi söyleyin, ben de size kim olduğunuzu söyleyeyim.”

Sekreter yapmak istediğini yaptı, gülümsüyor, sıcacık.

“Bir şeyi merak ettim,” diyor adam, “şu hastanın evine gitme meselesi. Sıkça yapılan bir şey midir?”

“Çok sık olduğunu söyleyemem. Ama neden?”

Adam doğruluyor, sekretere bakıyor. Düm-düz ve madeni bir bakış bu.

“Kaç kere?”

“Ne kaç kere?”

“Kaç hastanın evine, kaç kere gittiniz?”

“İyi ama bu neden bu kadar önemli?”

“Bakın bayan! Sakın bana bunun bir meslek sırrı veya hasta doktor arasındaki özel bir durum olduğunu söylemeyin. Kaç hastanın evine kaç kere gittiğinizi ve bu gidişlerinizde farklı bir şey-

ler yapıp yapmadığınızı öğrenmek istiyorum.”

“Bir! Sadece bir hastamızın evine gittik. Onu da size anlattım.”

“Hiç korkmadınız mı?”

“Korkmak mı?”

“Evet korkmak. Hiç korkmadınız mı?”

“Hayır, hiç korkmadık.”

“İlginç!”

“Bunun nesi ilginç anlayamadım. Kime gittiğimizi ve ne için gittiğimizi biliyoruz, kendimize güveniyoruz öyle değil mi? Neden korkalım ki?”

“Size zarar gelir diye kaygılanan biri olmadan gittiniz, doğru mu anlıyorum?”

“Doktor bey vardı.”

“İşi bu olduğu için oradaydı, başka bir sebeple değil.”

“Ama...” diyebiliyor sekreter, gerisini getirmiyor.

“Çok... Çok aptalca bir davranış bu!” diyor adam.

“Risk her zaman vardır, doğru.”

“Tabii ki doğru!” diye çıkışıyor adam, sesi yüksek, kalın, fakat bağırılmış değil, bağırmanın kıyısında durmuş sadece, sesini kötüye kullanmış.

“Sakin olun lütfen!” diyebiliyor sekreter.

“Belinizde ip bile olmadan kör bir kuyuya iniyorsunuz ve adına marifet diyorsunuz. İp kopabilir, kuyu yutabilir, geri dönmek imkânsızlaşabilir, öyle değil mi?”

“Öyle,” diyor sekreter, içine çekiliyor.

“O halde neden?”

“Bilmiyorum.”

“Neyi bilmiyorsunuz?”

“Neyi bilmem gerektiğini. Ne olur Bay S, üstelemeyin artık!”

“Bakın bayan! Hayatlarını sakınmayanlardan ve sanki yaşamıyorlarmış gibi sorumsuz davrananlardan nefret ediyorum. Şimdi bu, siz olsanız bile. Çünkü bunu ancak aptallar yapar, çünkü onlar aptal ve çünkü hayat onlara fazla!”

Adam devam edemiyor, yumrukları sıkılı, dümdüz bakıyor ve hâlâ madeni.

Sekreter ürktü, masaya düşürüyor bakışlarını. Duygusu tedirginlik, yavaşça korkuya doğru yol alıyor. Kulakları ısındı ve minik kulak tüyleri dik dik. Kendini tutamıyor.

“Ona da böyle kaba davranmıştınız,” diyor hiç bakmadan, sesi ince, alçacak.

“Kime?”

“Elif Hanım’a.”

“Yanılıyorsunuz.”

“Hayır Bay S! Daha demin ve yine böyle kaba ve yine böyle küçümseyici.”

Adam gevşiyor, eski hali gelip onu bulmuş bir halde arkasına yaslanıyor. Elleri başının üstünde birleşti, gözleri kapanıyor. Sesi beklenilenin dışında dingin.

“Ben bir yolda yürüyorum ve bu yolda yürümeyen kim varsa onu kendime uzak buluyorum.

Bütün insanlar böyle değil midir?” diyor.

“Yolunuzda yürümeyenlerin suçu nedir peki?”

“Yolumda yürümüyor olmaları.”

“Bu düşünce,” diyor sekreter, “hırpalar bence sizi.”

Aynı anda susuyorlar. Bekleyiş tam olarak çekip gitmemiş, yine gelip araya giriyor. Fakat sekreter duramıyor.

“Pek ama neden? Neden Bay S?” diye soruyor.

BAY S

Tanrı'nın gözü yok!

Tanrı'nın gözü yok!

Ve Tanrı'nın gözü olmadığı için.

SEKRETER

Sonra çantasını istedi benden. Canı sıkılıp odanın diğer ucunda dolaşmaya başlayınca ondan uzak kaldığı ve ben ne yapsam da bu adamdan ve çantasından hiç o kadar uzak kalamadığım için.

Hemen kalkıyorum masamdan. Yere koymuş, ayaklarının arasına bir yere sıkıştırmıştı diye aklımda kalmış. Tam aklımdaki yerde buluyorum ve saplarından kavriyorum. Önce kırmızıydı. Sonra küçük, sonra ona göre ve sonra ağır. Daha önce nasıl da gözüme çarpmamış bunlar diyorum. Doktorun kapısı açılıyor o sıra, dönüp aynı anda ve aynı merakla bakıyoruz.

Elif Hanım. Yine üzölmüş, ağır ve dalgın odadan çıkıyor. Aralarında son bir hırlaşma kopacak gibi görünüyor, neyse ki hiç bakışmadılar. Şimdi böyle gerginler ve ben çanta yüzünden böyle uzak kaldım diye Elif Hanım'a doğru dürüst veda edemedim. Biliyorum, haftaya çok kızacak bana.

“Sıra sizin, buyurun lütfen,” deyip çantayı uzatıyorum, dış kapının tokatlaracasına kapanışını birlikte iştiriyoruz.

“Tanıştığımıza memnun oldum,” diyor. Gözleri kısık, yüzünde yine aynı hava. Ben nedense cevap veremiyorum.

O zaman da bir şey diyememiştim. Babamın bizi terk edeceğini öğrendiğim günü diyorum. Elimde tabaklar. Annem bana bakarken. Annem ayakta. Bense hiç var olmamışım. Uzundu. Bitmeyecek sanmışım. Ta ki tabaklar kırılana ve ben neler olduğunu anlayana kadar. O günmüş gibi geliyor o an bana, belki daha bile derin, daha bile fazla. Yine de gülümseyebiliyorum ama bu kez elimde tabaklar yerine çanta. O bunu bilmeden görüyor beni. Bense onu düşünüyorum. Acaba babam da beni düşünüyor mudur şimdi? Sonra çantayı koltuk arkasına koyup açıyor.

Onu gözlüyorum. Yanında ve ayaktaım. Bunu neden yaptığımı bilmiyorum. Bilmek de istemiyorum. Tersini yapayım diyorum, bunu da istemiyorum. Mademki istemediğim istediğimdir, yapamadıklarım yaptıklarım olacaktır. Ah Tanrım! Birden bir sıkıntı yürüyor yüzüne ve ekşiyor yüzü. “Bir şey unuttuysam hiçbir halta yaramaz,” diye söylendiğini iştiriyorum. Sıkıntı üzerime sıçramasın diye iki adım geriliyorum. Gözlerim orada kalıyor. Çantayı karıştırdıkça onu karıştıran çantaymış gibi oluyor. Bir bebek görüyorum, sonra bir şırınga, kalın bir kitap

ve gazeteyle kaplı ‘L’ biçimli iri bir paket. Eğer bunları iki adım gerilemeden önce görseydim, “Terapi için bunlar gerekmez,” der, gülümserdim. Ama şimdi iki adım geride olduğum için, “Bu yüzden ağırımı,” diyebiliyorum. Tabaklar kırılmış ve sesim yok gibi.

Sert ve hızlı ve hemen bakıyor bana. “Emin olmadığınız şeyi söylemesin diliniz,” diyor. Sonra çantaya dönüyor yüzü, onu yeniden sahipleniyor. Fermuarın kızgın ve çabuk sesi, çantanın ağzını dikip geçiyor. Böylece işini bitirdiğini anlıyorum.

“Hoşça kalın!” diyor yarısı başka yerde olan bir bakışla. Çantasını sırtlanıp yürüyor. Ben yalnız gülümseyebiliyorum. O başka bir şey söylemiyor. Söylemesin. Söylememeli de. Şimdi bu bakışlardan kopacak her söz, daha çok hırpalar beni bence.

O gidiyor, öylece ayakta kalıyorum.

DOKTOR

“Bir rüya gördüm, canım sıkıldı, bunu birilerine anlatmak istedim ve işte buradayım,” dedi, görüşme koltuğuna oturup bakışlarını henüz bana çevirmemişken.

Onu gözlüyorum. Koltuğun kollarını sıkıca kavramış, oda boşluğundan kapıya doğru bakıyor. İçeri girdiğinde kapıyı özenle kapamıştı ama aralık kalmış bir kapıdan ötedeki bir şeyi görmek ister gibi bakıyor şimdi. Diricesine dalgın, sakince tedirgin. Oradaki varlığımı fark etmediğini yine bana duyurma gayreti içinde. Çantası ayaklarının arasında, yerde.

“Rüyanızı benimle paylaşmak istemenize memnun oldum. Dinlemek için can atıyorum,” diyorum.

Bekleşiyoruz. Sesimin ona ulaşması için ikimizin de tahammül edebileceği uzunlukta bir süre geçmesi gerekiyor sanki. O, sesimin gelişini beklerken ben gidişini bekliyorum sesimin.

Sanki sesim, ihtiyar bir salyangozmuş da bu işi becerebileceği hep şüpheli kalıyormuş gibi. Sonunda salyangoz hedefine ulaşıyor.

“Ama bir şartım var!” diyor ağır ağır dönüp bakarak. Sesi dik ve iğneli.

İlk defa göz göze geliyoruz. Gözleri ısıltılı, cam kırıkları kadar dağınık ve odaksız. Her şeyi bakabilir, bakışlarını her şeyden kaçırabilir ve bakıp gördüğünü bir anda silebilir bu bir çift göz. Yüzünü kaygı dolu bir kırıksıklık kaplamış. Alnı da kırıksıklık. Soluğunu işitiyorum. Derin ve gürültülü.

“Şartınızı öğrenmek isterim,” diyorum.

“Şartım çok basit!” diyor, “Beni o tombulun yerine koymayın. O tombulun veya ondan önceki karı kocanın ya da onlardan çok daha öncekilerin. Hiç fark etmez!”

“Anlatmak istediğiniz tam olarak nedir Bay S?”

İsmi ilk kez söylediğim için bakışları değişiyor. Gözlerindeki odaksızlık tane tane yumuşuyor ve yerini, şimdi gerçekten bana baktığı duygusunu uyandıran bir dirilik alıyor. Sonra gevşiyor, arkasına yaslanıyor. Öylesine uzak ki, birazdan vazgeçebileceği ve buraya nasıl girdi ise aynı şekilde çıkıp gidebileceği geçiyor içimden. Başı yere düşüyor.

“Bir anlayış sorunu bu,” diyor, sesi de düşmüş, yorgun.

“Daha iyi anlamama yardımcı olmanızı iste-

rim,” diyorum.

Başını kaldırıyor, az önceki salyangoz kadar yavaş. Ve baş kalkıyor, cam kırıkları kadar parça parça. Bana doğru eğiliyor. Sesi diri ve dimdik birdenbire.

“Burası bir terapi ofisi ise, biz bir terapinin içindeyseniz ve siz doktor, ben de hastanız isem, bahsettiğim şey elbette ki terapiyle alakalı bir anlayış olacaktır. Başka bir şey değil!” diyor, bakışları çoktan üzerime düşmüş bile.

Yakamda ya da sakalımda gezinen bir böceği izlercesine bakıyor. Göz göze gelmekten kaçınarak ve yalnızca bakmak için programlanmış bir robot gibi. Dikkati dağılsın diye sakalımı sıvazlıyor, yakamı düzeltiyorum, fakat bir tesiri yok. Susuyorum. Sessizliği besleyerek gideceği yönü seçmesine izin veriyorum. Yaptığım şeyi hissediyor.

“Siz, kaç yaşındasınız doktor?” diye soruyor, fazlasıyla ilgili, fazlasıyla merak etmiş.

“Elli yaşındayım,” diyorum.

Düşünüyor. Yüzü hesap yapar gibi. Aralarında sayılar dolaşan parmakları koltuk kolları üzerinde tıkırtılı. Ve sonra parmaklar, bir kısa an içinde başının üzerinde kenetleniyor. Gözleri kısıksık, sonra kapanıyor. Hesabı görmüş, defteri kapamış, işini bitirmiş birinin sesi gibi sesi şimdi.

“Terapistlerin soğuk ve buyurgan tavırlarından bahsediyorum,” diyor.

Susuyorum.

“Hastalarını entelektüel zevki yüksek oyuncaklar haline getirmelerinden bahsediyorum.”

Cevap vermiyorum.

“Kuramlarını dayatmalarından, üstün bilgilerinden emin oluşlarından ve otorite kesilmelerinden bahsediyorum. Boş perde terapist, beyaz önlüklü soğuk doktor ve etkileşimsiz bilim adamı. İşte her terapistin çarptığı duvar!”

Sonra doğrulup bana bakıyor. Sesinde cezalandırma arzusu var.

“Sizce yeterli mi?”

Arkama yaslanıyorum. Sözlerinin ardında yakınlaşma isteği yatıyor, paylaşma ve etkin ilişki kurma isteği de. Bu istek, ön görülen terapi kaygısı ile bir arada. İstek, kendini kaygının dili ile ifade ediyor ve bu dil, isteği örtecek kadar köklü. Kaygının derinliğine odaklanmak için kendimi açmanın tam zamanı olduğunu hissediyorum. Oturuşum dik, kollarım iki yana açılıyor.

“Yıllar önce Bay S, fakültede eğitim alırken profesöre tıpkı buna benzer şeyler söylediğim o günü hatırlattınız bana. Harikulade bir bahar günüydü. Fakülte bahçesinde tomurcuklanmış ağaçlar. Rengârenk çiçek kokuları soluyoruz. Güneş sapsarı ve canlı. Her yanda yaşam dolu genç insanlar kaynaşmakta. Ne derler...”

Bilinçli olarak duruyor, tepkisini gözlüyorum. Bana katılmasını, bahsettiğim o bahar gününü sürdürmesini ve böylece yeni bir etkileşim alanı elde etmeyi umuyorum. Varla yok

arası bir kıpırtı belirliyor gözlerinde ama kıpırtı onu yüreklendirecek kadar güçlü değil. Soğuk bir soru soruyor sadece.

“Hepsi bu kadar mı?”

Boşa çıkmış beklentimi örten bir sesle devam ediyorum.

“İşte böylesi harikulade bir günde profesör boş perde modelinden bahsederken elimi kaldırıp söz aldım. Terapistle hasta arasında samimi, canlı ve güvene dayalı bir bağlılık kurulmadıkça terapinin özlenen amacına ulaşamayacağını söyledim. O anki duygularımı hatırlıyorum. Sizin kiler kadar içten ve sizinkiler kadar gerçektiler.”

Sözlerim sona ermiş gibi yeniden duruyorum. O, bunun böyle olmadığını hissediyor.

“Daha sonra ne oldu peki?” diye soruyor hiç ara vermeden.

Bu soru öncekinden de soğuk.

“Sonrasında bu inancımı sürdürdüm ve karşılığında terapi geleneğini küçümsemekle suçlandım. Gerçekte geleneği küçümsemiştim yoktu. Aksine, ondan istifade eden yeni bir bakış açısı edinmeye çalışıyordum. Bu durum hâlâ böyle.”

“O halde siz, kendi bilinçdışı mirasınızı hastalarınıza bulaştırmayacağınızdan eminsiniz, öyle mi?” diye soruyor.

“Daha açık sormanızı isterim Bay S,” diyorum.

Devam etmiyor. Bakışları bir kez daha oda

boşluğundan kapıya doğru. Yüzünde düşünceler var. Ve belirli bir şeyi hatırlama çabası o dağınık yüzde kendini çoktan göstermiş. Yüzünü izliyorum. Yüzü, düşüncelerinin alt üst oluşuna bir an önce karşı gelmek ister gibi.

“Ne söylerseniz söyleyin,” diyor ve susuyor.

Elleri koltuğun kollarını yeniden kavradı. Elleri bakıyorum, terlemişler. Ellerine baktığımı hissedince o da çevirip ellerine bakıyor. “Terlemişler,” diye fısıldıyor. Önümde duran kâğıt mendil kutusundan iki parça alıp uzatıyorum.

“Hayır!” diyor. Hızla üzerine gelen bir arabaya dur işareti yapar gibi kalkıyor eli. “Gerek yok! Çünkü bunu istemiyorum!”

Ellerini bacaklarına silerken mendili değil, benim ona mendil verişimi istemediğini anlıyorum. Bir mendil, bir doktor tarafından uzatıldığında hastanın yardımı kabul etme tarafına seslenilmiş olur. Ve ses, şimdi bir kayalıktan yansır gibi yansıyor. Bay S, mendili değil, işte bu yardımı reddediyor.

“Ne söylerseniz söyleyin, doktor-hasta ilişkisi eşitsiz bir ilişkidir. Zorunlu olarak böyledir bu. Zaten bunu az önce de gördüm,” diyor.

Bütün dikkatim onda. Yüksek ve samimi bir arzuyla onu dinlemeye hazırlandığımı hissediyor.

“Kapı önünde o tombulu geçirdiğiniz sırada gördüm,” diyor, sesi, hissettiği şeyden oldukça emin. “Ellerini avuçlamıştınız. Elleri kim bilir

terli, kim bilir değil. Kadının gözlerinde yaş, ne deseniz ona razı ve tepeden tırnağa inanmış. Kadını alın, epeyce zayıflatın, boğucu verem bırakın üstüne, kan tükürmeye başlasın, tıpkı Katerina İvanovna!”

Gözleri kapanıyor. Dünyadaki her şeyi söylemiş de bundan yorulmuş gibi. Ben susuyorum ve sessizliğin aramızdaki ilişkiyi nasıl öreceğini gözlemek istiyorum.

“Ama alışık olmalısınız böyle durumlara,” diyor, gözlerini dünyaya yeniden açarak. “Çünkü birçok sebebiniz var. Kişiliğinizi kalın bir duvarın ardına gizlemeye mecbursunuz. Hastalarınızla aranızdaki o profesyonel mesafeyle dilediğiniz gibi oynamanıza yarayan taktikleriniz var ve bunlardan vazgeçmeniz imkânsız. Bazen düşünüyorum. Herkesin her şey için bir sebebi var ve herkes aynı anda masum.”

Başını çevirip gözlerime bakıyor, bu bakış hiçbir zaman tamamlanamamış gibi, sonra yeniden bakıyor ve sonra ilk baktığı yere geri döndürüyor bakışlarını.

“Siz terapistler!” diyor, sesi yavaşlamış, düşünceleri yavaşlamış. “Bizim gibi sıradan insanların duygularını hissedebilme yeteneğinizle öne çıkarsınız. Fakat bu çok ama çok aldatıcı. Bunun böyle görünüyor oluşunun oldukça basit bir nedeni var.”

“O basit nedeni benimle paylaşın lütfen,” diyorum.

“İnsafsızca kullanılmış olmak.”

“Tarif edin lütfen.”

“Tarif mi?” diye soruyor, şaşırmış ve bu kelimayı ilk defa duymuş gibi.

Evet anlamında başımı sallıyorum. Düşünüyor.

“Anne-baba sevgisini kazanmak için onların ihtiyaçlarını önceden sezmek zorunda kalmış çocukları düşünün,” diyor, benden düşünmemi istediği şeyi, benim adıma düşünmeye benden önce başlayarak. Bense onu izliyorum.

“İşte bu çocuklar, bu iş için çırpındıkça özel bir yetenek geliştirdiler,” diyor, artık yeterince düşündüğünden şüphe etmeyen bir sesle.

“Nasıl bir yetenek bu Bay S?”

“İhtiyaçları önceden sezme ve giderme yeteneği.”

“Olumsuz bir şey? Öyle mi?”

“Başı, ortası ve sonu olan bir hikâye bu sadece. Ve özellikle sonu olan bir hikâye. Ve özellikle sonu,” diyor.

Saçından bir parça gözlerine düşüyor. Bu gözlerde belirmek isteyen hikâye, saçları yüzünden dile gelip bir son bulamıyor sanki. Ve şimdi kafası karışmış, bu birdenbire olmuş, soğuk ve mesafeli bana bakıyor.

“Devam edeyim mi?”

“Lütfen.”

“Bu çocuklar günü gelir, yetişkinliğe erip terapist olurlar. Artık çocuk değillerdir ve bu

yüzden yeteneklerini psikoloji kuramları ile birleştirirler. Şu, ihtiyaçları önceden sezme ve giderme yeteneklerini. Böylece hastanın karşısına bir otorite olarak kurulduklarında o zavallının bütün zaafalarını bir bakışta kavradıklarını fark ederler. Durum gerçekten böyle midir değil midir ilgilenmezler. Çünkü otorite kutsaldır ve kutsal şüphe uyandırmaz. Kendinden emin terapistimiz için artık oyunlar oynama vakti gelmiştir. Hastanın ruhu kartondan yap-boz olur ve terapistimizin elinde bu ruh bir yapılır, bir bozular. Gerçekteyse olan şudur. Bizim terapistimiz, bir gözüyle hastasına bakarken diğer gözünü içinde asılı duran anne babasına çevirmiş, onların belirsiz hayallerine seslenmektedir. ‘Bir çocuğun anlaşılma ihtiyacına saygı göstermediğiniz için sizi karşımda duran şu zavallı hastam yerine koyuyor ve hakkım olan adalet adına ikinizi de cezalandırıyorum.’ Hikâyenin sonu mu? Zafer kazanmış bir hekim ve bu zafere ağlayarak tapınan bir hasta, tıpkı siz ve o tombul gibi.”

Yutkunuyor. Söylediklerini sevmemiş, hikâye baştan sona yanlışmış gibi bana bakıyor.

“Boş verin gitsin!” diyor, eli, gitmesini istediklerine yolu göstermek istercesine hareketlenmiş, “kitap gibi konuştum, kitap oldum gene. Çünkü bu hikâyenin hiçbir önemi yok. Demek istediğim, siz de böylesiniz doktor, tam olarak elli yıldır böyle hem de.”

Yeniden arkama yaslanıyorum. Hastamın

güvenini kazanmak, onu canlı ve gerçek bir insan olduğuma inandırmak için elimden geleni yapmam gerekli.

“Biz terapistler, yalnız insanlarıdır Bay S,” diyorum, şimdi doktor olan o ve yardıma gereksinim duyan benmişim de, sözüm hem kutsalı hem de doktorun oyuncaklarını aynı anda parçalayıp atmaya yetecekmiş gibi. “Biz yalnız insanlarız ve kişisel ilişkilerimizi çok sık ihmal ederiz. Hayatımızı hastalarımızla yakın ilişkiler kurmakla geçirmemize rağmen, bu ilişkiler gerçekte yaşamımızı desteklemeye yetmez.”

Beni dinlemediğini fark ediyorum. Oda boşluğundan kapıya doğru bakıyor. Kapı kapalı. Gözleri yeniden kıpırtılı. Kafasında kendi hikâyesi sürüp gidiyor, beni dinlemediğinden eminim. Bütün ilgisi kapıya doğru.

“Bay S!” diye sesleniyorum.

“Bay S!”

“Bay S!”

Cevap yok. Sesimi işittiğine dair hiçbir belirti yok. Donuk, kıpırtısız, buradan kopup gitmiş, öylece kapıya bakıyor. Benimle birlikte her şeyi terk etmiş, görüyorum. Sözlerimin etkili olamayacağını anlıyorum. Onu bana yeniden getirecek bir şey yapmak zorundayım ve bunu hemen yapmak için ayağa kalkıyorum.

SEKRETER

O zaman kulağımı kapıya dayamış dinliyordum. Böyle olacağını bilseydim yemin olsun yapmazdım.

Pencereler!

Pencereler!

Neden açıldı şu pencereler?

Kulağım kapıdayken duydum. Açıldı ve kapandı pencereler. Bir şey içinmiş gibi, bir şey düşsün diye, bir şeyin düşmesine izin verilsin de o şey artık düşsün diye. Böylece işittim bir şeyin düşüp gittiğini.

Kulağım kapıda dinliyordum o zaman.

Pencereler!

Pencereler!

Bir şey düştü biliyorum.

Bir kertenkele sıkışınca kuyruğunu düşürüp yoluna devam eder ya, ben de terliklerimi öyle çıkarıp dış kapıya koştum. Çıplak ayağım, çıplak betonda ses çıkarmasın, o düşen şeyin peşinden

aşağı indiğim anlaşılmasın diye. Yoksa doktor çok kızar bana.

Pencereler!

Pencereler!

Merdivenleri iniyorum, aklımda pencerelerin tıkırtılarıyla.

KRAVAT VE ÖNLÜK

Kravat: Doktor kadını görseydi bizi böyle atmazdı.

Önlük: Evet, atmazdı.

Kravat: Böyle çingene bohçası gibi katlayıp pencereden fırlatmazdı. Ve biz şimdi bu pis kaldırımların üzerinde olmazdık.

Önlük: Olmazdık.

Kravat: Ama alacakları olsun! Ne bir suçum vardı benim ne de günahım. Böyle olmasını hiç istemedim ben. Tutunmaya çalıştım pencere kenarına ve düşerken bile tutunabileceğim bir yer aradım.

Önlük: Doktor kadını görmediği için böyle oldu. Zaten sırf adam rahatlasın diye attı bizi. Rahatlasın da içindekileri döküp çıkarsın diye. Ama biz gördük kadını, adam da gördü.

Kravat: Zayıftı kadın.

Önlük: Çok zayıftı.

Kravat: Cansızken canlanmıştı sanki.

Önlük: Siyah bir elbise giymişti. Başında bir şal vardı.

Kravat: Elinde de kanlı bir mendil. Durmadan öksürüyordu. O öksürdükçe daha çok kanatıyordu mendili.

Önlük: Evet, daha çok kanıyordu mendil.

Kravat: Kadın içeri girince yüzüne baktım ben. Kadınsa adama baktı, adam onun her şeyiymiş gibi.

Önlük: Adam da kadına baktı, kadın onun hiçbir şeyiymiş gibi.

Kravat: Sonra yürüdü kadın.

Önlük: Pencerelelere kadar.

Kravat: Duvara dayadı sırtını.

Önlük: Dayadı ve bekledi. Hiç yorulmadı bundan. Ama biz de hiç hak etmedik bunu.

Kravat: Unutur mu artık bizi sence?

Önlük: Unutursa anlarız. Ama şimdi onu özlemek düşer bize.

Kravat: Sırf biz özledik diye gelip alır mı bizi sence?

Önlük: Alırsa anlarız. Ama önce onu özlemek düşer bize.

BAY S

Kapıdan girince ondan başkasını göremedi gözüm. O halde neden girdi kapıdan? Neden onu tutamadı bu kapı? Yine o siyah elbise ve hastalıklı göğüsler ve pabuçları üzerinde boy vermiş o berbat acı ve yine kan tükürüyor. Ah Katerina! Senin baban tam bir haydut!

Ona bakıyorum. Ölmüş bir bedenden bir karış ileri! Ve koltuktayım. Ne tuhaf! Hâlâ oturuyorum. Kollarım bana yetmediği için koltuğun kollarını kavradım. Kapıdan girer girmez dört kolum varmış gibi gördü beni.

Katerina! Dört kolum varmış gibi gördün beni.

Bak! Kapıyı terk edip yürüyorsun şimdi *bana ve bana ve bana* doğru. Onu yürüten benim. Yol boyunca iyi yüzler ve seslerle karşılaşmayacak. Onu bana getirecek bir araba olup olmadığını soramayacak. Pek de gerekli değil bu. Çünkü onu yürüten benim.

Zihnimi onu düşünürken burnum Petersburg kokusu alıyor. Burnum düşünüyor birdenbire. Çünkü yanı başıma kadar gelmiş, dimdik duruyor. Ne çabuk oldu her şey! Tanrı bir saat olsa bu denli hızlı dönüp akamaz diyorum.

Başım yerde, pabuçlarına bakıyorum. Pabuçları ölümsüz. Her zaman ölümsüz pabuçları olmalı insanın. Yaz günü ıslanmış ve umutsuzca çürük deri kokuyor olsalar bile. Bakışlarım tırmanıyor, pabuçlarından yüzüne doğru.

“Bana bunu nasıl yaparsın?” diye parlıyor.

Dışleri gıcırdamış, kolları göğüslerinde kenetli. Tepeden bana bakıyor. Savaşan kadın parçaları düşüyor üzerime.

“Bir şey yapmadım ben,” diyorum.

“Söyle! Nasıl yaparsın bana bunu?” diye bağırıyor, şimdi gerçekten insafsız.

“Neden bahsediyorsun?” diyorum, susmuş olmaktan kurtulmama yetsin diye.

“O tombulun yerine koydun beni. Nefret ettiğin şeye bulaştırdın.”

Ah Katerina!

Tombul dediğin nedir ki! Bir öküz düşün şimdi, bir öküz! Boynuzlarına bir sinek konsa bütün öküzlere olan şey ona da olmaz mı? Ama bir ben biliyorum ve bilgim senden bile gizli. Konan bir sinek bile olsa, öküzün dengesi bozulur.

“Neden geldin?” diye soruyorum.

“Sen istedin beni.”

“Çok eskidendi o.”

“Sen istemiştin beni.”

Görüntü, gümüş tabak gibi parıldıyor gene. *Senin için geldim. Petersburglu yoksul Katerina'yım ben. Sen istemiştin.* Doğru söylüyor!

Görüntü, kara-nemli-kara tarlalar gibi art arda. Soğuk bir ev, kupkuru bir yatak, ölüp gitmiş çiçekler. Düşünce şimdi burnumdan zihnime sıçradı, ve bellek bu böyle olsun istemiyor. Kendine karşıdır çünkü bellek, bir donmuş an içinde hatırlamamayı ister.

Yeterince yalnız bir adam, her kadını isteyebilir. Ve bir kadın, kendisini isteyen değil, istenilmiş olmasını görür. İstek, hayvan yanına dayanıp doğrulur ve erkeğe der ki: “Hey ahmak! Ne istediğini bilmediğin için bedelini almaya geldim.” Ve istek, insan yanına dayanıp doğrulur ve kadına der ki: “Hey sersem! İsteyeni görmediğin için bedelini almaya geldim.”

“Hatırlamak istemiyorum,” diyorum, bir an içinde her şeye ve her şeye karşı gelerek.

Cevap vermiyor.

Yüzüne bakıyorum. Yan yana dizilmiş tahtalar gibi. Bu tahtalarla hiçbir şey yapılamaz. Ne bir ev, ne bir yatak, ne de ölebilen bir çiçek. Daha önce hiç tahta görmemiş gibi gözlerine bakıyorum.

“Senden merhamet dilenmeye gelmedim,” diyor.

Susuyorum.

“Kötü yazgıma ve gözlerimin önünde eriyip giden Sonyacığımın acısına rağmen hiçbir zaman merhamet dilenmedim.”

Tahtalar uzadı, bir ağaç kadar uzun şimdi tahtalar, ki bir zamanlar ağaçtılar. Bu tahtalarla

hiçbir şey yapılamaz. O bunu görmüyor.

“Kimseye teslim olmadım, bilirsin. Çocuklara sokakta laterna çaldırıp şiirler söyletirirken bile aklım yerindeydi.”

“Ne demek istiyorsun Katerina?”

“Hiç! Hiçbir şey demek istemiyorum.”

“Ama söylediğin bir şeyler var.”

“Hayır yok!”

“Söyle hadi!”

“Hayır!”

İşte! Bir kadın gibi konuştu, o zaten bir kadındı. *Ne istersen yaparız Lili! Ne istediğini bilmen yeterli.* Söyleyin şimdi bana ne istediğini bilenler! Neydi sizden farkı? Arkasında iz bırakmadan gidememek mi?

Kahretsin!

“Benden ne istediğini söyle!” diyorum, sesim kuru, inatçı ve neredeyse saldırgan.

Öksürüyor. Kat kat, kanlı ve derinden, artarak. Pabuçları bu öksürük miktarınca eskidi. Sonra nefes alıyor ama hava başka bir ciğerde. Ölümüne uğrayıp yeniden eve dönmüş gibi.

“Burada olacağım,” diyor. “Beni asla unutmayacağına inandım ben. Bu yüzden, ne oturacağım ne de bir yerlere kaybolacağım. Sonuna kadar buradayım.”

Dönüyor ve pencerelere gidiyor. Sırtını duvara dayadı.

Doktoru görüyorum pencerelerde.

Pencereleri kapatıyor.

KATERİNA

Delirmiş olmalı dedim. Kravatla önlüğü pencereden fırlatıp attığı için delirmiş olmalı. Kravat pahalı, gösterişli, zenginlerde bile az bulunur bir şey. Ne böyle bir deli gördüm daha önce, ne de böyle bir deliyi göreni. Petersburg’da bile yok böylesi.

Bay S, şimdi bu deliden mi şifa bulacak? Yüzüne bakılırsa öyle olsun istiyor. Çünkü yüzü rahat, ağzı konuşmaya istekli, gözleri sakin. Ama yanılıyor, şifa bulamaz onda, hep yanıldı zaten.

“Vazgeç bu işten! Adam bir deli! Hadi gidelim!” diye bağıriyorum, yumruklarım demir gibi sıkılı. “Adam bir deli! Hadi gidelim!”

Oralı bile değil. Çantasını açıp kalın bir kitap çıkarıyor. Göz ucuyla izliyorum. Demek bu kitapta saklıymış, yıllardır görmemiştim. Fotoğrafi diyorum, sayfaların arasındaymış demek, yıllardır görmemiştim. Fotoğrafi doktora uzatıyor.

“Ne kadar eski bir şey bu!” diyor doktor, onu

incitmeden almaya çabalayarak.

“Büyük dedem ve ailesi. Karıları, çocukları ve torunları. Evin bahçesindeler. Çoğu öldü ama o söğüt ağacı hâlâ yaşıyor doktor,” diyor, sesi kaygan, pürüzsüz. Böyle bir sesi de varmış demek, yıllardır duymamıştım.

Pabuçlarımı çıkarıyor, sessiz adımlarla doktora kadar sokulup fotoğrafa göz atıyorum. Akılsız herifler! Hiç değişmemişler! Hâlâ oturuyorlar ağacın altında. Huysuz, miskin, boş bakışlı kadın, erkek ve çocuklar dizisi. Ne bahçe eklediler bahçelerine, ne de elde avuçtakini tutmasını bildiler. Tanrım! Hiçbir şey değişmemiş!

“Sizin için çok değerli olmalı,” diyor doktor, sanki değer, fotoğrafın bir yerinde gizliymişçesine.

“Galiba öyle.”

“Paylaşın lütfen. Ne hissediyorsunuz?”

“Her şey!”

“Bu her şeyden birini seçin ve duyguyu adıyla söylemeyi deneyin.”

“Zaman! Şayet bu bir duygu ise.”

Zamanmış! Geçip gitmesin diye yalvardığı şeyin geçip gidişini övecek şimdi ve beni kahredecek. Çarçabuk eteklerimi toplayıp yerime, pencere kenarına dönüyorum. Pabuçlarımı giydim, sırtım duvara dayalı, göğüslerim ağrıyor.

“Bana bak!” diyorum ona doğru eğilip. Sesim hırıltılı, tiz, yüksek.

“Bana bak!”

“Bana bak!”

Bir kez olsun umursamıyor.

“Zaman elbette bir duygudur. Devam edin lütfen,” diyor doktor.

“Bakın orada bir çocuk var. Solda, elinde bir çubukla oturmuş. Gördünüz mü?”

“Evet, ayakkabısının teki yok.”

“İşte o benim babam! Süleyman Efendi’nin torunu. Süleyman Efendi’nin hangisi olduğunu söylemeye gerek yok. Çünkü o fotoğrafta Süleyman Efendi olabilecek başka bir insan yok.”

Doktor başını kaldırıp Bay S’ye bakıyor. Bir an sürüyor bu. Sonra gene fotoğrafa dönüyor. Fotoğraftaki babadan koltuktaki oğlu türetmek ister gibi.

“İnsanın babasını bir çocuk olarak görmesi nasıl bir şeydir doktor?”

“Böyle bir deneyimim olmadı.”

“O halde ben söyleyeyim. İyi babalar iyi oğullar, kötü babalar kötü oğullar verir. İster iyi ister kötü olsun, bir oğul babasını bir çocuk olarak gördüğünde bir şeyin imkânsızlığını anlar. Masumiyettir bu. Evet, yeter bu kadar. Siz bir şeyler söyleyin.”

“Üzgünüm Bay S ama sizinle aynı fikirde olamayacağım.”

“Biliyorum.”

“Devam edin lütfen.”

“Hayır! Saçma bir şeydi zaten, önemi yok!”

“Saçma olduğunu düşünmüyorum. Devam

etmenizi isterim. Babanız size ne hissettiriyor?”

“Söyle hadi!” diye atılıyorum. “25 yıl babamla yaşadım ama onu hiç tanımadım,” de! Bir ceza gibi ansızın göğüslerime saldırıyor öksürük. Zor bela, içimden bir şeyler kopa kopa devam ediyorum.

“Babamı,” de!

“Hiç tanımadım,” de!

“İzin vermedi buna,” de!

“Söyle!”

“Sus lütfen!” diyor sertçe arkasına dönerek.

Çılgınca öksürüyorum. Bana bakıyor. Sesi kızgın. Yüzü kızmak üzere. Öksürüğümün sona ermesini bekliyor. Ölmeden derin bir nefes alabiliyorum sonunda. Mendilime bakıyorum, gene kanla kanamış, gene kıpkırmızı, gene sıcak. Göğüslerim kopalı çok olmuş gibi.

“Söylemelisin,” diyorum, yüzüm şimdi küçük, uysal, hasta.

“Gerek yok.”

“Sana bir soru sordu, sen de gerçeği söylemelisin.”

“Hayır!”

“Hep böyle yaptın ama.”

“Katerina!” diye bağırıyor, “Gerçek diye bir şey yok!” Sesi öfkeli, yüksek, fazlasıyla birdenbire ve doktora dönüyor.

“Özür dilerim doktor. Kendimi tutamadım. Çok acımasız biri o.”

Bay S!

Bazı şeyler değişmiyor öyle değil mi Bay S? Hiç değişmiyor!

Hasta-yorgun düşünüyorum. Sabretmeliyim diyorum. Gerçekte sabretmeyi bilmesem bile sabretmiş gibi görünmeyi becerebilirim. Sabır engel değil buna, sabırsızlık da. Bir kadın, her erkeği giydirebilecek upuzun bir kumaş taşır içinde. Şimdi bu kumaş yetmeli! Bay S giyinmeli! Düşünüyorum.

Beni çağırdığında yirmi beş yaşındaydı. Soğuk bir yatakta tek başına, gecenin birinde ve yapayalnız bir odada.

“Düşünme! İstemiyorum bunu! Düşünme!” diyor bana, yüzünü hiç dönmeden. Düşündüğümü görmüş, düşüncelerimi duymuş, düşünüirken fark etmiş beni. Fakat bu kez ben aldırıyor, düşünmeyi sürdürüyorum.

Bir tek mum ışığı vardı titrek yanan. O, yataktaydı, yastık üstünde bir kitap açılı. Okumadan bakıyordu kitaba, yastıkta ölmüş bir sineğe bakar gibi. Çağırıyordu kimseyi, geri gelsin istemiyordu hiç kimse, istemediğini söylüyordu. Ama yalnız dili yapıyordu bunu, dili yalan söylüyordu.

“Lili’nin eviydi orası, biliyorsun,” diyor bana, yine hiç bakmadan.

Dünyada başka bir ev kalmamış gibi onun eviydi orası. Yirmi beş yaşındaydı. Oraya taşınmıştı, daha acı orayı terk edip gidememişken. O evde, o duvarlar arasında, o beyaz etek, kırmızı

pabuçlar, gri siyah fotoğraflar, ağzı açık kalmış ruj ve sisli aynalar, hepsi her yana serpili döşeli, her yanda acıyla büzülüp eğrilmiş. O ise hepsinin arasında, yatakta.

“Bakmıyordum hiçbirine. Orada olsalar bile,” diye fısıldıyor.

Orada, o mum ışığında bakıyordu onlara. Bakış sırayla, tedirgin, sırayla, birinden ötekine geçerken yorularak. Bakıyor ama bilinci bilmiyordu bunu. Çünkü bakmak, görmek arzusundan sonradır. Arzu yok olursa bakmaya da inanmaz olur insan artık. Orada, o mum ışığında bakıyordu onlara.

“Yapma ne olur! Acı bana! Bakmıyordum hiçbirine,” diye fısıldıyor.

O zaman iki zıt yolda yürüyordu bilinci ve gözü. Hani bir adam bir ağacı işaret eder de diğeri ağaca değil parmağa bakar ya, öyle. Göz, kendi yolunu terk edip bilincin peşinden gitseydi ya körelir ya da kör olup kalırdı. Ya da bilinç yürüseydi gözün ardı sıra, o zaman gözün yaptığı şeyi anlar, kavrar, tutar ve hiç bırakmazdı. Ama orada, o mum ışığında, henüz 25 yaşındaydı. Hem kör olmak hem de göz gibi gören bir bilinç taşımak için çok genç bir yaş. Ve yatakta, soğuk yorgan, soğuk sırtına sarılırken düşünüyordu. *Bana bir şey olacak! Bana bir şey olacak!*

“Yeter!” diye fırlayıp ağaya kalktı, pencerelelere döndü yüzünü, sokağa bakıyor, neredeyse ağlamak üzere.

“İyi misiniz Bay S?” diye soruyor doktor, oradaki varlığını şimdi bile sürdürdüğünü anlasın diye.

Bay S cevap vermiyor.

Şimdi çok yakınımnda. İkimiz de ayaktayız. İki insan bu denli yakın olursa kimse ayırt edemez hangisi düşünen, hangisi düşünülen diye. O, ayakta, perdelerin ardından sokağa bakıyor, düşünen benim.

Ona olacak şeyin, kendisine bir şey olacağına inandığı için, dönüp onu bulacağını anlıyor sonra. Odada, o mum ışığında dua etmeye koyuluyor. Bunu daha önce hiç yapmadığı halde ve Tanrı’nın bu tür insanları daha iyi duyacak kulakları olduğuna kendiliğinden inanarak. Yine yatakta, oturuyor ve beyaz etek şimdi omuzlarına serili, onun masumiyeti Tanrı’yı ikna edebilsin diye. Dua kelimeleri ağzında ve ağzı çoğalıyor birdenbire. *Bana birini gönder! Bana birini gönder!* Kimi istediğini söylemeden, kim olduğunu bilmeden ve ona sorulsa bile kim olabileceğini hiç tahmin edemez bir halde yalvarıyor. O zaman, Tanrı işitti onu ve o henüz 25 yaşındaydı. Ve Tanrı dedi ki: “Benimle konuşman için sana dilimi öğrettim. Çünkü Tanrı olan Tanrı benim. Ve senin için Tanrı’nın dili sende kanayan acıdır.”

“Acı Tanrı’dan gelmez,” diye sızlanıyor, sesi kararsız, acı nerde Tanrı nerde birbirine karışmış ve parmakları perdenin deliklerine takılı.

Düşündüğümü biliyor. Bu yüzden bakmıyor bana. Düşünceyi bilmek onu görmekten daha katlanılır bir şeydir. Çünkü gören göz zihin gibi bilir ve o da biliyor şimdi, bakmıyor bana. Bense düşünmek zorundayım.

O zaman Tanrı böyle dediyse, Tanrı'nın şimdi söylediği, o zaman söylemiş olduğu şeydir. Her şey gibi acı da Tanrı'dan gelir. Ve orada, o mum ışığında, Tanrı'dan gelecek olan gelince, yastık üstünde açık kitap ölüp gitti. *Ölmez böyle, su verirsin, Tanrı büyütür sen su verince.* Çünkü Tanrı, o kitaptan söküp alarak ona gönderdi beni. Çünkü o istemişti. Yastık üstünde açık kitap böylece ölüp gitti. Suç ve cezayı aynı anda geride bırakarak, aynı anda ölüp gitmiş iki sinek gibi.

Parmaklarını ateşten alırcasına çekip, perdeleri kenara itiyor. Küskünce kımlıdıyor perdeler ve çıplak cam, dik duran küçük bir havuz gibi.

“Gerçek nedir doktor?” diye soruyor, yeniden görüşme koltuğuna oturarak. Bu soru benimle ilgili, benimle başlamış bir soru, biliyorum. Doktor ona bakıyor, şimdi daha derinden, daha dikkatli.

“Gerçeğin,” diyor bir an duraklayarak, “bizim için ne anlama geldiği, onun ne olduğundan çok daha önemlidir. Birlikte düşünelim. Gerçek, sizin için ne anlama geliyor Bay S?”

“Bilmiyorum. Süleyman Efendi için gerçek, merhamet etmekmiş. Fotoğrafa bakın. Elini tuttuğu kadın ikinci karısı, yoksul bir yetim. Diğer

yandaki ise ilk karısı, severek evlendiği kadın.”

“Süleyman Efendi'deki merhamet nedir sizce?”

“Yoksul bir yetimi eş alması, ona bakması, iyi davranması. Basit, az gelişmiş bir şey diyecekler belki ama merhamet bu. O halde diyorum, gerçek, bir insanın doğru olduğuna inanıp yaşamına kattığı şeydir.”

Doktor bu sözü kâğıtlarına geçiriyor. Uçan bir kuşu vurmuş da tüylerini yolmak için eve götürüyormuş gibi yapıyor bunu. Aç, iştahlı ve avlayabildiği için muzaffer. Ben delicesine kıskanıyorum.

“Ama sonra yetinemiyorum,” diyor Bay S. “Ne söylesem az geliyor. Bakın! Söylediğim sözde inanç var, doğruluk var, yaşama katmak var. Ne oldukları belli bile olmayan kavramlar. Bir an için apaçık, anlaşılır gibiler, ama bir an sonra büsbütün değişen şeyler.”

“Gerçek değişir Bay S.”

“Değişmeyen bir şey hayal edebiliyorsa zihnimiz, değişmeyen bir şey var demektir ve gerçek olmaya ancak o layıktır. Gerçek değişmeyen bir şey olmalı. Başka türlüüne katlanamıyorum.”

“Ben hiç değişmedim!” diye bağıriyorum yumruklarım gene sıkılı, sesim mızrak gibi ve buna şaşıriyorum. “Dön arkana Bay S! Bana bak! Ben hiç değişmedim!”

“Seni ben yarattım,” diyor.

“Sen hiçbir şey yaratmadın!”

“Seni ben yarattım!”

“Çağırdın beni, ben de geldim. Ve tam on yıl boyunca birlikte yaşadık. Ben değişmedim, ben gerçeğim, ben eskimem, bunu bilirsin.”

“Yeter! Kapa çeneni!”

“Hayır!”

“Kapa çeneni lanet olasıca! Kapa çeneni!”

Çenemi kapatmamı o emretmemiş gibi susuyorum. Çenem sanki o anda tesadüfen kapanmış, kendiliğinden olmuş, benim bundan hiç haberim yokmuş gibi.

Ah Bay S!

Konuşmasam beni böyle incitemezsin. Konuştuğum için yapıyorsun bunu ve ben bundan tiksiniyorum. Tanrım! Göğüslerim sızlıyor. Oysa benden kopmuşlardı. Ama bir kadının ben. Ve bir kadının bir erkeği alt etmesinin yolu, konuşmadan söyleyebilmektir. Konuşmadan söylüyor, düşünüyorum.

İşte Bay S! Düşünüyorum.

Duaları hemen kabul eder Tanrı, ama gereğini yapması zaman alır. İnsan ise hemen yapar, anlaması yapmasından sonra ve bu zaman alır. Daha sen odadayken, Tanrı’ya senin için bir şeyler yapma fırsatı vermeden bir iş yaptın.

“Çok özlediğim içindi,” diyor. Sesi, kendisiyle birlikte yenilmek üzere.

Ah Bay S!

Hiç de akılsız bir adam değildin sen. Ama orada beni çağırmış ve ben çıkıp gelmiş olarak

sen o işi yaptın. Ruhuna tutkular sızdırdın. Yüreğe girer tutkular ve yayılır. Nasıl da yer bitirir insanı, insan nasıl da aklını kaçıır. “Şimdi değil, belki sonra, ama bir gün mutlaka,” dedin ve buna kandın, beni de kandırdın.

“Çok istediğim içindi,” diyor. Sesi ezik, yenilmiş artık.

Ancak bu ses durduruyor beni. Duruyorum, bir andan bile kısa bir ansızlık içinde. Bir kuş havada uçuyormuş da ansızın bitivermiş hava gibi kalıyorum. Kısa, kesik ve hemen. Daha fazlasına dayanamaz çünkü. Biliyorum.

“Devam etmek ister misiniz?” diye soruyor doktor.

“İsterim,” diyor usulca, hiç takat kalmamış ve şimdi hiç istek ve hiç çaba ile dopdolu bir sesle.

“Dinliyorum sizi, devam edin.”

Bay S başını kaldırıyor.

Ben orada duruyorum, sırtım duvara dayalı.

KAPI

Sekreter henüz dönmedi. Bekleme salonu o duvardan bu duvara bomboş. Terlikler orta yerde, ikisi de küskünce ters dönmüş. Masa, koltuklar, şu incecik vazo bir anda vahşice terk edilmiş ve dış kapı aralık. Salon dayanamayıp sekreterin peşinden çıkıp gitmiş sanki. Ben de dayanamıyorum, öteki yüzüme dönüp görüşme odasını dinliyorum.

“Kesin bilgi diye bir şey var mıdır sizce doktor? Asla şüphe etmeyeceğimiz sağlam bir dayanak bulunabilir mi?”

“İhtiyacımız belirler bunu. Çünkü kesinlik algısı psikolojiktir.”

“Bazıları matematiksel bilginin mutlak şaşmazlığından söz ediyor. Üç artı beş her zaman sekiz ettiği için bu türden bilgi kesindir deniyor.”

“Şöyle de düşünebiliriz. Eğer elimizde beş ile toplandığında sekiz edecek bir üç ve üç ile toplandığında sekiz edecek bir beş varsa böyledir bu.”

“Zekice!”

“Demek istediğim Bay S, gerçek, insanın kabulleri ile tutarlı olan bazı sonuçlardır. Kabuller değişirse gerçek de değişir.”

“Hayır! Böyle olmamalı.”

“Neden olmamalı?”

“Bilmiyorum, bir şey eksik kalıyor.”

Sekreter terliklerinden eksilerek aşağı inmişti, ama işte, kolunda bir şeyler çoğalmış olarak dönüyor. Doktorla ilgili şeyler bunlar, aralık kapıdan görüyorum. Beyaz önlükle kravatı koluna yatırmış. İkisi de toz toprak içinde. Yavaşça itilmiş gibi giriyor içeri, biri onu itmişçesine, ama onu itecek biri olmadan. Kapıyı bu yüzden kapamıyor. Kolu yana doğru çıkık ve sanki kendisinden bile ağır. Tabanlarını görüyorum, tozla kararıp kirlenmişler. Yüzü donuk, başı eğik, sadece kendi bedenini takip eden beden dışı bir nitelikte yürüyor, yürüyüş koltuğa çarpıp oracığa dökülene kadar. Ama oturmuyor hemen. Kolunda taşıdıklarına bakıyor, onlardan izin ister gibi ve sonra oturuyor. Giysiler şimdi kucağında. İzin verilmiş, izin alınmış, geriye yalnız düşünmek kalmış. Ve kıpırdamadan düşünüyor. Bir kadın nasıl düşünürse öyle düşünüyor. Her işareti, her şeyi, her işaretle, her şeyle. Öyle ki, bitmek bilmez bir bocalamanın içinde ona dokunan herkesi mahvedeceği daha başından belli. Bir kez daha dayanamıyor, yenisinden görüşme odasını dinliyorum.

“İnsan doğası doğuştan eksiktir Bay S. Böyle hissetmeniz gayet tabii. Hepimiz böyle hissederiz.”

“O zaman kendi savınız da sizin için eksik kalan bir şey olmalı.”

“Elbette.”

“Ama insan dayanamaz böylesine, her şeyin değişken olmasına dayanamaz.”

“Dayanabilir, insan her şeye dayanabilir.”

“Bunun imkânsız olduğunu söyleyen kendi sesine bile mi?”

“Evet Bay S. Kendi sesine bile.”

Dış kapıdan da sesler geliyor. Çünkü kapı aralık. Dikkat kesiliyorum. Merdivenleri çıkan biri var. Sessiz apartmanda tekdüze ayak sesleri artarak belirginleşiyor. Biri bu kata çıkıyor, sesini önceden göndererek ve sakın ve yaklaşan ve birazdan görünür olacağını duyura duyura. Sekretere bakıyorum. İbrikten akıp koltukta biriken bir şey gibi.

Bir kadınmış. Çalmadı bile kapıyı. Sadece durdu kapıda. Soluk mavi sarmaşıklarla bezeli hafif-beyaz-hafif bir elbise gördüm. Süzülüp içeri girince sarmaşıksız bir de çanta. Omzunda asılı. Sanki herkesin bildiği. Sanki o kadın buraya aitmiş gibi. Sekreter nasıl yürüdüysen o da aynı şekilde yürüdü, aynı yürüyüş, aynı koltuğa çarpıp aynı şekilde oracığa dökülene kadar. Ve sonunda kadın, kolları göğsünde kenetli, sekretere tepeden bakarak duruyor. Kindar, öfkeli ya da cezalandırıcı değil. Kadının bedeninin kendi başına bulduğu bir yol gibi duruşu. Ve kadın kımıldamazken omzunda asılı çanta sallanıyor.

“Senin için geldim,” diyor, sesi yaşayan tek şeyi onun. “Hadi kaldır başını.”

Ama baş kalkmıyor. Kalkar gibi olmuyor. Kalkmasının istendiğini duymuyor. Hiçbir şey yapmıyor baş. Oda boşluğuna bakıyor sadece, ilerleyip derinleşerek, dış kapıya ve onun da ötesine doğru. Ve sonra kadının azar azar sallanan çantası duruyor. Biri ona dur demiş, o da oracıkta ölmüş gibi.

“Sözlerime ihtiyacın var. Onun için buradayım,” diyor kadın, cansız çantaya durgun eliyle dokunarak.

“Aynı şey değil Grete!” diyor sekreter hiç bakmadan.

“Seni anlıyorum, biliyorsun değil mi?”

“Grete! Aynı şey değil diyorum sana!”

Kadın iç geçiriyor. İsteddiği şey olmayınca kendini değil, istediği şeyi suçlar ya insan, kadın da böyle yapmak istiyor. Ama bunu yaparsa, istediği şeyi artık istemez olacağını da biliyor ve isteksiz kalmak ona ağır geliyor, çünkü onu istek yaşıyor. Kadınca büzülüyor sesi.

“Nerelerden geldim senin için, dünyanın yolu,” diyor. Sonra yutkunuyor, sesi tiz, “Dünyanın yolu,” diyor, “Dünyanın yolu.”

Sekreter o zaman bakıyor kadına. Kadın da ona bakıyor, şimdi katı ve artık belirgin bir amaçlılıkla dimdik. Böylece bakıyorlar. Balık bekleyen olta sahipleri gibiler. Bakan göz bilemiyor balık kimin hakkı, nasipsizlik kimin.

“Yoruldunsa dinlen ve sonra git lütfen,” diyor sekreter, ama kadın buna aldırıyor. Tepeden

sekretere doğru eğiliyor, sekterin koluna doğru. Kolda yatmış kravattı kavrayıp alıyor ve sonra önlüğü de, ayrılmaması gereken ikiz kardeşler gibi.

“Tanrım! Ne haldeler!” diyor.

“Yıkanırса geçer, önemli bir şey değil,” diye atılıyor sekreter.

“Sorun bu değil, biliyorsun.”

“Sorun bu aslında,” diyor, sesi birdenbire uysal.

“Fırlatıp atmış!” diyor kadın, düşünüyor.

“Yok, yok! Kazara düşürmüştür. Kravat kazayla düşmüştür pencereden, pencerenin açılıp kapanışından anladım. Kazara açılıp kapanmış gibiydi pencere. Evet, öyle olmuş gibiydi. Kazara olmuştur.”

Yüzü bile oynamıyor kadının. Kendi koluna yatırıyor giysileri ve yürüyor. Sekreter şaşkın, gözleri şaşırmış, onu izliyor. Askılığa gidiyor kadın. Askılık boş. Kadın kararlı. Kolundakileri oraya asıyor. Sonra dönüp geliyor, yeniden ayakta, sekretere tepeden bakarak. “Şimdi dinle beni,” diyor, sesi merhametle buyurganlık arası, ama ikisi birden değil. “Gregor’un dehşet verici öyküsünü biliyorsun. Onun bu kadar sorumsuz bir şekilde bir böceğe dönüşmüş olmasını hiç affetmedik.”

Eli ağzına gidiyor sekreterin, çünkü ağız çağırdı eli. Ve şimdi, kadının ağzından çıkan sözleri kendi ağzını kapayarak hiç söylenmemiş saymak istiyor. Hiç olmamış, hiç yaşanmamış, hiç utanç duyulmamış olsun istiyor.

“Yine de onunla yaşamayı denedik. Karnı doysun diye yiyecekler hazırladık. Odasında rahat etsin diye eşyalarını başka yere taşıdık. Temizliğini bile bir gün olsun aksatmadık.”

El, ağızdan ayrılıyor, çünkü hem ağzı hem de eli rahatlatan bir şeyler var. Eller kucağa düşüyor, kucak da rahat ya da öyle görünüyor.

“Fakat Gregor artık değişmiş, bambaşka bir yaratık olup çıkmıştı. Sadece ona özgü bir delilik olsaydı bu, belki katlanırdık. Ama biliyorsun, hepimizin için bir felaket, belki de dünyayı mahvedecek bir bela gelip bizi bulmuştu. Bu yüzden, onun gitmesi gerekliydi. Mecburdu buna. Çünkü insanlar, hayvanlarla ve hele böylesine tiksinti veren bir böceklerle bir arada yaşayamaz.”

Rahatlık, kucaktan göze sıçradı, sonra gözü de terk etti. Gitti rahatlık, geldi kamaşma. Şimdi kadını kamaşmayla bakan gözler kadına çevrili.

“Böcekmiş! Tiksintiymiş! Buraya gelmiş günaç çıkartıyorsun. Vicdanın rahat değil.”

“Şu ellerine bak ter içinde.”

“Hava sıcak ve çok yoruludum, ondandır.”

“Tabanların simsiyah.”

“Hava sıcak, ondandır diyorum.”

“Kuşkular içindesin.”

“Hava sıcak diyorum. Beni dinlemiyor musun sen?”

“İçerdeki adamın doktora bir zarar vereceğinden dehşetlice korkuyorsun.”

Sekreter kadına bakıyor. Şimdi daha derin,

şimdi daha delici. Ve kadına daha önce bakanların düşündüğü gibi, kendi yerinde kim olsa düşünceği gibi düşünüyor: “*İyilik etmek istiyor, iyilik etmek istiyor.*” Bir kadının kendisine iyilik etmek istediğini düşünen her kadın, ötekinin kötü olduğu için bunu yapmak istediğini bilir. Ama yine de ondan gelen iyiliği kabullenir. Çünkü o kadın kendisi olsa bilir ki, kendi kötü olmadan hiçbir kadına iyilik etmez bir kadın. Ve o da bu iyiliği kabul ediyor.

“İçerdeki adam gitmeli,” diyor kadın, birdenbire otoriter, “Bunu sen de biliyorsun.”

“İyi ama nasıl?” diyor sekreter, kabul edilmiş iyilik etkisini çoktan göstermiş.

“Onun Gregor gibi kendi başına ölebilecek biri olduğunu sanmıyorum. Cesareti olsaydı çoktan yapardı zaten. Bu yüzden onun ölmesini burada böyle aptalca bekleyemezsin.”

“Ne yani, onu ben mi öldüreyim?”

“Eğer böyle düşünseydim Gregor’u kendim öldürür, ölüsünü kendim süpürür ve sana da aynı şeyi yapman için öğüt veriyordum. Neyse ki bir elma bizi bütün bu beladan kurtardı. Beklemenin bir anlamı yok. Sadece bunu hatırlatmak için geldim. Hem bak! Dünyanın yolu. Bir şeyler yapmalısın. Unutma bunu. Bir şeyler yapmalısın.”

Sonra kadın susuyor.

“Bir şeyler yapmalıyım,” diye mırıldanıyor sekreter, avuçları sıkılı, “bir şeyler yapmalıyım.”

ÇİÇEKLER

Sonra bir çekirge gibi sıçradı. Bilinçli bir yöne değil, olduğu yerde, birdenbire sıçradı. Koltuk onu atmış, tavan onu çekmiş, yer onu tutamamış gibi oldu. Sıçradı ve koştu, arkasına bakmadan, mutfığa doğru.

İki fincan çay hazırlamış geri dönüyor. Yapraklarımız ardına kadar açık, izliyoruz. Koca bir saksı ya da dev gibi bir ağaç taşıyaydı bu kadar titremezdi. Titreyiş gövdesinin her yerinde belki, ama kendini sadece ellerinde göstermekle yetiniyor. Elleri titriyor ve kendi başına çoğalıyor adımları, o bunu bilmeksizin, masasına vardığını fark etmeksizin. Sonra masasına oturuyor. Kendi aramızda düşünüyoruz:

Şimdi ne yapacak?

Şimdi ne yapacak?

Telefona uzandı. Ahizedeki tok sesli adama buranın adresini tarif ediyor.

“Dördüncü kat, penceresinde çiçekler olan,”

diyor. “Leylaklar, süsenler, güller ve ıtrışahîler, zor değil, bulursunuz.”

Kendi aramızda bakışıyoruz.

Kötü bir şey olacak.

Kötü bir şey olacak.

Telefonu kapatıyor ve bir kalem arıyor ve buluyor. Küçük bir kâğıt çekiyor önüne, düşünüyor, o dursun kalem yazıp gitsin ister gibi.

Yine sıçrayıp ayağa kalkınca yazıp bitirdiğini anlıyoruz. Salonda dolaşüyor, küçük kâğıt elinde, yazılmış yazıyı mırıltıyla okuyarak. Sehpanın çevresinde dönüyor, lambanın çevresinde dolanan bir arı gibi vızıltılı ve sanki kanat çırpıp mırıltıyla okuyarak. Terliğinin biri çıkıyor ayağından ama aldırıyor. Sehpanın çevresinde dönüyor.

“Çaylar!” diyor sonra, yine sıçrıyor, masaya koştur bile. Kâğıdı avucuna sıkıştırıp tepsiyi alıyor ve görüşme odasına doğru yürüyor. Koşmakla yürümek arası, ama ne koşmak ne de yürümek bu. Aceleci, sakarca ve bir şeyin eksik parçası oymuş da koptuğu yere gider bir halde.

Tam kapıya varınca duruyor. “Terliğim!” diyor, hızla geri dönüp koşarak. Sehpayı dolanıyor ve ayakları ondan önce buluyor terliği. Giyiyor. Şimdi çok daha rahat ve süzülerek gidiyor kapı önüne. Saçlarını düzeltiyor.

“Terliğim!” diye mırıldanıyor.

SEKRETER

Elimde tepsi içeri girdim. Öyle bir hava, öyle bir kendinden geçiş sardı ki beni, sanki tepsi çekip sürüklediği için yürüyormuşum gibi oldu, ben daha yürüdüğüm bile pek öyle inanmış değilken.

Girer girmez karşımdalar ve bir doktorla bir hasta gibi konuşmuyorlar. Konuşma çabuk, art arda ve iki ağız arasında sürekli gidip geliyor. İki güvercin aynı yerde yemlenirken hani insan bilemez bazen, hangi ağız yemi yiyor da doyan karın hangisi diye. Hele bunlardan biri yaralıysa bir de, insan hangisine acıyacağını da kestiremez, yaralıya mı yoksa aç kalana mı diye. Konuşma, tam olarak böyle işte.

Bense yanlarına varmışım bile. Ayaktayım, ama daha yakın olamam. O adam, yani Bay S, böyle konuştukça daha yakın olmak benim harcım değil. Şimdi o, yaralı bir güvercin gibi doymaya çalışıyor olsa bile.

Çayları vermem gerek. Ama bunu hemen

yapamadığım için hemen bir şey geliyor aklıma, küpelerim geliyor, yerlerindedirler diyorum. Kulaklarım ile ilgili bir şey de geliyor sonra, ama o kadar emin değilim, kulaklarım yok gibi. Çünkü tam buracıktaki kendime bir şey söylesem işitecek bile değilim. Tutup tepsiye söylüyorum ben de. “Konuşma kesilene kadar böyle kal ve bekle, konuşma kesilene kadar kal ve bekle.” Sözümü dinliyor. Oadaki bekleyiş, parmaklarımdan bana geçiyor ve ben de bekliyorum, ama yüreğim titriyor.

Yüzlerine bakıyorum. Orada olduğumu fark etmiş, ama henüz beni görmek istememiş dört keskin gözü tutan iki ciddi yüz ve benim şaşkın gözlerimi tutan eğik, ısınmış, hayaletimsi tek bir yüz. Bu yüzden onlar dönüp bakmasın bana. Hiç yapmasınlar bunu. Görülmeden görmek istiyor ve ancak böyle bakıyorum onlara.

“Tanrı da psikolojiktir,” diyor doktor.

“Daha açık konuşun lütfen.”

“Hepimiz baş edemediğimiz kaygılarla yazarsınız Bay S. Varoluşumuzdan gelen kaçınılmaz kaygılardır bunlar.”

“Ölüm gibi.”

“Evet, ölüm gibi, yalnızlık, özgürlük ve hayatın anlamı gibi. Bu yüzden bir destek arıyor ve bunu yeryüzünde ya da kendi içimizde bulamayınca göklerde icat ediyoruz.”

“Tanrı’ya inanmıyor musunuz yoksa?”

Demek bu yüzden bu kadar ciddiymiş bu

yüzler. İki erkek Tanrı’dan konuşuyorsa, aralarına girmemelidir hiçbir kadın diyorum. Bekleyişim çoğalıyor. Bu iki adam, doktor ve hasta değil artık, ikisi de olması gereken kişi değil. Tanrı’yı tartışma saatinde sözleşmiş iki erkek, tutup Tanrı’dan bahsediyor, sanki o da görünmez bir koltukta oturan bir başka erkekmiş gibi. Sebepsiz utaniyorum, büzülüp saklanasım geliyor, şimdi burada olmamalıyım gibi geliyor. Doktorun sesini işitiyorum.

“Herkes bir Tanrı’ya inanır, en inanmazlar bile. Sorun, Tanrı’nın ne olduğunda ve hayatımızın neresinde bulunup bizim için ne iş yaptığında. Siz ne düşünüyorsunuz?”

Düşünüyor Bay S. Düşünce, konuşmayı kesip atıyor ve o zaman görüyorlar beni. Doktorun yumuşak bakışı üzerime düşüyor. Onu böyle mavi gömlekle hiç görmemiştım, hiç bu kadar baba gibi görmemiştım ve kendimi hiç bu kadar onun kızı gibi hissetmemiştim. “Getir kızım, teşekkürler,” diyor, yine nazık ve güçlü.

Tepsi uyumuş ellerimde, ellerimle birlikte o da uyanıyor ve hepsi birdenbire. Suskunum. Tedirginim. Her şeyim acele ediyor. Tam dibimde düşünüp kalmış şu adamdan yine üzerime sıçrayan garip şeylere dayanmaya çalışarak çayları veriyorum. Ama o kendi başına alamadı çayı, bakmadı bile, çünkü fincan havada kaldı, çünkü düşünüyor. Usulca sehpayı bırakıyorum, biraz titreyip biraz dökülerek. Onun çayı bu. Ve onun

çayı yüreğim kadar kıpırtılı.

“Geç oldu, dilersem evine gidebilirsin,” diyor doktor.

Cevap vermiyorum. Eve gitmek hiç aklıma gelmedi çünkü.

“Başka randevumuz olmadığına göre kalmanı gerektirecek bir şey de yok, dilersem gidebilirsin,” diyor.

Yine aklıma gelmiyor eve gitmek. O bir kez daha ve sonra bir kez daha söylese bile şimdi hiç aklıma girecek şey değil. Ama bunu söyleyemiyorum. Kaldırımların tozunu tabanlarımda duyunca yanlış bir şey yapmış olduğumu anladığımı da söyleyemem. “Bu yüzden buradayım, belki olmamalıyım, ama buradayım, keşke olmasaydım,” diyemem. “Özür dilerim,” diyemem, hiçbir şey söyleyemem.

“Başka bir arzunuz var mı?” diye soruyorum, nasıl yaptığımı bilmeden.

“Teşekkürler kızım,” diyor.

Ellerime bakıyorum, ellerim titriyor. Tepsi boşalıp kucağıma yapışmış. Yazdığım not avuçlarımda, öyle sıkılmışım ki avuçlarımı, tepsi bile göremez. Ellerim titriyor. Notu ona vermeliyim. Ama nasıl? Ama nasıl? Tepsi boşalıp kucağıma yapışmış.

“Siz Tanrı’ya inanmıyorsunuz doktor,” diyor Bay S. Düşünce bitmiş, söz olmuş düşünce. Ama neden böyle keskin? Neden keskin?

“Bunun bir önemi olduğunu düşünmüyorum.”

“Tanrı’nın mı?”

“Hayır. Benim ona inanıyor ya da inanmıyor oluşumun bir önemi yok.”

“Sizinle tartışmak istiyorum doktor. Nedenini bilmiyorum, ama bunu yapmak istiyorum, hem de hemen, şimdi, ertelemeden.”

“Duygularınızı açığa vurmanıza yardımcı olarsa benim de sizin kadar istekli olacağıma inanın.”

Kılıçlar görüyorum. Bedenlere girmek için nazikçe izin isteyen erkekle sertleşmiş parlak kılıçlar. Ama Tanrı adına çekilen kılıçlar Tanrı’yı öldürür ancak, çünkü ölen her insanla ölür o, çünkü odur insanın içinde gerçekten yaşayan. O halde neden böyle yapıyorlar? İki erkek için çok fazlayım burada ve şimdi iki kılıç ve belki bir Tanrı için bile çok ama çok fazla. Notu ona vermeliyim. Ama nasıl? Ellerim titriyor.

“Düşündüm az önce. Şu kaçınılmaz kaygılarımız olmasaydı Tanrımız da olmazdı, böyle mi demek istediniz?”

“Evet, böyle düşünüyorum.”

“Acıkan insan ekmek ister. Bizler acıkan varlıklar olmasaydık, ekmek diye bir şey de var olmamış olacaktı, öyle mi?”

“Bizler acıkmayan varlıklar olsaydık, açlığını gideren ekmeği hiç yaratmamış olacaktık. Böylece ekmek de hiç var olmamış olacaktı.”

“Peki, çiçeklere ne demeli?”

“Daha açık sorun lütfen Bay S.”

“Çiçeklere ihtiyacımız olmasaydı bile onlar yine var olacaktı. Hiçbir sebep yokken tutup kendi başlarına açacaklardı. İhtiyacımız yaratmadı onları, öyle değil mi?”

“Çiçekler, atlar, kuşlar ya da bulutlar. Evet, onları bizim ihtiyaçlarımız yaratmadı. Ancak onları yaratan bir Tanrı’nın varlığını kanıtlamaya yeter mi bu sizce? Ve diyelim ki yeterli, o zaman onunla ilgili her soru, her merak, her gizem açıklamasını bulmuş sayılabilir mi?”

“Tanrı’yı incitiyorsunuz.”

“Bir kez dilemeye görsün, Tanrı daha çok incitir insanı, çok daha fazla incitir o insanı.”

“Nereden biliyorsunuz bunu?”

Hiçbir yerden bilmiyor. Bilse böyle olmazdı, şimdi o hastaymış da doktor olan bu adammış gibi olmazdı. Ve doktor böyle düşüncelere dalmazdı. Çünkü hiçbir yerden bilmiyor. Ama adam ısrar ediyor.

“Doktor! Nereden biliyorsunuz bunu?”

“Eğer bir Tanrı varsa kesin olan şu ki, Tanrı, kendi doğrularının kurtuluşu için bireyleri feda eder.”

Bir şeyler yapmalıyım. Sanki yapmam gereken şeyi şimdi yaparsam, birdenbire düşteymişim gibi olacak. Düş, içimdeki korkuyu silip atacak ve ben o zaman yapmam gereken şeyi yapacağım, yine düşteymişim gibi olarak. Bir şeyler yapmalıyım. Sanki şimdi yaparsam yapmam gereken şeyi, birdenbire düşteymişim

gibi olacak.

“Dün istediğiniz dosyaları geri alabilir miyim efendim?” diyorum. Düş, ancak böyle gerçek olabildi işte, başkasına gücüm yetmiyor.

Sessiz, durgun, çekmecesine eğiliyor doktor ve ben sadece onun ellerine tünemek isteyen bir serçe gibi çömelıyorum. O çekmeceye uzanırken, elim de eline uzanıyor, yarı yolda yakalıyor, dokunuyor, elim bile bilmiyor bunu nasıl yaptığını. Notu avuçlarına bırakıyorum.

Tanrım!

Yüzüm, kanla dolmuş sıcak bir göl gibi.

LAMBALAR

“Kimi feda etti Tanrı? Söyleyin doktor,” diyor adam.

Doktorun ne gözü ne de zihni adamda. Hem göz hem zihin kendi avuçlarında şimdi, oraya sıkıştırılan kâğıdın yanına sürülmüş iki yabancı gibi. Tepeden gözlüyoruz. Avuçlar sımsıkı. Kol, yumruk olmuş eli göstermemek için masadan aşağı dümdüz. Avuçtan kurtulup aynı anda adama yöneliyor sonra göz ve zihin, doğru yere batırılmış iki toplu iğne gibi.

“Terapi sırasında kendi hayatımdan bahsetmek hep tedirgin etmiştir beni Bay S. İki nedenden ötürü. Birincisi hastalarımın önkabulleri ile ilgili. Eğer hastam, fayda sağlayacağı tedavinin sihir, gizem ve otorite örtüsüyle kaplı olması gerektiğine koşullanmışsa terapistin kendini açması ters etki yapar. Diğeri de terapistin kendini açarken zaten kaygı yüklü hastalarını ikinci bir kaygı sürecine sokma ihtimali.”

“Ne sihir, ne gizem, ne de otorite. Hepsi

uydurma şeyler. Kaygılarıma gelince, denizi düşünün, binlerce yıldır üzerine yağmur yağıyor da deniz hiç artmıyor.”

“Daha fazla üzülemeyecek kadar üzüldüğünü anlıyorum.”

“Belki öyledir.”

“Sizi üzen nedir Bay S?”

“Bir insanı üzen nedir diye sormalıydınız.”

“Sizi üzen şeyi, diğer herkesi üzecek şeylerden daha fazla önemsiyorum.”

“Yıldızlar oraya buraya koşuştursa, ay delirse, güneş çileden çıksa, bunlardan bile önemli mi beni üzen şeyler sizce?”

“Bir öykü okumuştum ve bana üç şey öğretmişti. En değerli zaman şu andır. En değerli insan şu anda yanınızda olandır ve en değerli şey iyilik yapmaktır. Dolayısıyla şu anda, sizden ve sizi üzen şeyi dinlemekten daha değerli bir şey yok benim için.”

“Bunu konuşmak istemiyorum.”

“Neden istemediğinizi anlamak isterdim.”

“Çünkü beni üzen bir şey yok.”

Duvar dibinde dikilen kadını gözlüyor. Kapkara elbisesiyle her şeye o üzüyor sanki. Sonra öksürüyor ve mendil arasından bir alev gibi adama doğru uzuyor ağzı.

“Yalan söylüyorsun!”

“Katerina! Sana yapacağım şeye çoktan karar verdim ben. Çıkıp gideceksin hayatımdan. Geldiğin yere aitsin, bana değil.”

“Çok zalimsin! Çok acımasız!” diyor kadın ve ağlıyor. Ağlarken haç çıkarıyor. Haç çizen el, iki omzunu ve alnını birbirine bağlamasa dökülüp dağılacak sanki. Onu emip büzen bir şeyin içine doğru yavaşça yürüyor kadın, ağlıyor.

“O halde sorumu değiştiriyorum,” diyor doktor. “Bir insanı üzen şey nedir Bay S?”

“Üzüntü,” diyor adam, tavana bakıyor, bize kayıyor gözü, düşünüyor. “Üzüntü,” diyor yeniden, düşünüyor. “Üzüntü, bir şeyi kaybetmekten doğar. Bir bütünden bir parça kopar ve üzüntü doğar.”

O kadar belli ki adam kendi sözlerinden memnun değil. Başka bir ağızda söylenirken kazara onun ağzına gelip yerleşen kelimelerle konuşmuş gibi görünüyor. Bakışları birdenbire kuşkulu, ötede beride, seke seke. Doktora beklemesi gerektiğini anlatan bir parmak işareti yapıyor ve arkasına dönüyor.

“Ağlamayı kes artık Katerina! Zihnimi bulandırırıyorsun!”

Bir çiçek oldu kadın. Yavaşça kapanıyor. Kara, küçük, koyu bir şey oldu, kapanıyor. Gövdesi hasta ve büzülmüş, inciniyor. Daha da koyulaşıyor ağlayışı, daha derinden ve daha içli.

“Sus lütfen!” diyor adam. “Zihnimi bulandırırıyorsun.”

Kadın burnunu çeke çeke duraklıyor ama büsbütün sona ermiyor ağlaması, konuşmasına yetecek kadar azalıyor sadece.

“Artık kendinden bahset,” diyor, hüzünle tıkalı burundan gelen sesle.

“Hep öyle yaptım.”

“Vakti geldi artık! Kendinden bahset!”

“Hep öyle yaptım diyorum sana ve en büyük hatam da buydu zaten,” diyor adam, öfkeli.

“Kendinden bahset! Belki o zaman değerimi anlarsın.”

Adam düşünüyor. Düşünce kendini düşünürken doğdu ve öne eğiliyor başı. Sonra hatırlayış gelip başı kaldırıyor. Yavaşça, gündoğumu gibi, yavaşça ve baş kalkıyor.

“Bir zamanlar,” diyor ve yutkunuyor. “Bir zamanlar çok mutluydum doktor.” Sesinin tonu, şimdi hatırlanarak yerine konmuş bilinçli bir tınıda. “Ama bu, çok zamanlar önceydi. Zaten en berbatı, bir zamanlar mutlu olmuş olmaktır.”

“O zamanlardan bahsetmek ister misiniz? Hayatınız nasıldı? Dünyaya bakışınız, duygularınız?”

“Mutlu olan her insanınki gibiydi. İyi ve güzel şeyler, ya da bize öyle gelen şeyler. Hafiflik, canlılık, net görüntüler, böyle şeyler. Bütün mutluluklar birbirinin kopyası değil mi? Yoldan geçen mutlu birini durdurup mutluluğunu alın ve bakın, işte, bir zamanlardaki benim mutluluğum.”

“Değersiz bir şeyden bahsediyor gibisiniz.”

“Kesinlikle değersiz bir şeydir mutluluk doktor. Çünkü onu en aşağılık adamlarla en yüce

bilgeler aynı anda arzuluyor. Düşünün! Bir şeyi hem aşağılık insanlar hem de erdemliler arzuluyorsa o şeyin bir değeri olabilir mi?”

“Neden olmasın?”

“Herkes tarafından arzulanan şey herkese göre bir şeydir. Ve bir şey herkese göre ise onda kendine ait değerli bir şey bulunmaz. Çünkü onu arzulayan herkes değerli değerlidir.”

“Hiç böyle düşünmemiştim.”

“Keşke sadece değersiz bir şey olsaydı. Aynı zamanda baştan sona korkuyla da doludur mutluluk.”

“Neden korkuyla dolu?”

“Hiçbir mutluluk tam değildir çünkü. Bu eksiklik korkutur. Bu korkuyu yok saysa bile insan, gelip geçicidir mutluluk, gelir ve geçer, yitirme korkusuyla doludur. O halde mutlu olan korkuyla dolmuştur. Ve mademki bu böyle, özünde mutlu eden hiç bir şey barındıramaz mutluluk.”

“Korkuyorum ben,” diye sesleniyor kadın öteden, hâlâ kendi içinde, kapanık ve koyu.

“Neden korkuyorsun?” diye soruyor adam, başı gene düşmüş, sert.

“Terk edeceksin beni.”

“Evet, terk edeceğim.”

“Terk edeceksin beni.”

“Evet, öyle.”

“Akılsızın tekisin sen! Acıya susamış bir akılsız!”

“Acı,” diyor adam, eğik başını yerden alıyor, gözü bizde, uzun uzun bakıyor. “Acı,” diyor yeniden. Sonra doktora dönüyor. “Kimse acının peşine düşmez, ama herkes yaşar acıyı. Mutluluğun peşindedir herkes, ama hepsi mutsuz.”

Sır vermiş, fısıldamış, Tanrı’dan başkası duymamış onu sanki. Ama sözlerinden şimdi de memnun değil. Boşluğa bakıyor, fısıldıyor.

“Boşlar boşu! Ah! Boşlar boşu!”

Boşluktan kaçırıyor gözlerini, fısıldıyor.

“Acı, iliklerime işlemiş!”

Gözler birden doktora düşüyor.

“Acı nereden gelir doktor?” diye soruyor, sesi artık duyulur, dik, diri.

“Acı, canlıların değişen koşullara uyum gösteremediklerinde hissettikleri duygudur Bay S. Yaşamı düşünün. Sürekli bir değişim içinde her şey. Eski olan yok oluyor ve yerini yeni olana bırakıyor. İnsan, bu hareketliliğe uyum sağlamadığında acı duyuyor.”

“Acının ne olduğunu söylüyorsunuz, ama ben acının nereden geldiğini sordum, yani kaynağını, onu mümkün kılan şeyi.”

“Acıyı mümkün kılan yine biziz. Ona izin veren, onu var eden biziz.”

“Kendimiz dışında hiçbir şeyin bize acı veremeyeceğini mi söylemek istiyorsunuz?”

“Bunu kastetmiyorum. Acıyı, bize uyum sağlamamız gerektiğini söyleyen iyilik dolu bir uyarıcı olarak görmek yerine, kendimizi acıya

bağlayıp onunla besleniriz çoğu kez.”

“Bağlanmak!” diyor adam, zihninde bir ampul parlamış gibi. “Acı, bağlanmaktan gelir, bağlanmamaksa daha acı. Buraya gelirken hamile bir kedi gördüm. O bile bir şeye bağlanmış. O halde bağ kaçınılmaz, acı zorunlu, doğururken acı çekecek.”

“Acı neden zorunlu olsun?”

“Çünkü insan kendi kendine yeterli olamaz. Daima bir şeye bağlanmak ister. Hiçbir şeye bağlanmayan bir adam bile hiçbir şeye bağlanmama çabasına bağlanmış demektir. Bağ kaçınılmaz, acı zorunlu.”

“Siz kendinizi neye bağlanmış hissediyorsunuz Bay S?”

“Bilmiyorum,” diyor adam, keskin ve hemen, başını eğiyor. Avuçlarına bakıyor, parmaklarına. Parmaklarını yardıma çağırmak ister gibi. Sonra parmaklar kapanıyor.

“Doktor!” diyor, başı yavaşça kalkarken. “Bir şeye neden bağlanır insan?”

Doktor cevap vermiyor. Adamı gözlüyor sadece. Çünkü daha başından belli, bu soruyu ona değil kendine sordu adam. Cevap da kendi içinde, doktor biliyor bunu, bekliyor. “Bir şeye,” diyor adam, “Neden bağlanır ki insan?”

“Hayallerimiz,” diyor kadın, duvar dibinde, sırtı duvara dayalı.

“Ne hayali?” diyor adam, dönüp ona bakarak.

“Hayallerimiz bağlar bizi. Ben de bununla

bağlıyım sana. Sen istemiştin, bağlanayım istemiştin, hayal etmiştin.”

“Ah Katerina!” diyor adam, tekrar önüne dönmüş, başı ellerinin arasında, yüzü eğik, sanki yüz hiçbir yerde.

“Bay S!” diye sesleniyor doktor. Ne işitiyor adam ne de bir şey söylüyor. Başı yerde, sessiz. Orada yok gibi.

“Şimdi hiçbir şey söyleme!” diyor kadın. “Sus ve beni dinle.”

Elbisesinin yakasını sıyırıp hasta göğüslerde saklanmış bir deste kâğıt çıkarıyor. Katlana katlana eskimiş, ıslanıp kurudukları için buruş buruş, hışırtılı kâğıtlar. Ve özenerek, tek tek açıyor. Adam neyi görmekte olduğunu o anda anlıyor. “Olamaz!” diyor. “Bunlar benim yazıları. Senin bu yaptığına ne derler biliyor musun?” Kadın cevap vermiyor, şimdi yüzü kahramanca, hesap sorucu ve kadınsı adaletle dolu.

“Demek sen,” diyor adam, “benden habersiz eşyalarımı karıştırıyor, işine gelenleri bir hırsız gibi çalıp götürüyormuşsun da haberim yokmuş.”

“Buna hırsızlık diyemeyiz.”

“Aşâğılık bir suç işlemişsin ve geçmiş karşıma bununla övünüyorsun. Yaptığından dolayı sonsuza kadar utanmanı ve buna hemen başlamamı istiyorum.”

“Bu yazıları yazarken yanında olduğumu hatırla istersen. Yazdığın her şeyi o anda görü-

yordum.”

“Bu neyi değiştirir ki? Odamda, eşyalarımın arasında gizlice gezindiğine inanamıyorum. Muhtemelen ben uyurken yapıyordun bunu. Sinsice, ses çıkarmadan, işine yarar ne varsa yürütüyordun. Şimdi de hiçbir şey olmamış gibi yüzüme bakabiliyorsun. Hırsızlık bu, anlıyor musun, basbayağı hırsızlık!”

“İhtiyacın olan hiçbir şeyi almadım. Aldığım her ne varsa, ya sen onu çoktan çöpe göndermiştin ya da gözden çıkarmıştın. O yüzden beni suçlamaktan vazgeçsen iyi olur.”

“Neden yaptın bunu Katerina, söyle o zaman, neden yaptın?”

Kadın kâğıtlarda aradığını buluyor ve pencereden gelen ışık üzerlerine düşsün diye pencerelere doğru eğiliyor. “Dinleyin Bay S!” diyor. Sayfayı düzeltiyor. “Neler hayal etmişsiniz birlikte görelim.” Ve okuyor.

“... Zamanın karnını gıdıklamak istiyorum. Rüzgârın elini tutmak, semanın saçlarına esmer cüceler asmak istiyorum. Ruhumun titrek gölgesini maverada unutulmaktır istediğim. Olabilir mi? Kesilen bir baş olmak istiyorum, kesilen bir baş. Ey yalnızlık giyotinine yaslanan başım! Uzayan tırnağım, bitiveren sakalım! Çürümeyen ayağım, devrik cümlem, kendimi bildim bileli kederim! Kulağımı suya yatırsam da duysam balıkları. Duyulur mu? Olabilir mi? Tek istediğim, sokak lambalarının olmadığı bir şehrin hayali.”

Sayfa üstünden adama bakıyor kadın. Ve bakışlar kesiyor adamı. Şimdi iki parça adam ve bakışlar, merhametsiz, yara gibi, merhametsiz. Sayfa üstünden adama bakıyor kadın. Okuyor.

“... Çömelip su birikintisinin yüzeyine hafifçe dokunuyorum. Suyun zarı titriyor. Garip yaratıklar birbirlerine geçiyorlar, sımsıkı oluyorlar. Beyaz derileri var. Altı bacaklı, uyumlu uyumsuz her yerinden bir anten fıskırmış salya sümük yaratıklar. Elimi daldırıp avuçlarıma dolduruyorum onları. Su yüzüne çıkarıyorum. Kıvıl kıvıllar. Nefesimden bir parça üflüyorum, ürperip birbirlerine yapışıyorlar. Kaygan, titrete ve zavallılar. Milyon sene sonra onlar da salya sümük yayıldıkları elim gibi ele, hareketlerini izlediğim gözlerim gibi gözlere sahip olacaklar. Onlar, bir el, bir göz, bir beyin, bir akıl ve bir gözyaşı olacaklar. Ah daha doğmamış zaman! Alnının ortasına bir mermi sıksam da öldürsem, öldürebilselerdi yani seni, beş parmağımın arasında tutabilir miydin salya sümük dedelerimi? Ve eğer sen zaman, olmasaydın hiç, ölebilir miydi insan?”

“Ölüm! Doğanın büyük korkusu!” diye sızlanıyor adam. Yüzü gergin, tavana bakıyor, yüzü şimşek gibi, tavana bakıyor, bize dalıyor gözleri.

“Ölüm!” diyor, “Doğanın büyük korkusu. Ölmek isteyen hiç yaşamasın! Çünkü Tanrı böyle yapıyor.”

“Bunları senden başkası yazmadı,” diyor kadın, sayfaları katlayıp göğüslerine sıkıştırırken.

“Semanın saçlarına esmer cüceler asmak için göğşe tırmanan ve zamanın alnına bir kurşun yapıştıran sendin. Hayalin dışına çıkarsan ölürsün, anlıyor musun Bay S, ölürsün.”

“Ne ben ne de bir başkası, yani hiç kimse, semanın saçlarına esmer cüceler asmadı; zamanı öldüremedi; bunu yapamadı Katerina!”

“O zaman öl hadi! Ne bekliyorsun! Öldür! Vazgeçenlerin hepsi gibi sıradan bir ölümü kendine layık gör.”

“Buna hakkım yok.”

“Korkak!”

“Korkak değilim!”

“İkiyüzlü!”

“Yeter artık Katerina!”

“Eğer sen, şu anda ölüme cesaretle yürüyemeyeceksen ölüm kendi dilediği bir anda bulacak seni. O zaman senin ölümün, herkesin ölümü gibi olacak. Sen değil, senin ölümün konuşulacak. Hâlbuki senin yaşamın, herkesin yaşamı gibi olmadı.”

“Baştan çıkarmaya, kandırmaya çalışıyorsun beni. Bu ayartan sözlerle kanıma girmeye çalışıyorsun.”

“Herkes gibi ölmene dayanamıyorum. Buna layık değilsin sen! Tiksinıyorum, anlıyor musun? Hayalin dışında bir yol umuyorsan bil ki böyle bir yol yok! Hayalsiz bir dünya, yaşayan bir cenazedir. Böyle bir dünyada yapabileceğin en iyi şeyse ölmektir. Bu yüzden işte, ölmeye, ken-

dini öldürmeye mecbursun! Kanınla, geninle, ruhunla mecbursun!”

“Yapamam Katerina, yapamam.”

“Zavallı! Önemsiz, yapayalnız, çaresiz, acınası bir zavallısın sen! Bana utançtan başka hiçbir şey vaat edemeyen bir korkaksın!”

“Yeter!” diye bağıyor adam ve bir ok gibi yerinden fırlıyor, sırtı doktora dönük ve ayakta, pencerelerden bakarak ağlıyor.

“İyi misiniz Bay S?” diye soruyor doktor.

“İyiym doktor,” diyor adam dönüp bakmadan, yalan söylediği ortada. “Şu fotoğrafı,” diyor, “geri alabilir miyim?”

Doktor masada kalmış fotoğrafa uzanıyor.

FOTOĞRAF

Bay S’nin ellerindeyim. Koltuğuna yenden oturdu. Parmakları arasında tutuyor beni. Gözleri üzerime doğmuş iki çıplak ay. Bakışları okşuyor. Tepeden aşağı yüzümü okşuyor. İçime doğru dokunarak bir tutup bir bırakıyor.

Doktor oturmuş bizi izliyor. Görebileceği her şey şimdi ikimizin arasına sığmış ve ikimize birden sesleniyor. Sesi rahat, okşayıcı.

“Bu fotoğraf, şimdi nasıl görünüyor Bay S?”

“Ölmeye, kendini öldürmeye mecbursun,” diye fısıldıyor Bay S, doktora bakmadan, yüzünü benden kaldırmadan, çünkü Katerina böyle söylemişti. “Kanınla, geninle, ruhunla mecbursun buna,” demişti. Kadın böyle demişti.

Sonra devam etmişti, ama sözle değil, kadını adaletle beslenmiş kötülükle. Kötülük, onu yüreğinde taşıyana söylemez ne yapacağını ve o zaman kötülük istemişti ki, düşünceler Bay S’nin zihninde sıraya girsin:

Önce Süleyman Efendi,

Sonra karısı,
Karısının intiharı,
Ve ahır.

Ve parlasın istemişti görüntüler, kötünün eliyle ve yine kötülükle, öyle ki zihin buna ne karşı koyabilir ne de yabancı:

Çatıdan sarkan ip,
İpte bir kalem gibi kırılmış boyun,
Ve etek,
Ceplerine ölü eller girmiş
O beyaz etek.

Sonunda inansın istemişti kötülük, intihar o gün kana girdi, ahırda, çatıdan sarkan ipten süzülüp kana girdi ve soya geçti ve şimdi onun kanında akıyor.

“Kanımda akıyor,” diye fısıldıyor Bay S, parmakları dedesine dokunuyor, yüzü yine yüzüme gömülü ve kötülüğe çaresizce inanmış.

Ah Katerina!

Bay S hayallerinden vazgeçip seni Petersburg’a gönderecek olursa içine intihar girmiş kaderi işleyecek ve ölüm ona kendi ellerinden gelecek, öyle değil mi?

“Ama oraya ait,” diye fısıldıyor Bay S, “gitmeli, zaten hiç gelmemeliydi.”

“Çünkü,” demek istedin Katerina, “hayal susarsa kader konuşmaya başlar ve kader konuştuğunda onu gerçekleştirmekten başka bir yol kalmaz.” Hem hain hem masum böyle demek istedin, öyle değil mi?

“Seniha Hanım,” diyor Bay S, sesi yumuşak ve ona sığır, onu sesiyle ölümden alıp gelmek ister gibi.

Ses, ağızdan çıkıp yüzümden içeri giriyor ve ağaca yaslı duran Süleyman Efendi’nin kulaklarında iştiliyor. Birdenbire kıpırdıyor adam. Ölü oturuşla önünde sıralanmış kalabalığı yarıp geçiyor. Yüzüme kadar yaklaşıyor. Yüzüm, koca bir insan gövdesi ile kaplı şimdi.

“Dede!” diye fısıldıyor Bay S, adam o anda hiç kıpırdamaz olsun ister gibi.

Usluca yüzüme koyuyor ihtiyar ellerini. Elleri nasırlı, iri, yıllarca donuk kalmaktan kemiksi ve sert. Dışarı çıkabileceği uygun bir geçit bulsun diye parmaklarıyla yokluyor beni. Kırıklarımın birini yakalıyor.

“Tanrım!” diyor Bay S.

Ne Tanrı durduruyor adamı ne de ben. Kırıklarına tutunup bir çırpıda görüşme odasına sığıyor ve pencere kenarında öksürükle deşilen Katerina’nın hasta omuzlarına yapışarak kükrüyor.

“Ne utanmaz, ne ahlaksız bir kadınsın sen! Seni göndermeliydi, bunu çoktan yapmalıydı.”

Sarsılıyor kadın.

“Dede!” diye bağıyor Bay S. “Bırak kadını!”

Karşı koyamıyor kadın, çünkü adam güçlü. İtiliyor sonra, sevgisizce, bir adım kadar, pencere kenarına doğru. Sendeliyor.

“Dede! Bırak kadını!”

İtiliyor kadın, sevgisizce, bir adım daha, pencere kenarına doğru. Ve dizleri kırılıp çökerken eli çarpıyor begonyaya. Kupkuru el vurup deviriyor saksı içindeki begonyayı. Ve begonya düşüp kırılıyor. Saksı parçaları fırlamış, toprak dökülüp saçılmış, dizleri üstünde çöküp kalmış şimdi kadın.

“Dede!” diye bağıyor Bay S.

“Önemli değil,” diyor doktor. “Şimdi temizlenir.” Ayağa kalkıp önce saksı kırıklarına bakıyor ve sonra toprağa ve adama. “Hiç önemli değil. Şimdi temizlenir. İki dakikanızı rica ediyorum.” Ve avuçları sıkılı odadan çıkıyor.

İhtiyar adam sessiz kaskatı, dönüp Bay S’ye bakıyor.

“Bu kadından duymanı istemedim,” diyor, sesi buz gibi.

“Neyi?”

“Benim yüzümden oldu.”

“Ne?”

“Seniha, astı kendini, benim yüzümden.”

“Astı mı?”

Katerina yavaşça doğruluyor. Yeni doğan bir yılan gibi kıvrıla döküle ayağa kalkıyor. Bir eli duvara gidiyor doğrulurken, tutunuyor ve ayak-kabılarını çıkarıyor. Çünkü içine toprak kaçtı. Ters çevirip boşaltıyor. Eli duvarda.

“Ahırda yaptı bunu,” diyor ihtiyar, sesi kaskatı.

“Neden peki?”

“Benim yüzümden.”

Ayakkabılarını giyiyor kadın. Mendili fırlayıp düşmüş, arayıp buluyor. Yüzünü silip şükrediyor. Yeniden duvar dibinde ve duvara dayalı kadın. Gövdesi dik, yüzü solgun ve elleri göğüslerinde sımsıkı kenetleniyor.

“Vay vay vay!” diyor, “Görmeyeli çok oldu seni Süleyman Efendi.”

İhtiyar ne dönüp bakıyor ne cevap veriyor. İhtiyar kaskatı.

“Hani yıllar geçer de insan elden ayaktan düşer derler ya, baştan sona yalanmış. Bak ne düşünceğim artık. Süleyman Efendi, ya yaşamaz, ama yaşarsa da geriye doğru yaşar, hep geriye doğru. Güzel değil mi?”

“Sus Katerina!” diyor Bay S, gözleri dedesinde.

“Artık bir dahaki sefere Süleyman Efendi. Şimdilik öldüremedin beni. Zaten öldürdüklerin yetiyor sana.”

“Yeter! Kapa çeneni!” diyor Bay S, dedesinin ellerine uzanıyor, dedesi kaskatı.

“Yıllarca karılık etti bana,” diyor ihtiyar adam, “yıllarca kahrımı çekti.” Sonra duruyor, yutkunuyor, konuşmaktan vazgeçecek gibi.

“Devam et dede,” diyor Bay S, “devam et!”

İhtiyar, başını öne eğdi, dimdik ayakta ve kaskatı. Betondan geliyor gibi sesi.

“Yıllar geçip gidince onu göremez oldum,” diyor.

“Neden göremez oldun?”

“Hiçbir şeyi görmedin ki sen!” diye haykırıyor Katerina, “Bir köpeklerle kedileri, ama yalnız kendininkileri.”

“Git artık buradan! Git!” diye çıkışıyor Bay S, sesi öfkeyle ısınmış. Kadın, içine doğru büzülüyor, kara, küçük bir noktacı olana kadar.

“Söyle dede, neden göremez oldun?” diye soruyor Bay S.

“Eve kendi girmez kapıyı çaldı. Kapıya koşar bakardım. Kapı eşiğinde, beyaz etek içinde durup gülerdi. Ve kapıdan girer sarılırdı.”

Üzerime iki ay gibi damlayan gözleriyle dalıp gidiyor Bay S. Seniha Hanım’a bakıyor. Seniha Hanım, beyaz etek içinde.

“Yıllar geçip gidince yine çaldı kapı, kapıya koşup baktım yine. Kapıyı açtım, ama o yoktu.”

“Nasıl yoktu?” diyor Bay S.

“Kapının ardı boştu. O yoktu. Çalışıyordu kapı, açıyordum, ama o yoktu.”

“Anlamıyorum, hiçbir şey anlamıyorum.”

“Sonra kapatıyordum kapıyı. Çünkü o yoktu.”

“Sormadın mı ne oldu?”

“Hiç konuşmadım, çünkü çalan kapının ardında yoktu.”

“Hiç mi konuşmadın?”

“Hiçbir söz, tek bir kelime dahi etmedim. Ve onu eskisi gibi asla sevmedim, güzel sözler söylemedim, ismini anmadım, yanıma çağırmadım, sanki o hiç yaşamamış gibi.”

“Zavallı Seniha Hanım!” diye sızlanıyor Bay S.

Ve ihtiyar susuyor, Bay S susuyor, Katerina çoktan suskunluk. Görüşme odasında çıt çıkmıyor şimdi. İhtiyar bakışlarını yere indiriyor. Sesi, pişmanlıkla kıvranan bir heykelden geliyor gibi.

“Sabah erkenden uyanmış Seniham,” diyor, “yıkılmış, güzel elbiseler giymiş, beyaz etek üstüne güzel elbiseler.”

Başını iyice öne düşüyor.

“Ahıra girmiş. Ellerini açıp yalvarmış. ‘Allahım!’ demiş, ‘Sana yürüyorum. Merhametine, sevgine ve gücüne sığındım. Sen her zaman görürsün beni.’ Ve kendini ipe bırakmış.”

“Sen saldırgan bir bunaksın!” diye çınlıyor Katerina, “Anlıyor musun? Sen busun! Senin gazabından beni koruyan İsa’ya şükürler olsun!” Haç çıkarıyor, ama onu duyan yok, her yanda kopkoyu bir sessizlik.

Süleyman Efendi ağır ağır ilerliyor. Yürüdükçe diz boyu sazlar gibi kımıldıyor sessizlik. Ve yanıma geliyor, yüzüme koyuyor ellerini, bir duman gibi süzülerek içime giriyor, yeniden ağaca doğru ve kalkıp geldiği yerde şimdi yeniden dimdik.

“Anladın mı?” diye soruyor Katerina, ihtiyar gidince duvar dibinden gözlerini Bay S’ye dikerek.

“Neyi?”

“Koca kafalı sersem şey! O saldırgan bunak, karısının intiharını pişkince itiraf ederken burada değil miydin yoksa?”

“Seniha Hanım, intihar etmiş, zavallı.”

“Evet, intihar etti. Şimdi düşün bakalım. Bu intihar bir rastlantı eseri mi gerçekleşti sence? Başka türlü olması mümkün müydü, değil mi? Düşün hadi!”

“İntihar etmek zorunda değildi. Mecbur değildi.”

“Ama yaptı bunu; kıydı kendine, öyle değil mi? Kadını buna mecbur eden bir sebep olmadan nasıl yapmış olabilir?”

“Bilmiyorum. Düşüncelerim dağıldı; ne hissettiğimin farkında değilim şu an.”

“Sana söyleyeyim o zaman sersem adam! Kadın hayalleri sona erdiği için intihar etti. Eğer sen de hayallerinden vazgeçersen, yaşam senin için bütün anlamını yitirir. Artık aklına gelen her şey ürkütür seni.”

“Yeterince hayal biriktirdim ve bıktım bundan. Yükümü atmak istiyorum Katerina! Buna engel olamayacaksın.”

“O zaman ne olur biliyor musun? Özgürlüğün değil kaderin işlemeye başlar. İhtiyar itiraf etti işte! İntihar kanında akan kaderindir senin! Hayal susarsa kaderin konuşur ve kader konuştuğu zaman herkes susar.”

Koltuğundan fırlayarak ayağa kalktı Bay S. Yere düştüm. Yüzüm yerde, ben de göremez oldum. Sadece işitiyorum.

“Saçmalık!” diyor Bay S, “Düpedüz saçmalık bu.”

ÇİÇEKLER

Doktor çıkıp gelince çok şaşırdık. Hiç olmamıştı böyle bir şey. Hiç olacak şey değildi böyle bir şey. Yapraklarımıza kadar şaşırdık.

Sekreter onu görünce ayağa bile kalkamadı. Oturmuş sekreterden sabırlı. Ve sekreter oturarak bekledi, başı eğik. Yerden alıp gözlerini kısıp kısıp, azar azar baktı sadece, kendisindeki suçla uygun bir ceza ona doğru geliyor mu gelmiyor mu diye. Doktor yanına oturunca ellerine baktı, ikisi birden titriyorlar.

“Sakin ol,” diyor doktor, ellerini tutuyor. “Neden çağırdın beni? Ne oldu?”

“İki dakikacık yazmıştım, doktor bey, özür dilerim.”

“Tamam, iki dakika, ne oldu söyle hadi.”

“Özür dilerim doktor bey, çok özür dilerim.”

“Sakin ol bakalım,” diyor doktor, sekreterin ellerini bırakıp başını kendi gözlerine doğru hafifçe kaldırarak, eller hâlâ titriyor.

“Biliyorum yapmamalıydım, çalışmanızı bölmemeli, sizi zor durumda bırakmamalıydım. Ama önemliydi, yani ben öyle olduğunu düşündüm. Affedin lütfen, kızmadığınızı söyleyin, bir daha olmaz söz veriyorum.”

“Tamam, sakın ol. Ne oldu anlat bakalım.”

“Doktor bey, içerdeki adam hakkında...”

“Evet?”

“İçerdeki adam, yani Bay S, ürküttü beni efendim.”

“Ürküttü mü?”

“Evet, yani acayip davranışları vardı. Daha önce de tuhaf davranan hastalarımız oldu. Böyleli durumlarda nasıl davranmam, neler düşünmem gerektiği konusunda bana öğrettiklerinizi unutmadım. Ama ne bileyim...”

“Öğrendiklerini uygulayamadın ve paniğe kapıldın, öyle mi?”

“Çay ikram etmiştim. Şekerleri içine atın, zaten orada olmalılarmış falan. Hâlbuki şekeri kendi atar insan. Sonra iki beşliğimiz yok diye Tanrı’ya şükretmeliymişiz. Tanrı bir bankacı değil ki! Sonra pat diye doktor nasıl biridir diye sordu.”

“Nasıl cevap verdin peki?”

“Bana öğrettiğiniz gibi. Sizinle yapacağı görüşmeye motive olmasını sağlamak için güven oluşturabilecek sözler söyledim. Yalan ya da abartıya sapmadım. Nasıl iseniz öyle anlattım sizi. Sonra aklıma, hani birlikte evine gittiğimiz

hastamız geldi. Onu anlattım. Sizin hastalarınızı hafife almayacak bir hassasiyette olduğunuzu anlaması için bu bahsi açmıştım.”

“Bu konuda bir tartışma mı yaşandı?”

“Hayır. Ben tam anlatırken sözümü kesti. Neden gittiniz, kaç kere gittiniz, başkalarının da evine gider misiniz diye sorguya başladı. Bakışları tuhaftı. Suçüstü yakalanmış biri gibi davranıyordu.”

“Sonra?”

“Belimizde ip bile olmadan kör bir kuyuya iniyormuşuz. İp kopabilir, kuyu yutabilir, geri dönmek imkânsızlaşabilirmiş. Çantasına dikkat ettiniz mi doktor bey?”

“Sıra dışı bir şey fark etmedim.”

“İçinde tuhaf eşyalar var. Tel var, şırınga var, kalın bir kitap, bir de bir paket var gazeteyle kaplanmış. Ne bileyim, insan terapiye gelirken böyle tıka basa dolu bir çantayla gelir mi hiç?”

“Başka bir şey söyledi mi? Daha başka davranışlar? Düşün bakalım.”

“Mutfaktan döndüğümde odada yalnızdı. Biriyle konuşuyormuş gibi hareketler yapıyordu. Bu daha önce de rastladığımız bir şey, o yüzden garip bulmadım. Ama az önce anlattıklarım korkuttu beni doktor bey. Adamın size bir zarar verebileceği aklıma geliyor da çılgına dönüyorum. O yüzden burada kalmak istiyorum. Görüşmeniz bitene kadar gitmek istemiyorum. İzin verirsiniz değil mi? Lütfen izin verin doktor bey.”

“Sakin ol. Önce kaygılarını kontrol altına almalısın. Teker teker düşün, birdenbire değil. Bay S’nin bana zarar vermesi ihtimalini aklından çıkar. Çünkü bunu düşünmemiz için geçerli bir sebebimiz yok.”

“Anlıyorum doktor bey, dediğiniz gibi yapacağım. Ama lütfen burada kalmama izin verin.”

“Bu konuda seçimi sana bırakıyorum. Burada kalırsan görüşme bitene kadar duygularını kontrol etmekle uğraşacaksın. Görüşmenin ne kadar süreceği hakkında bir şey söyleyemem.”

“Ne kadar süreceği hiç önemli değil. Burada kalmak istiyorum. Annem de bugün için kızmaz bana. Zaten sadece ikimiz yaşıyoruz biz.”

“Peki, kal, ama istediğin zaman evine gidebilirsin.”

“Teşekkürler doktor bey, çok teşekkürler.”

“İyi misin şimdi?”

“Evet, iyiyim, ama...”

“Ama?”

“Yani bir garip hissediyorum. Yani içime bir şey düşmüş de ben onu çok beklemişim, bu yüzden, içime düşen şeyi şimdi bilmek istemezmiş gibiyim galiba.”

Gülümseyerek ayağa kalkıyor doktor. Görüşme odasına doğru yürüyor. Sekreter yürüyen ayakların ardından bakarken mırıldanıyor.

“Ya içime bir şey düşmüş, ya içim bir şey düşmüş galiba.”

DOKTOR

“Hiç değişmeyecek bu kız,” dedim, “bu kız, hiç değişmeyecek.” Ve yüzümde yayılıp giden o gülümsemeyle içeri girdim. Tam karşımda fotoğraf! Vurulup düşmüş gibi yüz üstü yerde yatıyor, belli ki fırlatıp atmış. Hastamsa ayakta, sırtı dönük, pencerelerden bakıyor. Çoktan unutmuş begonyayı, duruşundan anlıyorum.

Sessizce masama oturuyorum. Gözlerim, sonsuz bir özenle dimdik duran hastamın sırtında. Bakışlarım iki mızrak olup sırtını kanatacak ve hastam o zaman dönüp bakacak diye umutlanıyorum. Ama sırt katı, sırt buna alışık, elleri ceplerinde, belki sesim bile bu kaskatı bedeni kımıldatamayacak.

Görüşme sürerken odadan çıkmam iyi olmadı. Hastamla kurduğum ilişkide, bu ilişkiden daha önemli başka şeyler varmış izlenimi uyandırmam iyi olmadı. Hiç yapmamıştım böyle bir şey. Gözüm yeniden fotoğrafa kayıyor. Hâlâ yerde, tüfekte vurulmuş gibi, yokluğumda biri

onu vurmuş gibi.

Düşünüyorum. Elimden bir şey gelmeli, iki elimden tek ve güçlü bir şey. Öyle ki, şimdi pencerelerde dalıp gitmiş bu kaskatı adamı sokağa doğru yürüyüp yok olmaktan kurtarmalı. Bir ruhu geri kazanmak için ona kendini vermeli insan ve ağzım kendiliğinden sesleniyor, eski zamanlardan sırtına doğru.

“Ben de oğlumu kaybettim Bay S.”

Sırtında dağıldı sesim. Dönüp bakar sandım, bakmadı. Belki yavaş yavaş duyuyordur şimdi, kulak yavaş yavaş alıyordur sesi, ses ve öfke yavaş yavaş hesaplaşıyordur belki, insan sabretmesini bilmeli. Sonra ağzım devam ediyor konuşmaya, kelimeler çoktandır oradaymış gibi.

“Yirmi beş yaşındaydı, o kış sabahı, kapıdan çıkıp gitmesine izin vermemeliydim.”

Başı düşüyor birdenbire, bu kapı onu kapatmış gibi düşüyor. Gövde hâlâ dik, elleri ceplerinde, alnında soğuk camın sabırlı tutuşu.

“Ölünebilecek bir yaş,” diyor, sesi alçacık, azar azar.

“O kış sabahı, diz boyu kar, kaygan zemin,” diye mırıldanıyorum.

“Kar, adam boyu,” diyor, fısıltıyla yağdırıyor karı sanki.

“Ve kopmuş frenler.”

“Kopmuş,” diyor, “ip kopabilir, kuyu yutabilir.”

“Ve daha başka birçok sebep sayabilir insan.”

“Lili!” diyor.

Elleri çıkıyor ceplerinden, saçlarını sımsıkı kavıyor.

“Bazen ölümün işini kolaylaştırır insan,” diyorum, sesim kısık, onunki kadar azar azar. “Hem de hiç böyle olmaması gerektiği halde.”

“Ölüm,” diyor, elleri saçlarında, yutkunuyor, “kendi işini kendisi göremeyecek bir zavallıymış.”

“Çok şey söylenebilir,” diyorum, “insan kendini suçlayabilir. Gençken bu kadar akılsız, olgun biri iken bu denli korkak yarattı insanı diye Tanrı’ya küsebilir. Sonra düşünür ve anlar belki.”

“Neyi anlar?” diyor göz ucuyla bakarak, “Neyi anlar doktor?” Sesi şimdi katı, ama kendi katı olmadan.

“Ve anlar,” diyorum, “Tanrı vardıysa bile çok eskidendi bu. İyi insanların haksız acılar yaşamadığı, kötülerinse haksızca mutlu olmadığı zamanlardaydı. Ve sonra düşünür insan, o zamanlar varsa bile şimdi yok olan şeyin Tanrı olamayacağını.”

“Susun lütfen,” diyor, hiç bakmadan, başını hiç kaldırmadan, çünkü baş cama dayalı.

Dönüp içimdeki kelimelere bakıyorum, hepsinin ayrı bir ruhu var şimdi ve hiçbirini durdurulabilecek gibi değil.

“Kaza diyebilir insan, görünmeyene sığınabilir. Ama hiçbir kaza, kazara gelmez başa,

şayet her şeye güç yetiren bir Tanrı varsa. Ama ne iyidir Tanrı ne de her şeye güç yetirebilir. Acıyla baş edebilmek için uydurduğumuz bir şeydir o yalnızca.”

“Susun lütfen,” diyor. “Ya siz, Tanrı’nın uydurduğu bir acı iseniz? Ve düşünün, siz Tanrı’yı böyle düşündüğünüz için Tanrı sizi böyle düşündürüyor olmasın.”

Cevap vermiyorum. Çünkü yeterince açtım kendimi. Geri çekiliyorum. O sessiz, kaskatı, geri çekilişime izin veriyor.

Düşünüyorum. Gerçeklik algısı kırılmaya görsün, insan her şeyi gerçek sayabilir. Eşyayı olduğu yerden alıp başka bir yere koyabilir. Beyin, kendi kıvrımlarında dönmesi gereken hakikati bir çılgınlığın girdabında çevirir de çevirir. Bay S’nin o kapanış hallerini düşünüyorum. Bu karmaşık süreçleri, kısa süreli psikotik epizot, travmatik nevroz veya şizofreni şeklinde tarif edilebilirim. Buna sebep olan kusurlu beyinsel işlevleri düzenlemek için terapi destekli ilaç tedavisi önerebilirim. Ama bu davranış, bir hekim olarak keşif alanımı ortadan kaldırır ve hastanın yardım isteyen tarafı ile iletişim kurarken onun merak etme potansiyeline kör kalmama yol açabilir. Asıl yapmam gereken, hastanın deneyimlediği yaşantıları bütün çıplaklığıyla ortaya çıkarmak ve böylece onun kaygı düzeyini, savunma mekanizmalarını, iç çatışmalarını, dirençlerini, alışkanlık şablonlarını ve doğal

dengesini bozan sürecin ardındaki asıl sebepleri kesin olarak anlamak olmalı. Bay S, üstünlüğün kendisinde olduğunu duyumsamaktan hoşlanan bir hastaydı. Ona kendisini daha da üstün hissetmesi için fırsat vermeliydim.

Gözlerimi yeniden o kaskatı sırta çevirdim ve kararımı verdim. Bay S’nin o fırtınalı dünyasının dostane bir tanığı olacak ve yaşadığı zorlanmanın gerçekte ne olduğunu ona yansıtan bir ayna gibi peşinden ayrılmayacaktım. Bay S’nin aynada neyi gördüğü, gördüklerini kimin ve neyin yerine koyduğu zamanla belirecekti. Aynada gördüğü her şey, birikmiş bilinçdışı malzemesini bilince çıkarabilmesi için ihtiyaç duyduğu iç görüyü adım adım kendisine kazandıracaktı.

Bunun için kendi kişiliğimde ustaca bir yarılma gerçekleştirmem gerekiyordu. Aynı derecede duyarlı iki eşit parça haline gelen kişiliğimin bir yarısını kendi içimde, olduğu yerde tutarken diğer yarısını Bay S’nin esrarlı dünyasına bir elçi gibi göndermeliydim. Bir yanım Bay S olurken diğer yanım kararlı bir şekilde kendim olarak kalabilmeli ve hastamı sanki havada asılı bir dikkatle dinlemeyi ısrarla sürdürebilmeliydi. Hem hastama hem kendi içime aynı anda bakabilmek adına sürekli bir gidiş-gelişin içinde kalacaktım. Bu, olağanüstü bir denge demekti. Elastik, yaratıcı, sağlam bir irade talep ediyordu. Ve ben, bu kırılğan dengeyi yönetebilecek deneyime sahip olduğumu sessiz bir gururla duyumsadım.

“Lili,” diye seslendim ve bekledim. Cama yaslı baş bu kelimeyle başlayan her cümlelerin devam etmesi gerektiğine duyulan o sert inançla birdenbire kalktı ve ben saygıyla devam ettim. “Lili’nin burada olmasını ister miydiniz Bay S?”

Düşünüyor, bütün varlığı ile. Düşünce, bir anda ayaklarından yola çıkıp sırtına tırmanan karıncalar gibi ve karıncalar zihnine yürüyor.

“Yanlış bir soru,” diyor, sesi karıncalarla dolu. “Çünkü isteklerin en iyi yanı, onları gerçekleştirmeye mecbur oluşumuzdur. Ama şimdi gerçekleşmeyecek bir şeyi istememi istemeyin benden, yanlış olur bu.”

“Hayal edin.”

“Hayır.”

“Peki, ama neden?”

“Yeterince hayal biriktirdim çünkü.”

Bütün kapıları kapalı tutmak istiyor. Ve bütün kapılar kapalıyken daima açık olan hayal bile kapanıp gitsin istiyor şimdi.

“Pişman mısınız?” diye soruyorum, yanlış ve tehlikeli bir iş yapmış gibi.

Cevap vermiyor. Yeni bir karınca ordusu görüyorum sırtında, daha kalabalık, daha savaşçı ve hepsi zihnine doluyor.

“Anlamsız mı yoksa?” diye üsteliyorum.

“Anlam,” diyor, hafifçe kırırdıyor gövde, çünkü çok fazla karıncayla dolu. “Eğer biz icat etmişsek anlamı, sonu hep hüsrân.”

Ve birdenbire dönüyor o kaskatı gövde.

Gözlerinde iki çılgın parıltı, iki dimdik bakışla bana doğru yürüyor. “Ama insan kendi dışında yaşayan bir anlamın peşindeyse, her şey o zaman anlamlı.” Ve duruyor, odanın ortasında, ayakta. Keşif yapmış, yeniden doğmuş, ağlamak isteyen bir bebek gibi. “İnsan bir iz bırakmalı. Bir delil, bir gösterge, bir örnek, kalıcı bir iz gerekiyor sadece.”

“Nasıl bir gösterge? Ne tür bir delil?”

“Bu tablo gibi.”

Duvarda asılı Goya resmini işaret ediyor, çoktan resmin yanına varmış bile. Tablodaki Colossus’un kocaman, güçlü, çıplak ve puslu gövdesini gösteriyor, dokunuyor, sanki orada asılı duran kendi gövdesiymiş ve kendisine şefkat gösterirmiş gibi.

“Biliyorum doktor, anlıyorum. Her acıya alışmak isteyen zihnim gerçekte ne olduğunu şüphesizce biliyor. Ama bir çizgi, silinemeyecek bir iz gerekli. Sekreter içeride, gitmedi, ürkek bir kuş gibi sizi bekliyor, biliyorum. Çağırın onu doktor. O da burada olsun. Tanık olsun bana.”

İşin içine sekreterimi karıştıracağını aklıma bile getirmiyordum. Cevap vermedim. Doğru değildi bu. Sekreterimin görüşmemize neden katılamayacağını nazik bir şekilde izah etmek için sesimi dikleştirdim.

“Sizi rahatlamış görüyorum fakat Bay S, sekreterimin burada bizimle birlikte görüşmeye katılmasında...”

Sözlerim yarıda kaldı. Bay S, ansızın bir kedi gibi sıçrayarak kapıya koştu. Şaşırtıcı bir çabuklukla açtığı kapıdan başını uzatarak bekleme odasının sessizliğine doğru heyecanla bağırdı.

“Sayın bayan! Sayın bayan! Lütfen buraya gelir misiniz?”

BAY S, SEKRETER, DOKTOR

Kapı eşiğinden sekretere seslendikten sonra cevabını beklemeden -ve itiraf edeyim hiç önemsemeden- bir koşu koltuktaki yerimi almak için olduğum yerde hızla döndüm. Sanırım bu lanet dönüşün etkisinden olacak bütün ruhum akıp dökülür gibi oldu. Gözlerim karardı. Bedenim ısındı. Başımdan aşağı pis bir bulantıyla sıcak, yapışkan, ağdalı, mor bir sıvı aktı sanki. Bayılmak üzereydim. Sendeleyerek heybetli kapının koluna güç bela tutundum. Neden ıslak bu kol? Elimi çekemem ki. Neden tutamadı bu kapı? Elimi çekemem ki. Hem çekmiş olsam, bunu bir sır gibi sonsuza dek saklardım. İnsan yalnızca acılarını, bir de kendisine ait olmayan kafasını saklar. Karnımı bastırdım. İki büklüm kıvrılıp dakikalarca derin derin soluklandım.

Düş müydü bu? Rüya mı yoksa? Başımı kaldırdım. Her şey, soğuktan morarmış bir beden gibi tuhaf bir renk almış ve kim girdiyse bu odaya bir çılgınlık bırakmış. Duvarlar baş-

tan sona delirecek ve ışığın, hareketin, ses ve öfkenin büsbütün dışına yürüyüp gidecek her şey. Neredeyim ben? Ve neden bir yerdeyim? Ve neden özellikle böyle bir yerde? Ölüler diyarında başıboş bir gezintiye mi bırakıldım? Üç başlı köpekler nerede? Aşağıdaki vadinin sesleridir belki bunlar ve ses, artık ışıkla gebe, birazdan çığlık çığlığa doğuracak. Buharlaştan bilincim, kafatasımdan sızarak boşluğa mı akıyor yoksa?

Başımı kaldırdım, başım kalkmış bile. İşte Katerina! Havada asılı soğuk bir heykelmişçesine bana bakıyor. Pencerelelerin önüne, birazdan yükselip gitsin diye öylesine iliştirilmiş sanki. Hasta bir heykel bu! Yükselip gidişi de hasta olacak. Yüzümü ekşittim. İçimden kuyruklu bir öfke geçti. Ah! Ne susmak işe yarıyor ne de kusarcasına konuşmak. Banyomun su sızdıran zeminini tamir ettirmedim diye beni dövmeye kalkan alt komşumun mih gibi sarı dişlerini ne diye geçirirsin ki etime! Sana karşı yıllarca saygılı davrandığımdan kıl kadar kuşku duyamazsın! Sadık mıydım? Evet. Müşfik, içten, sevgi dolu ve merhametli miydim? Fazlasıyla hem de. Ah Katerina! Senin baban tam bir haydut. Kendi krallığını gözetip durmaktan başka bir halt bildiği de yok. Ne hatırlayacağım artık seni ne de umut edeceğim. Çünkü eziyet eder umut, ve eziyet umudu besler. Öfkemi beynimdeki daracık damarlara hunharca sıkıştırıp gözü dönmüş bir boğa gibi üzerine atılabilir, kırılğan gövdeni

iki parça halinde ahşap zemine bırakabilirim. Kahretsin!

Neden böyle hareketsiz duruyorlar? Şu masa, şu herkesin umudunu kestiği begonya, Goya'nın şu karanlık fırça izleri donup kalmış. Lambalara baktım, lambaları yakmışlar, hafifçe kımıldıyor lambalar. *Rüzgârda oluyor böyle, sevdin mi?* Ama sevdim diyemem, sevmedim de diyemem. Işık, lambanın dibine minicik bir halka düşürmüş. Gördüm diyemem, görmedim de diyemem. Güzel halka! Şirin halka! Ne muhteşem bir renkle, ne harikulade bir güzellikle boyanmış bu sıcak, bu büyü, bu sevecen halka. İstesem, tek tıklı söndürebilirim şimdi lambaları ve bütün bu güzellik sona erer. Çok zahmetsiz, çok mide bulandırıcı bir ölüm olur öyle değil mi? Hiç kimse hak etmemeli böyle bir sonu, ama hiç kimse.

İleriye baktım, ta buradan ileriye. Doktormuş, bir an başka bir şey sandım. Hâlâ masada ve arka duvara öküze benzeyen kopkoyu gölgesini düşürüyor. Gölge bu, istemese de düşecek, ama insan neden gölgesinden daha donuk ve savunmasız görünür ki? Oysa bir çeşit ışıktır gölge, karanlık bir palto giymiş. *Omuzlarıma koysan olmaz mı?* Bir çift omuz için tepeden tırnağa yabancıydım ben, ve artık omuzlar için her şey çok karanlık.

Doktor! Ta oradan kötülükle izliyorsun beni. Ama kötüsün diye kızamam sana, çünkü ben de kötüyüm. Yine de sözüm doğru, yalanı

sevemem, yoku var gösteremem. Kendi kötülüğüne dürüstçe sahip çıkandan daha iyi kim var şu dünyada? Bir oldubittiye getirerek sekreteri odaya çağırması olmamdan hiç memnun değilsin. Yine de, bundan nasıl fayda sağlarım diye düşündüğüne kalıbımı basarım. Bu kadar iyi olmaya çalışmak, kötü bir alışkanlıktır.

Sağ ayağımı, bilerek, sertçe vurdum yere! Lanet olsun! Bir tek Katerina'nın hasta göğüsleri titredi. Bir daha vurdum, aynı şey. Tabanlarımın beynime bir roket gibi yükselen acıya rağmen yalnızca küçük ve umutsuz iki göğüs titredi. Ayağımda da bir sorun olabilir öyle değil mi? Bir de sol ayağımı, şu aptala benzeyen şaşkın uzantıyı denemeliyim. Kıvrınarak doğruldum. İki ayağımla aynı anda şak diye koca bir şaplak patlattım. Ses, titreyen kırmızı böcekler gibi kaçışıp saklandı ama değişen hiçbir şey yok.

“İyi misiniz Bay S?”

İyiyim. Siz nasılsınız? Ben de iyiyim. Peki, sizler nasılsınız? İyiyiz, bizler de iyiyiz. Ah ne güzel! Vah ne güzel! Evet, iyiyim doktor! Hem de çok iyiyim. Neden iyi olmayacakmışım? Çağımızda iyi olmak, böğürmesi olan altından bir buzağıya salakça bakabilmek değil mi? Daha çok biriktirenler daha az biriktirenlerden daha iyi sayılmıyor mu? O halde, iyi ne kelime, göz kamaştırıcı, mükemmel, hatta harikulade, ne bileyim, olağanüstü bile sayılabilirim. O kadar iyiyim ki kendimden el etek çekmeyi dahi başa-

rabilirim. Budalalar! Saf kerizler! Siz ne anlarsınız mavi çiçekten? Tavana baktım. Halkacık da bana baktı. Sesim beklemediğim kadar kuru.

“Dünyadaki her şey kısa sürer doktor. Ben hasta, hem de çok hasta bir adamım. Gösterişsiz, içi hınçla dolu bir adamım ben. Hasta olduğum için değil elbet. Öyle karaciğerim falan da ağrımıyor.”

Tabanlarım sızlıyor. Hıncımdan fazlaca hırpalamışım sanırım. Bu hasta sözü de nereden çıktı şimdi? Yenecek herze mi bu? İlgi çekmek için söyledin değil mi? Hayır, yanılıyorsun dostum! Dışardan nasıl görüldüğümü bir an gözümde canlandırınca kendimi kusursuz bir şair gibi duyumsadım. Ucu göğe kalkmış kalemle bütün renkleri ve bütün hevesleri hakkıyla sindirmiş kusursuz bir şair gibi. Bu yüzden keyfimden, sırf hoşluk olsun diye, tamam itiraf ediyorum, sırf sanatsal yaşantı olsun diye hastayım deyiverdim. Hem ne var bunda? Sanatın ya da sanatsal olan adına tırlatmış sayılmanın kime, ne zararı var? Kahretsin! Ya şimdi, “En sağlam delil, samimiyetle dile gelmiş itiraftır,” gibisinden laflar etse, yazıp çizdiği, düşünüp sezdiği her şeyi bir yana bırakarak, “Manyığın biri bu,” diye hakkımda bitirici hükmünü verse ne yaparım? Yine mi anlaşılamadım? İçim sıkıldı. Can havliyle atıldım. Konuşuyorum, sesim hâlâ kuru.

“Yıllarca bir kuyunun dibinde yaşadım.

Sıradan çivilerle kollarımdan, gövdemden ve kafamdan ince bir levha gibi zemine çakılmış yalnız bir hayat sürdürdüm. Sizin ayaklarınız gibi ayaklarım, sizin gözleriniz gibi gözlerimle bildik yaşamın içindeki bildik yerimi almaktan öte bir işim yoktu. Daracık, ıssız bir koridor gibi önüme serilmiş biricik yolumu adımlayan ayaklarımı anlamsızca seyre daldırdım. Bu durumda insan iki türlü duyguya kapılır. Ya onuru paramparça edilmiş biri gibi kızıl öfkeler içinden geçer ya da başka türlü mümkün değilmiş gibi bütün suçu kendinde arar. Ben, kimseye öfke duymuyordum. Ama geceleri, akıp giden hayatımı hayalimde neye benzeteceğimi düşündükçe boğulur gibi oluyordum.”

Dışardan nasıl görünüyorum acaba? Çok mu acınası, çok mu çaresizim? Ne yapayım aklıma bu sözler geldi. Yalan da değil üstelik. Sekreter gelene kadar saçma bir bekleyişi çekmek yerine böyle bir lakırdıyla oyalanmak daha akıllıca değil mi? Ama bambaşka bir sebeple de böyle davranmış olabilirim. Doktorun, bu sözlerime içgüdüsel bir sevgiyle karşılık verişini izlemek istemiş olabilirim mesela. Evet, olabilirim. Birinin bana yönelmiş ilgisinin, sesimi olduğundan güre çıkarmak için ruhuma nasıl güç verdiğini duyumsamak istedim belki. Nasıl emin olabilirim ki! Eğer bu ilgi, yeterli bir süre devam ederse acayip bir şey olur. İlğiden aldığınız haz yetersizleşir. Daha fazlası için, ilgiyi kaynağıyla

yani size sevgisini cömertçe sunan insanla birlikte ister hale gelirsiniz. Onu bir av gibi iştahla açılmış kısıkaçlarınızın arasına yavaşça alırsınız, sadistçe, zevk duyarak sömürmeye başlarsınız. Bunu, daha fazla ilgiye ihtiyacınız olduğuna inandırarak yaptığınız için zavallı avınız hiçbir şeyin farkında değildir. Önce parmağını, sonra elini, kolunu, bacağına derken avı bütünüyle yutar ve sonra, artık size sevgisini sunacak bir varlık kalmadığı için olanca nefretinizi kusmaya, saldırmaya, yok etmeye başlarsınız. Tüm bunları yaparken vicdanınız zerrece titremez. Gururu incinmiş, aldatılmış bir zavallı sayarsınız kendinizi. Durmak, soluklanmak için zaman yoktur artık. Avınız sömürülmekten bitap düşene ya da son bir can korkusuyla sizden sıyrılıp gidene kadar fazlası, hep daha fazlası için tüketir, ezer, çiğner, parçalar, bitirirsiniz.

Geçip yerime oturdum. Elveda kapı eşiği! Keşke hep seninle kalsaydım, keşke yapsaydım. Ve tuhaf bir biçimde sakınım ve baştan sona yeni. İki yana düşüveren kollarıma gizli bir su yürüdü sanki. Neden ıslak bu kol? Elimi çekmem ki. Bulantım da iyiden iyiye hafifledi, zihnim sünger gibi yumuşak.

Sekreter gelecek miydi? Saygıyla kalkan ki-bar bir şapka! Siyah bir şemsiye! Saygın birisi! Sayın bayan! Sayın bayan! Buraya neden geldiğinizi biliyor musunuz? Rica ederim bırakın şu utanmayı. Sizi buraya özellikle çağırmamda

gayet yüce bir maksadım var. Korkuyorum mu diyorsunuz? Aman efendim, korkacak bir şeycikler yok. Bakınız, Regent Park'a saygıyla girdiniz bile. Etrafta çiçekler çeşit çeşit. Hezarenler, ıtırşahîler, leylaklar, karanfiller, güller ve sonra süsenler. Çiçek saati diye bir şeyi daha önce duymamış olamazsınız. Gündüzsefaları sabahleyin açar mesela. Bazı çiçekler saat yedide, bazıları sekizde, bazıları dokuzda, bazıları da öğle vakti açar. Ayrıca akşam açan çuhaçiçekleri de vardır. Kaktüs çiçeklerinin geceleyin on bir civarında açtığını da unutmamalı. İşte önünüzde her rengin bin bir tonu. Oh diye ikinize çekin şu tatlı toprak-bahçe kokusunu. Rahatlayın, şöyle buyurun lütfen!

“Bu yalnızlık haliniz ne kadar sürdü Bay S?”

Demek her şeyi bununla açıklayacaksın doktor. Bir başkasına yüzeysel benzerlik göstermenin dışında hiçbir ortak özelliğe sahip olmayan insanları kendi eşsizliği içerisinde kavramaya yanaşmayacaksın. Yalnızlaşan insan, korkar, sinner, içine döner, parlak zihninin gücü nispetinde gerçekte var olmayan şeyler vehmeder, öyle mi? Sosyal olmak insanın tanımında yer aldığına göre yalnız adam, yaradılışa başkaldıran, Tanrı'ya kafa tutan adamdır, öyle mi? Yalnızlık acısıyla kavrulan insanı, toplum hayatı içinde eriterek sağlıklı bir fert haline getirmek gerekir değil mi? Beyaz bir otorite olarak karışımında güvenli bir duruş almana rağmen kendinden emin olduğun

oranda hakiki bilgiden mahrum kalacağından haberin yok! Tam kaba etini bir köpek gibi ısırasım geliyor şimdi ya, hadi neyse. Diyelim altı ay sürdü? Ne o! Az mı buldun? O zaman bir yıl diyelim. Ne bileyim iki, beş ya da on yıl diyelim. Bu da mı yetmedi yoksa? Gözüm, sol koluma takıldı ansızın. Bileğimdeki damar çatallanarak kabarmış. Kolumdan avucuma mor nehirler akıyor. Bu da mı beni utandıracak yoksa? Sağ elimi bir pençe gibi sol bileğime yapıştırıp olanca gücümle kendimi tuttum.

“Önemsiz sayamayacağınız bir süre devam etti bu halim. Bu süreçte ilginç bir iş edinmiştim kendime. Yoktan otoriteler edinip onların üzerimdeki ağır egemenliğinin sona ereceği zamanlara özlem duymak! Evet, işim buydu. Kulağa garip geliyor ama öyle. Bu otoriteler, yeri gelir tekdüze buyruklar savuran gizli bir ses, yeri gelir beni devamlı gözetleyen, bildiklerimi sürekli denetleyen ve işe yaramaz bir şey bulması halinde azarı basmaya hazır öfkeli bir surat olurdu. İşin kötüsü, bu otoriteleri erdem denen şeyin üstün izdüşümleri olarak kabul ederdim. Dayanamayacak bir hale gelinceye kadar bu işe devam eder, sonra da utangaç bir itirazla bütün otoritelerimi bir anda yok ederdim. Küçük bir evim vardı o zamanlar. Kendimi sevinçle evime kapatırdım. Kimselerle görüşmezdim. Başkalarının varlığı, özel bir ahenge ulaşmış hayatımı altüst ederdi. Katerina işte böyle bir zamanda

gelip yerleştirdi içime.”

Sıcak oldu. Pencereleeri mi açsam? Doktora, söylediklerimi düşünmesi için makul bir süre vermeliyim. Ne de olsa akıllı bir adam. Öyle olduğunu göstermek için uygun anı kolluyor. Yerinden fırlamak isteyen büyük bir ilaç kutusu sanki. Sekreter neden hala gelmedi? Göz ucuyla Katerina'ya baktım. Kararımın kesin olduğunu, kendisini hayatımdan çıkaracağımı besbelli ki anlamış. Ağlıyor mu yoksa? Hiç şaşırmadım. Zaten şu an, Mart'ın 25'inde Petersburg'daki o tuhaf mı tuhaf olay bile gerçekleşse şaşırarak hiçbir zerrem yok. Yaklaş anlamında bir işaret yaptı bana. Yaklaştım. Fısıldamak istedi. İzin verdim.

“Lazar kadar şanslı olamayacaksın.”

“Ölmeyeceğim ki Katerina! Yeniden diriliş bekleyen de kim?”

“Gidiyorum o halde.”

“Git!”

Lazar'mış! Seni böyle çaresiz, kendi ellerimden çıkma bir acıya yenik görmekten arsızca keyif aldığımın bilmem farkında mısın? Bir başkası karşısında üstün olduğumuza inanmak için ona acı çektirebiliyor oluşumuzu görmek isteriz. Seni kaknem farfara seni! Şimdi kimin üstün olduğunu anlamışsındır umarım. Ne duruyorsun? Çılgın sözlerinle ortalığı velveleye versene hadi! Küçük gör, alay et, çaldığın yazılarımı diline dolayıp aklına geleni söylesene! Ama bak, yine de sakinim. İnsanda vefa denen capcanlı bir taraf

bulunmalı öyle değil mi? Rasgele bir yabancı mısın ki sen? Hayır! Her şeye rağmen benim minik, hasta, yoksul ve zavallı Katerinamsın! Bir o kadar da masumsun. İnsan en masum haline, veda ederken bürünür ne de olsa. Pişmanlıkla ayağa kalktım. İçimde kaynaşan dopdolu bir sevgiyle atılıp, cılız gövdesine şefkatle sarılmak istedim. İteledi beni. Koltuğuma düştüm. Beni itelemekle ne geçti eline? Söylesene ne geçti? Acı çektirenin ben olmasına rağmen üstün olanın sen olduğunu mu anlatmak istiyorsun? Tamam. Nasıl istiyorsan öyle olsun. Doktora döndüm.

“Bir gece, soğuk yatağıma oturmuş geçip giden hayatımı düşünüyorum, keder üstüne kederleniyordum. Yoksa ben de mi herkes gibi oluyordum? Hissettiklerim, yaşamdan aldığım tat, hayata dokunuşlarım kendi özelliklerinden sıyrılarak herkesinki gibi mi oluyordu? Sıradan, tek tip, kusturacak derecede alışılmış. Acı çekiyordum. Odasının tenhaliğine bir fare gibi sığınmış yalnız bir adam olarak birazdan gecenin göğsünde eriyip hiçe mi varacaktım yoksa? Başımı ellerimin arasına aldım. Sessizce ağlamaya başladım. Sonsuza kadar süreceğine inanarak ağlıyordum. O an, titreyen omzuma bir el dokundu birden. Dönüp baktım bir kadın. Hasta, solgun benizli, tuhaf giyimli bir kadın şefkatle omzumu tutuyor ve gülümsüyor. Şaşkın yüzümü ona doğru çevirdim. Ellerimi tuttu. “Senin için geldim,” dedi, “Petersburglu

yoksul Katerina'yım ben." Peki, neden gelmişti bu kadın? Neden ait olduğu dünyanın sayfalarını terk ederek hayatıma girmişti? Çünkü herkeslere benzeyerek kendisinden vazgeçmiş, hayata başkalarının elleriyle tutunarak aslını yitirmiş bir zavallı olarak yaşamak istememiştim. Göklere çizercesine, bulutları ayırıcısına güçlü bir arzuyla kendime ait kalabilmek istemiştim. Bu yüzden gelmişti. Ve ben istediğim şey oluvermiştim."

"Şimdi gitmesini neden istiyorsunuz peki?"

"Katerina yıllarca kaldı yanımda. Kurduğum hayallerin, gördüğüm düşlerin başkalarının değil, benim hayallerim ve benim düşlerim olduğundan emin olmamı sağladı."

"O halde artık bu kadına ihtiyaç duymadığınızı söyleyebiliriz."

"Evet öyle."

Hıçkırarak ağlamaya başladı. Bu sesi duyar duymaz dünyanın en zalim insanı olduğuma inanırım. Belki de öyleyimdir, kim bilir! Zalimi kim, nasıl ölçebilir? Yoksul, hasta ve haksızlığa uğradığına inanan zavallı bir kadının sesi, bir taşı bile inletebilir. Ve hatta bir taşın taş olduğunu bile. Yüzümü çevirip bakmadım. Ne de olsa birazdan her şey bitecek. Giderayak eğilmiş saksı kırıklarını topluyor. Gerçek bir kadın, her zaman kadın kalabilen tuhaf bir yaratıktır. Kapıya doğru yürümeye başladı. Gidiyor işte. Ruhumdan sıyrılıyor artık. Bitiyor bu rüya. Taştan bir mahzenin kapısı ağır ağır kapanıyor.

Koltuğumdan hızla kalkarak pencerelerin yanına gittim. Ağlamaklı son birkaç sözüne tahammül edemem diye yüzümü camlara, sırtımı da çekip giden Katerina'ya dönerek uluorta saklandım. İnsan yalnızca acılarını, bir de kendisine ait olmayan kafasını saklar. Ellerimi ceplerime soktum hemen. Mor nehirler ceplerimi ıslatıyor. Ceplerim acıyor. Neden ıslak ceplerim? Elimi çekemem ki! Camdaki yansımaları seyre koyuldum sonra. Vicdanımı yeterince uzakta tutmayı başarmış mıydım?

Bay S, yerinden fırlayıp pencerelerin yanına gittiği sırada sekreterim girdi içeri. Onu beklediğimden daha sakın bir görünüşte buldum. Gömleğini değiştirmiş, dudaklarındaki ruj, gözlerindeki far ve taranmış havalı saçlarıyla beklenmedik bir güzelliğe bürünmüştü. Onu böyle görmekten memnurluk duydum. Her şeyin yolunda olduğunu, Bay S'nin bütünüyle kontrolüm altında bulunduğunu anlatan bir ifadeyle gülümsedim. Hastamla yaptığım görüşmeye katılacak olmasının hiçbir sakıncası olmadığından iyice emin olsun diye ayağa kalktım ve girişe en yakın koltuğu nazikçe işaret ettim.

Aman Allahım! Sonunda geldiniz bayan! Sırf Katerina'dan saklanmak için yüzümü döndüğüm camlardaki yansımadan görüyorum şu an sizi. Gelen, gerçekten siz misiniz? Yoksa camdan gözüme yansıyan şu hayal mi sizi bu kadar değiştirdi? Siz bu kadar güzel miydiniz? Sosis

demetleri gibi bukleli saçlar, göz yerine ışıklı iki inci ve yürüyen bir aşk şarkısı sanki. Dönüp bakmak, gerçekte nasıl olduğunuzu anlamak isterdim. Yüzümü dönemesem de her şeyi görüyorum. Durmuş, Katerina'yla konuşuyorsunuz işte. Omuzlarını tutmuşsunuz. İki kadının dost olabileceği en güzel zaman, birinin acı çektiği andır. Tam bu anda elinizi tutuşunuz, dudaklarınız, saçlarınızı bırakışınızla bana uzak bir kadını ve o dayanılmaz korkularımı hatırlattınız.

Ona Lili derdim. Normal sayılabilecek bir ismi vardı elbet. Ama bu neyi değiştirir ki? Bütün isimler, eninde sonunda birbirine benzer. Ben ona Lili derdim. Lili, benim yanımda, bitimsiz bir çabayla beni severken ben orada, onun beni sevdiği yerde bulunmayı bir türlü başaramazdım. Yerin yüzüne geçecek kadar eğilmiş ruhum birkaç parçaya ayrılmış gibiydi. Her parçam apayrı bir yere takılıp kaldığından, bir türlü bir araya gelemez, onun tüm varlığıyla üzerime titreyen yüzüne tek bir bütün olarak bakamazdım. Bana dokunduğu zaman da böyleydi bu. Saçlarımı okşarken saçıma dokunan, Lili'nin yumuşak, pembe, güzel elleri değildi. Arada kalın bir cam, saydam bir plastik vardı. Lili cama dokunur, plastiği okşardı. Konuştuğu zaman, bütünüyle benimle alakalı sözler etmesine rağmen onu hep bir yabancından bahsederken dinler bulurdum kendimi.

Hâlbuki onu ilk defa bir sokakta yürürken

görmüştüm. İki kişiydiler yürürken, ben sadece birini görmüştüm, sadece bir güzellik görmüştü gözüm. Dönüp bakmıştı, beyaz şapkası ve kızıl dalgalı saçlarıyla. *Şimdi Lili! Bırak! Yay gibi!* Ve ben, ışıklı iki incinin göz diye bir yüze düştüğünü görmüştüm. O sokağın, o sıradan kaldırımların daha önce kendilerinde böyle bir varlık hiç yürümemişçesine titredığını görmüştüm. Ve bütün kaldırımların oldukları yerde sinsice pusuya yatmış olsalar bile haklı çıkabileceğini anlamıştım.

Ah hayat! Bir kadınla bir erkek arasında olup bitenler, aslında bir insanın kendi içinde olup bitenleridir. İtiraf ediyorum, camdaki şu harikulade yansımanıza baka baka itiraf ediyorum işte. Korktuğum için böyle oluyordu. Bir kadının beni sevmesinden deli gibi korktuğum içindi her şey.

Birisi tarafından bütün içtenliğiyle sevilen bir insanın yaşayabileceği korkuları tahmin edemezsiniz. İnsan, işin başında gururlu bir kahraman, şişinerek gezinen bir hindi gibidir. Onu, tıktış tıktış kalabalıklarda gözüne kestirdiği yabancı kimselere tepeden bakar, kibirle söver sayar bir halde görürsünüz. “Bana böyle ters ters bakıyorsun lanet herif! Ama bir kadına sahip olmadığın, olsan bile sevmeyi başaramadığın her halinden belli! Kadınsız ve parasız bir pisliksin sen!” Fakat sonra, ters bir şeyler hissedilir. Bizim gururlu hindimiz sönmeye, normal boyutlarda

bir tavuk haline gelmeye başlamıştır. Ne de olsa bir kadının kalbinden yükselen böylesine yüce bir sevmeye yeteneği karşısında kendi çaresiz yetersizliğini duyumsamaktadır. Çaresizdir. Çünkü gözleriyle gördüğü yüce sevginin yarısını bile yüreğinde taşımaya güç yetiremeyeceğini, böyle bir güçten sonsuza dek mahrum bırakılmış bir varlık olduğunu anlamaktadır. Bencilliği, açgözlülüğü ve -sevebilmek şöyle dursun- sürekli tüketmekten başka hiçbir şey bilmeyen aciz ruhla karşı karşıyadır. Bu anda tavuğumuzun o ezik, silik ve zavallı ruhunun kıskançlıklar içinde kavrulup yanmaya başladığını görürsünüz. Bir kadının, yani kendisinden düşük, aşağı ve eksik saydığı bir yaratığın, bir dilenciye lütfedercesine sunduğu sevgisiyle küçük düşürülüp acımasızca alaya alındığına inanmaktadır. Bu dayanılmaz bir acıdır. Acıyı sona erdirmek için size duyulan sevginin gerçek olmadığına inanmak istersiniz. Ne var ki, tek başına kendi inancınız da yeterli değildir. Sizi sevmekten başka bir bildiği olmayan kadını da buna inandırmak istersiniz. Akla hayale gelmedik gerekçelerle, garip, hastalıklı düşüncelerle çabalar durusunuz. Acınız hafifler gibi olur. Ama bu aptalca düşünce o denli zayıftır ki bir süre sonra kendiliğinden vazgeçersiniz. O zaman, sevgiyi yaralamaktan, etinizi acıtan bu kahrolası aşağılanmayı ortadan kaldırmaktan başka bir yol kalmadığını düşünürsünüz. Yüce ve değerli görünen ne varsa hepsini aşağı ve

değersiz olanla değiştirirsiniz. Aşağı ve değersiz olan her yeni şey, kırılıp hiçe sayılmış gururunuzu yeniden diriltir. Çürüttükçe güçlenir, kendi değerinizi yeniden duyumsarsınız. Sevginin ve sevenin çektiği acılar bu işte ne kadar başarılı olduğunuzu gösterir sadece. Her şeye rağmen içinizde hala sağduyu kırıntısı kalmışsa kendinizi sevmeye değer bulmadığınız için bu denli vahşileşmekte olduğunuzu fark edersiniz. Fakat bu, bir andır. Kolayca görmezden gelinebilecek aksi bir tökezlemedir. Hemen unutursunuz. Gerçekte asla pişman değilsinizdir. Tüm bunları yapmaya hakkınız ve daha önemlisi, yaptığınız her şeyi haklı gösteren o dayanılmaz korkularınız vardır. Birisi tarafından bütün içtenliğiyle sevilen bir insanın yaşayabileceği korkuları tahmin edemezsiniz.

Camdan gözüme yansıyan şu kadınısı güzelliğe yeniden baktım. Ah Lili! Hayatta hiçbir şey, hiçbir güzellik, hiçbir zevk uzun sürmüyor. Acılar da öyle. Sonsuza dek süren hiçbir acı yok. Son diye bir şey de yok demiştin. Elindeki orkideleri okşamıştın sonra. Usulca koklamıştın. İçimden sen akmıştın. Parmaklarını kızıl dalgalı saçlarına ne güzel dolardın. İzmir'i hiç görmeyişimize şaşırdık. Dondurmamı senden önce bitirdiğimde karadutlu tarafını bana vereceğini bilirdim. Yürümek istediğimizde yürürdük. Mahmuzlanmış atlar gibi yürürdük. Ve birbirleriyle savaşırken çıldıran rüzgâr ve deniz gibi öpüşürdük. O gün

uçakla gelmiştim Lili. Kanatlarımda gümüşü bir ıslaklıkla kuş gibi. Sana yazdıklarım cıvık bir sivrisineğin hüznünü anlatırdı. Bilirdin. Her şeyi ihmal ederdim. İhmal, sapandaki taş gibi fırlatırdı beni. Düştüğüm yeri sen seç Lili! Bir taşın düşebileceği yeri. Bir ‘hoşçakal’ın en dramatik yerine düşürebilirsin mesela beni. Ama sakın bir sağırın kulağına düşürme beni. O zaman nasıl duyuram seni? Ah Lili, ah şimdi...

Sekreterim, bir sürelik duraklamanın ardından gösterdiğim yere doğru usulca ilerledi. Koltuğa, gövdesini oldukça dik tutar bir şekilde oturup sağ ayağını sol bacağının üzerine attı. Kollarının duruşuyla ilgili yaşadığı kısıcık tereddüdü onları göbeğinin üzerinde birbirine kenetlemekle sona erdirdi. İleriye, Bay S’nin sırtı dönük olarak ayakta durduğu yere dikkat kesilmişti. O an, alelacele boş bir kâğıt ayarlayıp üzerinde iri, koyu ve düzgün harflerle “Birazdan keyifleneceksin ve keyiflendiğinde aşağıda yazılı olanları aynen yapacaksın” yazan bir pusula hazırladım. Neler yapması gerektiğini de alt alta sıraladım. Masamın sol tarafından dola-narak odanın ortasına ilerledim. Sekreterime yaklaştım. Pusulayı dizlerinin üstüne bıraktım. Parmaklarımı şakaklarına dokundurup başını dikleştirdim. Gözlerimi gözleriyle tam olarak buluşturup dingin sesimle yüksek bir tepeden buyruk verircesine mesajımı fısıldadım: “Birazdan keyifleneceksin ve keyiflendiğin zaman o

kâğıtta yazılı olanları aynen yapacaksın.” Hafifçe geriye çekildim. Bulunduğum yerden aynı anda hem sekreterimi hem de Bay S’yi görebileceğim bir yerde durdum. Ellerimi iki yana açtım ve düdüğü nohutlarını anlatmaya başladım:

“Bir gün ofisime geldiğimde masamın üzerinde daha önce adını hiç duymadığım birinden yollanmış bir mektup buldum. Oldukça kısa tutulmuş bir mektuptu bu ve ‘Utancından kendine yerin dibini layık gören birini hastanız olarak kabul eder misiniz?’ diye soruyordu. Zarftaki adrese tek cümlelik bir cevap yazdım. ‘Evet, kabul ederim.’ Bir ay kadar sonra ikinci bir mektup aldım. Mektup öncekini aratmayacak kadar kısaydı: ‘Beni hastanız olarak istediğinizden tam olarak emin misiniz?’ ‘Bunu istediğimden tam olarak eminim,’ diye kanaatkâr bir biçimde cevapladım. Üçüncü mektubu almam için üç ay beklemem gerekti. ‘Hava karardıktan sonra bir randevu istiyorum. Ayrıca beni hiç kimsenin görmeyeceği konusunda kesin bir söz vermelisiniz. Lütfen ben ofisinize geldiğimde civarda kimsecikler olmasın,’ diyordu. 22.30’a randevu verdim. Tam dediğim saatte, yirmi dört yaşında oldukça güzel bir bayan çıkageldi. Üniversite öğrencisiydi. Uzunca bir süre inançsız yaşadık-tan sonra kendini dine adamayı başardığını anlattı. Bu yüzden çok mutluydu. Hakikati görmüş, iç huzuru yakalamıştı. Tanrı’nın yardımıyla örnek bir insan, yüce ahlakın pırıltılı bir

göstergesi olmak yolunda epey yol kat etmişti. Ta ki o lanet kazaya kadar. O kazadan sonra insanların yüzüne bakamaz olmuş, kendini eve kapatmış, market ihtiyaçlarını dahi telefonla sipariş eder hale gelmişti. İçinden çıkamadığı bu durum karşısında kendisine yardım etmemi istiyordu. Onu dikkatlice dinledim. ‘Her şeyi anladım. Fakat bana o kazadan bahsetmeye sanırım niyetin yok,’ dedim. Utandı, kızardı, sıkıldı. Görüşmeyi yarıda bırakmayı teklif etti. Buna gerek olmadığını, eğer isterse cesur biri haline gelmesini sağlayacak derinlikteki potansiyelini fark edebileceğini söyledim. Fikrini değiştirip anlatmaya başladı. Bir yıl kadar önce sınıfta bitirme projesini anlatırken sınıfın sessizliğe büründüğü bir anda şiddetli bir gürültüyle gaz çıkarmış.”

“Gaz mı çıkarmış!” diye şaşkınca atıldı sekreterim.

“Evet gaz. Sessizliğin ortasında gürültüyle gaz çıkarmış. Bu talihsiz gürlemenin ardından koşarak sınıfı terk etmiş ve evine kapanmış. Onu omuzlarından şefkatle kavrayıp, ‘Gerçekten iyi bir dindar mısın? Tanrı’yı hakiki bir sevgiyle sevdiğine içtenlikle inanıyor musun?’ diye sordum. Gerçek bir dindar olduğu konusunda beni temin etti. Bunun üzerine birkaç saatlik sohbetimiz oldu. Sonunda ona, ‘Gerçek bir dindar olduğunı söylüyorsun ama neden Tanrı’ya hak ettiği saygıyı göstermiyorsun?’ diye sordum. Kendini

savunmaya çalıştı. ‘Tanrı’ya çok az saygın olduğumu ispatlayabilirim,’ dedim. Raftaki anatomi kitabını alarak insan vücudunun tüm çizimlerini gösterdim. Anüse, boşaltım sistemlerine özellikle dikkatini çektim. Sonra ona, ‘İnsanoğlu icat geliştirmede çok yeteneklidir. Şimdi lütfen söyler misin, içinde katı, sıvı ve hava bulunduran ama buna rağmen aşağı doğru sadece hava çıkarabilen bir düzenek icat edebilmiş midir insanoğlu? Ama bak! Tanrı yapmış! Neden Tanrı’yı takdir etmiyorsun? Artık Tanrı’ya karşı ciddi ve dürüst bir saygı göstermeni istiyorum. Şimdi bir paket kuru fasulye al ve evine git. Bir güzel pişir. Soğan ve sarımsakla tatlandır. Baharatı unutma. Denizciler kuru fasulyeye düdük nohutları derler. Afiyetle ye. Tıka basa doyur karnını. Hoplayıp zıplayıp her türlüşünden gaz çıkar ve böylece Tanrı’nın eserinin tadına var!’ dedim.”

“Çok komik! Doktor bey, bu çok komik bir şey! Böyle bir şeyi nasıl yapabildiniz! Yani şimdi o kız...”

Sekreterim içine yuvarlandığı dehşetli kahkahalardan sözünü bitiremedi. Beklediğim etkinin fazlasıyla gerçekleştiğini görüyor, bu kahkahalı gülüşlerin beni de gülümsetmesine gizlice izin veriyordum. Tekrar masama döndüm. Sekreterimin keyiflendiğinin farkına varması ve pusulada ona tarif ettiğim şekilde davranması için kısa bir soluklanmaya ihtiyacı vardı.

O kurtarıcı nefesi son anda aldım. Alamasam

kahkahadan olduğum yerde eriyip kalacaktım. Gülmekten yüzüm kızarmış, her tarafım yapış yapış terlemişti. İnsanın yanakları gülmekten acır mı? Benimkisi acımişti. Hoplayıp zıplayıp gaz çıkarmaya çabalayan o zırdeli kızın hayali, lastik gibi gerilmiş sinirlerimi birdenbire gevşettiği için böyle oluvermişti. Rahatlamıştım. Özgür, tuhaf bir biçimde yaratıcı ve akıl almayacak kadar duru hissediyordum kendimi. Evet, duru, dupduru hissediyordum kendimi. Kucağıma baktım. Gülerken sanırım hopladığımdan, pusulacık ayaklarımın ucuna kadar kaymış. Boynu bükük öylece duruyor. Zavallı pusulacık! Bir kenarı parmaklarıma dokunuyor. Eğilip almadım. Neredeyse yarım sayfa tutan yazıların zihnime kazınmış olduğunun farkındaydım. Göğüslerimi bir yelkenli gibi cesaretle şişiren ikinci nefesi de işte tam bu anda aldım.

Sağ ayağımı, bilerek, sertçe vurdum yere! Lanet olsun! Burada, oturduğum yerde değil, kapı önünde, ayaktayken yapacaktım bunu. Kapının koluna da tutunacaktım. Koşarak yerimden kalktım. Sağ bacağım koltuğa çarpıp hafifçe sendelettiyse de beni, heybetli kapının koluna hemencecik tutunmayı başardım. Sağ ayağımı, bilerek, sertçe vurdum yere! “Bildğin en okkalı küfrü savur! Çekinme! Bulabileceğin en pis sözcükleri bul!” demişti doktor. Çekinmedim. Ağzımı yaya yaya hafızamdaki en iğrenç küfrü savurup olduğum yerde durdum.

Oldu işte! Basbayağı küfür bu! Ve çokça sıcak! Gövdemi gururla şişirdim. Yine de bir tiksinti geçti içimden.

“İyi misiniz? Sayın bayan, iyi misiniz?”

Bay S! Tedirgin edici, garip görünümlü, acayip adam Bay S! Ne kadar da nazık görünüyorsunuz şu an, sayın Bay S! Yaptığım şey hoşunuza gitmediği için işi güngörmüş bir nezaketle savuşturayım gitsin diyorsunuz, öyle değil mi sayın Bay S? “Eğer sana bir şey söylerse verebileceğin en ters, en kaba, en şaşırtıcı ve hatta en yaratıcı cevabı ver!” demişti doktor. Gözlerimi kıstım, aklım şeytan kadar kırmızı ve çokça sıcak!

“Size ne! İyi olup olmadığımdan size ne!”

“Az önce küfrettiniz sayın bayan.”

“Ben öyle bir şey hatırlamıyorum.”

“Az önce, ayağınızı yere öfkeyle vurup iğrenç bir küfür savurdunuz.”

“Size öyle bir şey hatırlamıyorum dedim.”

“Bir dişi olmanıza rağmen bir başka dişinin üreme organıyla erkeksi bir ilişki talep ettiniz az önce. Hem de en beklenmedik bir biçimde.”

“Öyle mi yapmışım! İnanın hiç kendimde değilim.”

“Evet, öyle yaptınız!”

“Yapmışsam yapmışımdır. Ne var bunda? Hem ne için yapmış olabilirim ki! İlgi çekmek için yapmışımdır. Birileri beni önemli saysın, ne bileyim, gücüm, kudretim, korkusuz buyurganlığım var sansın diye yapmışımdır. Böylece

herkesi karşımda titreyen bir fare gibi hayal etmeye çalışmışımdır. Kime, ne zararı var!”

“Fare mi?”

“Fare ya! Islak, çirkin ve korkak bir fare! Tıpkı sizin gibi.”

Planım işe yaramıştı. Sekreterime yaptığım telkin, aramızdaki sağlam güvenle birleşmiş bu da tarifime uygun bir biçimde davranmasına yetmişti. Farkında olmadığı yaratıcı yeteneklerinin kendiliğinden işler hale gelmesi, tasarladığım sürecin doğallığıyla ilgili tüm kuşkularımı ortadan kaldırmıştı. Bütün isteğim, Bay S’yi, tıpkı Bay S gibi davranan bir başka benlik ile karşı karşıya bırakmak, ona kendisini canlı bir aynada boylu boyunca seyretmesi için fırsat yaratmaktı. Bu, Bay S’nin görüşmemizle ilgili beklentilerinin hiçbirisine uymayan yepyeni bir durum oluşturacaktı. Hastam, geliştirdiği ön savunma sistemlerinin işe yaramazlığını duyumsayacak ve sanki zihni okunuyormuş, çok önceden ve bütünüyle tanınıyormuş hissine kapılacaktı. Şok, sürpriz, şüphe, kavram kargaşası veya bu türden basit bir aynalama ile gelen böylesi bir tanınma, bütünüyle kendiliğinden ve oldukça samimi bir ilişkiye yol açacaktı. Böylece hastam, yükselen güveniyle daha fazla risk almaya, hem iç hem de dış dünyaya açılmakta daha cesur davranmaya doğal bir biçimde ikna olacaktı.

Görüşmemizin başından beri hastamın özgeçmişi ve hatta semptomları hakkında bilgi

edinmek için özel bir çaba göstermediğimi söylemeliyim. Bay S’yi tanımak için bilgiselden çok sezgisel bir tavır benimsedim. Bağımsızlığını beslediğimi, zihninin özgür hareketlerine saygı duyduğumu duyumsamasını istedim. Beni kendisi hakkında yorum yapmaya zorladığı anlarda bile yorumlardan kaçınmak kararlılığımdan bir an olsun vazgeçmedim. Bilinçaltı süreçlerinin tipik iç görü yorumlamalarını aşırı indirgemeci bulduğumu kendisine anlatarak benden istediği şeyin tüm alfabeyi tek bir harfle dile getirmekten farklı olmadığını söyledim. Görüşmemiz ilerledikçe aynı dili konuşuyor olacağımız duygusu bizi hiç terk etmedi.

Bazı ruhlar, sadece ruhturlar. Onlara gerçek benliklerinin durduğu yeri yetkin bir perdeden söylediğinizde o yere doğru kendiliğinden harekete geçerler. Bazı ruhlarsa yine sadece ruhturlar fakat sürekli kendilerine acırlar. Onlar için matem gününün geçmesini sabırla beklersiniz. Ama bazı ruhlar da vardır ki onlar için yapabileceğiniz en iyi şey yollarından çekilmektir. Balın çiçekten çıkmasına izin verir gibi.

“Sizin ıslak, çirkin ve korkak farelere ne diye ihtiyacınız olabilir anlayamıyorum sayın bayan.”

“Herkesin bir fareye ihtiyacı vardır.”

“İyi ama neden?”

“Bilmiyorum. Sormayın bana böyle şeyler.”

“Sinirleniyorsunuz?”

“Hayır, sinirlenmiyorum, kızmıyorum da.”

“Mideniz nasıl? Ağrıyor mu?”

“Midem! Evet, sanırım ağrıyor. Ama o bunu hep yapar. Yine de sevebiliyorum onu.”

“Kol, sayın bayan! Kapının kolu!”

“Anlamadım.”

“Kapının kolunu neden tutuyorsunuz? Ona tutunmadan da olur öyle değil mi! Hem böyle iki büklüm durmaya devam ederseniz sevimli bir kambur edinmekten öteye gidemezsiniz. İnanın, bu kambur size hiç yakışmayacak.”

“Kapının kolunu tutuyorum çünkü hayat bizim gibiler için gerçekten zor. Ama bırakabilirim de.”

“Kimdir şu sizin gibiler?”

“Bizim gibiler yani çalışanlar için. Yanlış anlamayın Bay S, hayatta hiçbir şeyi çalışmayı sevdiğim kadar sevmiyorum. Ama insan hayatta kalabilmek için çalışmamalı. İnsan özgür olduğu için çalışmalı. Çalıştığı için de özgür olmalı. Gel görün ki bunun böyle olmadığı bir dünyada bir gün bile yaşamak çok tehlikelidir. Böyle bir şey işte!”

“Korkuyor musunuz sayın bayan?”

“Bilmiyorum. Bana böyle şeyler sormayın demiştim size. Şu ‘sayın bayan’ lafını da bırakın artık. Otuz yaşındayım ve normal sayılabilecek bir ismim var. Kapının kolunu da bırakıyorum işte! Elimi çektim bile.”

Kapı eşiğinden seslendiğim sekreter değildi bu. Tekrar camlara döndüm. Gözüme ulaşan

yansıdan doktora baktım. Bu benzerlik, bu rasgele aynılık, bu ıstıraplı çağrışımlar ve daha niceleri hakkında geniş çehresinde ışıklı bir ipucu aradım. Işıklar içinde tek bir ipucu. Fısıldayışlarına olsa razıyım ve yüzünde kıvıldaıacak öylesine bir çizgiye bile. Çevirmiş çehresini sekretere bakıyor. Dinlemeden işitiyor sanki. Kapı eşiğinden seslendiğim sekreter değildi bu.

Ellerini tutuşu.

Bu çocuksuluk.

Köşeye sıkışırken

Buyurgan ve kibirli görünmek için çabalarken

Yanağından sızıveren bu bildik suçluluk.

Ve kızıl bir gölge.

Ve fısıltılı gözler.

Ve normal sayılabilecek bir ismin altında açan

Mis kokulu çiçekler...

Kendi güvenli döşeklerime kibirle yaslanarak uzaktan sana bakardım Lili. Tıpkı şu an şu kadına baktığım gibi. “Acaba beni seviyor mu?” diye anlamak için muz parçaları uzatırdım sana. Gel gör ki, senin sıradan bir günü nasıl yaşayıp bitirdiğini bile hiçbir zaman hayal edemedim. Ne zaman uyandığını, saçlarını nasıl taradığını, ne giydiğini, önce hangi adımını attığını ve aynaya bakarken dudaklarının neye dayanarak böylesine güzelleşebildiğini asla düşleyemedim. O gece, güzelliğini ay ışığına açmıştın belki de ben göremedim. Çünkü beni, sana karşı sürekli bir bilgisizlik içinde tutan o lanet olası

korkularım vardı. Aramadım, sormadım seni. Günaydın demek zor geldi. Kapımı çaldığında kapının ardında olmama rağmen kapının ardında yokmuş gibi davranırdım. “Bir ruha sahip olduğumu hatırlamanı isterim,” derdin. Kapının ardındaydın. “Senden istediğim sadece seni görmemi sağlaman,” derdin. Duyamazdım seni Lili, hâlbuki sen kapının ardındaydın. Ne alçak bir acı ki şimdi anlıyorum. Seven bir insana, sevgisini ölçmeye kalkışmaktan daha büyük bir haksızlık yapılabilir mi? Aşk, sayılamayan bir şeyse eğer, onu saymaya kalkışana katlanılabilir mi? Basit bir gülümseme, azıcık bir ilgi, zerre kadar bir umursayış yeterdi hâlbuki. “Bugün şunu okudum Lili, akşam sana da okurum.” Buydu işte! “Saçlarında asılı cüceler var sanki Lili, ne de güzel taramışlar saçlarını.” Evet, tam olarak bu kadarcıktı işte! O zaman, seni alışıldığınca öpmem bile gerekmezdi. Çünkü sen bilirdin, seni ancak hiçbir zaman öpülmemiş muhteşem bir öpüşle öpeceğimi. Ne çare ki o kapı, beni sana karşı ezdikçe kıyasıya beni teselli eden soğuk bir duvar olup kalırdı o kapı.

Ama saçmaydı. Yoktu böyle bir şey. Sadece bir sekreter bu ve sadece bir kadın. Hem bilmediğim hem de hiç tanımadığım biri. Yalnızca düzgün bir sırtı ve küçücük bir dünyası var. Yaşadığı her şeyi bu ikisine mal ediyor. Niteliksiz ve ayırıcı değil, umut veren değil, hiçbir şey değil. Böyle olduğunu, gözümün önünde kışkırtıcı bir

benzerliğin bulunduğunu ben varsayıyordum. Böyle olduğunu varsaymak için duyduğum delice isteğin önünde terk edilmiş yapraklar gibi sürüklenmeyi ben arzuluyordum. Büyük bir boşluğa doluşan sapsarı yapraklar. Gözlerim değil, düşlerimdi görmek isteyen, kışkırtılmak, kandırılmak ve sonuna kadar ayartılmak isteyen. İstemesem de fark edebiliyordum ve fark edemeyi istiyordum. “Çıplak bakan bir çift göz için nesneler, kendi hallerinde oldukları yeredirler,” demek istiyordum. “Aralarındaki ilişkileri biz var ederiz. Ve bizi varlığa ya da yokluğa sürükleyen, kendi hallerindeki o yapayalnız nesneler değil, o nesneler hakkında hiç gereği yokken edindiğimiz karmaşık fikirlerdir,” diye teselli bulmayı bekliyordum. Nefesimi tutup dinledim. Kapı eşliğinden seslendiğim sekreter değildi bu.

Gövdemi bütünüyle çevirip sekretere döndüm. Dediği gibi kapının kolunu bırakmış. Elini de arkasına saklamış. Olduğu yerde ayakta duruyor. Dengesini yitirince uzanmak zorunda kaldığı kapı kolundan hemencecik geri çekiyor elini. Ayakkabısını giyerken çekecek yerine parmağını kullanmasını yasakladığımda parmağını gizlice ayakkabısına sokuşturan Lili gibi pembe utangaçlıklara bürünüyor. Korkarak yaşıyor. Eminim buna. Soğuk bir kış günü, Lili paltomu istediğinde ve kar taneleri dudaklarına konup eridiğinde, bu asil, bu ölümsüz, bu harikulade Gogol paltosunu değil kendisine, hiç kimseye

veremeyeceğimi söylemiştim.

Sessizce susmuştu.

Dudakları susmuştu.

Kar taneleri susmuştu.

Durmuş ve bakmıştı.

Her şeyi unutmuştu.

O da böyle yapıyor. *Unuturum hemen, sen unutmamı istersen.* Anımsayabildiklerinin ağırlığını duymamak için anımsayamadıklarının sayısını artırmaya çalışıyor. Ne kadar da umutsuz! Ve o kadar umutsuz ki toprağa gömdüğü umutlarını parmaklarıyla çıkarabileceğini sanıyor. Fakat bu kez, yapabilmeliyim bunu. Kar tanelerini sevebilmeliyim. Bu defasında paltomu verebilmeliyim.

“İsterseniz orada durmaktan vazgeçin sayın bayan.”

“Burada durmaktan mı?”

“Evet, orada durmaktan.”

“Evet, olabilir tabii.”

“Şöyle gelin, oturun lütfen.”

Bay S çok mu aptal buluyor beni? Sanırım beceremedim. Doktorun istediklerini yerine getiremedim. Ama öyle olsa işe karışır, bana harika bir duygu yaşatıp bütün kontrolü eline alır. Burada durmamalıyım artık. İşaret edilen yere değil, olabildiğince uzak olsun diye şu iki kişilik koltuğa hemen koşup oturayım. Aklıma iyi şeyler getirmeliyim. Neşelen koltuk! Dün

yalnızdın bugün benimlesin. Ya da bunun gibi bir şey! Neşeli şeyler düşünmeliyim. Doktora baktım, son derece sakın. Bana nasıl da güveniyor. Bay S uzakta şimdilik. Uzaklık ona yakışıyor. Ama yanıma yaklaşıyor. Yok, hayır, çantasına yöneldi. Çantasını da aldı bu tarafa geliyor. Sanki onu çantası taşıyor. Yanıma otursan ne yaparım? Korkunca da taş gibi hareketsiz kalırım. Yanıma oturdu. Her şeyim çabuklaşır şimdi. Yüzümü öte yana dönmeliyim. Tanrım! Yüzümü yüzümde tut!

“Yalnız mı yaşıyorsunuz?”

“Bilmiyorum.”

“Hepimiz yalnız yaşarız sayın bayan.”

“Bana ‘sayın bayan’ demeyin demiştim size. Normal sayılabilecek bir ismim var demiştim.”

“İsminiz nedir peki?”

“Bilmiyorum.”

“Bilmiyorum’ güzel bir isim sayılamaz. İzin verin, size hitap edebilecek bir ismi kendim seçeyim.”

“Olur.”

“Hepimiz yalnız yaşarız Lili.”

“Lili mi?”

“Lili.”

“Ne sıcak, ne güzel, gerçekten çok, çok güzel bir isim bu.”

Bay S anahtar kelimeyi bulmuştu. Bu garip ve anlamsız sözcükle sekreterimi kendisine ne denli yakın, ne denli benzer ve ne denli samimi

bulduğunu anlatıyordu. Sekreterimin kendine has kişisel farklılıklarını, Bay S'nin gözünden bir süreliğine de olsa kaçırmayı başarabildiğim için aralarında geçen her konuşmayı, Bay S'nin kendi hakiki benliği ile gerçekleştirdiği konuşmalar olarak değerlendirmemde bir sakınca yoktu. Sekreterimle yan yana otururlarken kendimi olabildiğince saklamaya ve sanki o odada hiç var olmamış olmaya çalıştım.

“Bir şeyin isimsiz kalmasından hep tedirgin olmuşumdur Lili. O yüzden isimsiz kalmış her ne varsa benden bir şekilde payını almıştır. Hatırlar mısın eskiden bozacılar vardı. El yapımı nefis bozalarını sokaklarda bağıra çağıra satarlardı. Bozaaa! Bozaaa!”

“Evet öyleydi! Ne güzel günlerdi!”

“Babam bozayı çok severdi. Ama annem, ‘Hayır!’ derdi, ‘Kim bilir içinde neler var. Asla sokmam eve.’ Bozacı bağırırdı. Bozaaa! Bozaaa! İçim giderdi. Bir yandan bozacının kışkırtıcı yakarışına, diğer yandan babamın boş bir an yakalarım umuduyla gözlerini gizlice kırpıştırmasına dayanamazdım. Bozacı sokağımızdan her gece geçer, sesini her gece başka bir ahenkle süslerdi. Bozaaa! Bozaaa! Bir gün canıma tak etti. Bozacı o her zamanki şarkısını söylerken babamdan aldığım güçle annemin karşısına dikiliverdim. ‘Duy anne!’ dedim, ‘Duy artık şu bozacının bir inkılâp çağırın sesini.’”

“İnkılâp mı?”

“Evet, annem de aynen böyle söyledi. İnkılâp tabii ne sandın!” diye şişindim. Bozacının yakarışı, annem için rahatsız edici, kötü, isimsiz bir gürültüden ibaretti. Anneme başka türlü süni düşündürtmeyen şey, bozacının sesine bir isim veremeyişiydi. Bu, basit ve tam olarak böyleydi Lili. O günden sonra ne oldu dersin? Babam, bozacının her geçişinde gururlanmaya, ‘Hanım! Bir inkılâba ne dersin!’ diye muzipçe kasılmaya başladı. Bizim evimize giren boza değildi artık. El yapımı şişelerde bir inkılâp satın alırdık.”

“Komik... Çok komik... Siz komik biriyimisiniz Bay S.”

“İş bununla bitmez tabii. Bir şeye isim verdikten sonra onu harekete geçirmen gerekir. Çünkü yaptığın şeyin boşa gitmesine göz yumacak biri değilsindir.”

“Nasıl yani?”

“Elini verir misin Lili?”

“Elimi mi?”

“Evet, korkma, ver hadi elini.”

Çekinerek elimi uzattım. Dokundu. Sanki içime dokundu. Yavaşça tersine çevirdi. İncitmedi. Açılmış avucumun çizgilerine bakıyordu.

“Bu, bir el Lili. Senin elin. Güzel denemez, ama üzülme, yeterince solgun da değiller. Boğumları biraz kuru, sonra fazla uzun, çevresinde yumuşak büküm çizgileri de yok. Öyle ya da böyle, sonuçta bir el bu, ama buna el demenin yeterli olmadığını hemen anlayabiliriz. Eğer bu

bir el ise bir elden beklenenleri yapması gerekir. Mesela kapanabilmeli.”

Avucumu kapattı. Bir süre tuttu. Sıcaktı elleri ve sanki ıslak.

“Kapanabilmeyi başarmış her nesne gibi rahatça açılabilirdi de.”

Avucumu açtı. İşaret parmağıyla içine dokundu. Avuçlarım yandı. Ürperdim.

“Belirli adette parmağa sahip olmalı. Zaten bunlar da senin parmakların. Bunlara parmak demekle de iş bitmez. Parmak dediğin oynayabilmeli, ileri geri, sağa sola kıvrılabilirdi. İşaret edebilmeli, bir şeyleri iteleyebilmeli. Tutmak, kavramak, sıkmak ve bırakmak için uygun olmalı.”

Parmaklarımı rasgele oynatışından rahatsız oldum. Elimi, geri çekmek istediğimi incinmeden anlasın diye belli belirsiz kımıldattım. İzin verdi. Yaptığıma içerlememişti.

“Sözün özü, bir isme sahip olan her şeyin bir de hareketi olmalı. Hareketse başlı başına bir iştir. Ve eğer Lili, dünyaya dikkatli bir gözle bakarsan her şeyin hareket etmekte olduğunu görürsün.”

“Evet, bunu görebiliyorum. Kıpırdıyor, dönüyor, sallanıyor her şey. Ama duran şeyler de vardır. Bazı şeyler hep durur.”

“Neler mesela?”

“Mesela ölümler. Ölümler öylece durur. Belki çürür, kokar ama sonuçta hep ölüdür. Hareket

etmezler.”

“Sen hiç ölü gördün mü peki?”

“Görmedim. Siz gördünüz mü?”

Ona, gördüğüm ilk ölüyü anlatamazdım. O gün uçakla gelmiştim Lili. Kanatlarımda gümüşü bir ıslaklıkla, kuş gibi. Evlerin üstüne kara bir duman çökmüştü sanki. Her yer ateşler içindeydi, kar taneleri ateşler içindeydi. Ama annen demişti, “Vazgeç dağlardan,” demişti. “Kızımın, biricik balım, çiçeğimsin,” demişti. “Kar ve kayalık oyun eder, çekip alır insanı,” demişti.

Hemen dönerim, sen dön demeden önce.

Halat gevşeyip ayak kaydığı anda geceydi Lili. Boyun, bir kalem gibi kırıldığı anda geceydi. Kıpırdıran bir hayatı fişkırtan kan sıcak bir süzülüşle donup kaldığında ve beyaz bir uyku, ağır, acılı, upuzun bir rüya, o soğuk taştan ürperen gövdenin sarılırken kapkaranlık bir geceydi. *Önce sen ölmelisin, benden önce. Beceremedim Lili! O zaman daha az ölürüm, önce sen ölünce.*

İçlerinde hiçbir saygı yeşermeden, kızıl saçlarındaki yaşama hevesine aldırış bile etmeden artık murdar olmuş, işi bitmiş, sadece unutulmaya yarar mor bir yığın gibi alıp getirdiler seni. Nasıl bir ölümle savaştığını haykıran izleri kimse bilmesin, yaşamak adına ne büyük çırpınışlardan geçtiğini kimse hayal edemesin diye oracıkta örttüler seni. Ama ölümü kim tutabilirdi ki Lili! Kükreyerek başını göğe kaldıran dağlar mı? Dağın kuytusunda aya karşı uluyan yapayalnız

kurtlar mı yoksa? Yoksa o soğuk, o zıpkın gibi, o kahrolası kayalıklar mı? Ölüm yola çıktığında yıldız mı takılırdı? Buluta mı?

Mezar kapakları gibi kapanır kapı.
Dışarıda kalırım.
Ellerim ihtiyar olur.
Yüzüm, vahşice genç.
Avuçlarımdaki öfkem toz olur
Üfürürsün.
Masaldan bir kuleye çıkarız Lili.
Ayaklarımız çıplak
Ve dalları ezerken ıslaktı ayaklarımız.
Ve sen beni aşağı atarsın.
Kurşun askerim artık
Balığın merhametlisi değil.
Suya düşer, suda batarım.
Suda batışımı izle.
Batışımı izle.

Bay S donup kalmıştı. Yaşadığı acı, ruhunda esen insanca hüznün, olağanüstü gayretine rağmen bedeninden taşıyor, sıkılmaktan bembeyaz kesilmiş ellerinden boşluğa akıyordu. Sekreterim, az önce ürkererek çektiği ellerini Bay S'nin ellerine uzattı.

“Özür dilerim Bay S. İstemeden kötü bir şey mi söyledim?”

“Keşke sen, hiç olmazsa sen, sonsuza kadar yaşayabilseydin Lili.”

“Sonsuza kadar mı? Ama insan korkar bundan.”

“İnsan belki de her şeyden korkar. Sadece bazılarımız korkularına kulak asmaz ya da öyle görünmeyi başarır.”

“Sonsuza kadar yaşayan biri olsaydım sıkırdımdı bundan Bay S. O zaman herkesin ve her şeyin ölümünü görür, bir süre sonra da hepsine alışırdım. Sonsuza kadar yaşamamı neden istediniz ki?”

“Büyük, yeterince büyük bir insan olabilmek için.”

“Anlamıyorum.”

“Eğer bir insanın büyüklüğü, kazandıklarıyla ya da dünyaya kattıklarıyla değil de kaybettiğiyle ölçülseydi şu an ayağa kalkıp ulaşılmaz büyüklüğümü takdir etmeni isterdim. Çok saygısızca olurdu öyle değil mi? Umurumda bile olmazdı. Ne de olsa büyüklük, saygısız davranma hakkını doğal olarak yaratır. Yoksa kaybettiğim onca şeye rağmen hala küçücük bir insan olduğuma inanmıyor musun?”

“Bilmiyorum.”

“Biliyorsun.”

“Bilmiyorum Bay S. Sadece iyi bir insan olduğunuzu hissediyorum ve kötü bir insan olamayacağınızı da.”

“Öyleyse bana kötülükten bahset Lili. Kötü olan bir şeyler söyle bana.”

“Kötülük mü? Ama o zaman, çok kötü bir şey olur bu Bay S.”

“Bak! Bahsettin bile.”

“Ben mi?”

“Evet sen. Hem de bunu iyiler iyisi bir kadın olarak yaptın.”

“Bilmiyorum. Böyle yapmış olmak istemiyorum. Özür dilerim yapmışsam bile. Dediğim gibi işte! Sadece iyi bir insan olduğunuzu hissediyorum.”

“İyi bir insan mı? Bir insanı iyi yapan nedir ki? Korkuları mı? Sırf korktuğum için iyi biri sayılacaksam o iyiliği alın da başınıza çalın. Yok, sadece acı çektiğim ve cımbızın ucunda salya sümük bir parazit gibi kıvrınmayı başaramadığım için iyi olacaksam, ben gerçek bir peygamberim. Hadi! Tıkın beni tımarhaneye. Ne duruyorsunuz? Tımarhanelerin belki de iyilere ihtiyacı vardır.”

“Bunların hiçbirisi değil Bay S.”

“O zaman aptallık öyle değil mi? Ancak bir aptal iyi olabilir. Kötü bir aptalı hayal bile edemezsin. Komik olur bu. Kendilerini her türlü ihtiyaçtan uzak görenleri patlayıncaya dek güldürür. Bak! Fark etmeden söyledim bile. Belki de ihtiyaçtır iyiliğin iksiri. Ne zaman iyi olursun? Buna ihtiyacın olduğu zaman. İçinde bir tutam yücelik kalmışsa şayet, iyiliğine ihtiyaç duyan başka birileri bulunduğu için de iyi olmaya kalkışırsın.”

“Siz iyi bir insansınız çünkü içinde olanların hiçbirine kör kalmıyorsunuz. Bu, bir insanı iyi yapar. Belki günahsız, acısız ve mutlu yapmaz.

Ama inanın Bay S, bu, bir insanı gerçekten iyi biri yapar.”

“İyiliğe ne oldu biliyor musun Lili? İyilik söz oldu. Söze ne oldu dersin? Ona hemen bir ambalaj uydurdular. Renkli, göz alıcı, iç gıcıklayıcı, nefis mi nefis bir ambalaj. Sonra onu çoğalttılar ve her yere yaydılar. Ne de olsa bir ambalajı var artık değil mi? Neresine uzansan tutabilirsin ve onu kolayca sürükleyebilirsin. Sonra sözün görünür taraflarını biriktirirken içindeki özü tüketmeye başladılar. ‘Bakar mısın şekerim! Şu bendeki sözler ne tatlı, ne keyifli şeyler! İnsanın moralini de yüksek tutuyor.’ ‘Haklısın,’ dedi öteki. ‘Biz de bundan alalım.’ Hani başlangıçta söz vardı? Hani söz, vücut bulup aramızda yaşamıştı? Zerrece umursamadılar. Sözün o görkemli, o göksel tahtını, cüzdanlardaki banknotların yanına sıkıştırdılar. ‘Dün bulduğum şu söze bir bak dostum! Neredeydi kahrolası! Şu yüzlüklerin yanına koymuştum.’ En sonunda ne oldu peki? İnsanlar, sözden anlayabilen değil sadece onu saklayabilen tuhaf yaratıklar oldular. Üst üste yığıp biriktiren acınası yaratıklar. ‘Sende ne kadar söz var güzelim? Bende tamı tamına on bin tane!’”

“Korkunç!”

“Bu daha başlangıç Lili. Her şey, ama her şey kötüye gidiyor. Dünyaya baksana nefes alacak hali kalmadı. Karalar, denizler ve gökyüzü hepimize yetecek yepyeni küresel çöplüklerimiz artık.

Yer üzerinde gereğinden fazla insan yürüyor ve her biri gereğinden fazlaca kendine sevdalı. Her insanın kendi boyutlarınca bir alanı kirleterek bu dünyadan ayrılacağını varsaydığına bir ayağı çukurda can çekişen yaşlı bir yerküreye basmakta olduğunu kolaylıkla anlarsın. Gezegen ısındıkça ısınıyor Lili. Belki de ellerimizi gökyüzüne kaldırıp, ‘Sizin yerküreye yaklaşarak onu uçlarından eksilttiğinizi anladık artık!’ diye haykırmamız gerekiyor. Yine de, bunların tümü anlamsız şeyler. Bildik, tanıdık, basmakalıp şeyler. Bir kütleye şu kadar kuvvet uygularsan şu kadar ivme kazanırmış. Kime ne bundan? Begonyalar sabahları fotosentez akşamları solunum yaparmış. Ne önemi var? Az sonra kurutacaksınız zaten bütün begonyaları. Solunumun kime ne yararı var? Siz dünyayı sahipsiz mi sandınız ey kendine sahip olamayanlar? Dünyanın elbette belirli bir hali ve o halin elbette ki belirli bir sahibi vardır. Tanrı’nın insan için öngördüğü tek farklılık onu kendi yaşamının efendisi kılmış olmasıdır. Bu yüzden, gerçek yaşam, ne fiziktir ne de matematik! Ne algoritmadır ne de aptalca bir istatistik. Asıl yaşam, Lili, kendi içimizdeki yaşamdır. Her şey olup bittikten sonra kendi içimizde kalandır. Herkesten gizli bir yerde döne kıvrıla akan ve daima kendi başımıza yaşadığımız ve daima kendi içimizde kalan o biricik hayatımızdır.”

“Bunlar çok güzel sözler Bay S. Yazmalısınız

bunları, başkaları da okumalı.”

“Yazı, çok tehlikeli bir şeydir Lili. Yazı, saatli bir bomba gibi her şeyi tepetaklak edebilir. Yazı, belki yalan söylemez ama yazılara kolayca yalan söyletilebilir, tıpkı sayılara söyletildiği gibi.”

“Sayılar mı? Nasıl sayılar?”

“Tut ki tam sayılar. İstersen mükemmel sayılar olsun. Hiç önemi yok. Hatta asla var olmamış ve henüz hiç kimse tarafından yazılamamış sayılar olsun. Fikirleri meşgul ettikten sonra çekip giden bütün sayılar olsun hatta. Bir önemi yok.”

“Ama her sayıyı yazan biri mutlaka olmuştur Bay S. Aksi halde, o sayının ne olduğunu asla bilemezdik.”

“İnsan hiçbir şeyi kesin olarak bilemez. Ve insan, hiçbir şey için ‘İşte ben buyum,’ diyemez. O yüzden ne söz, ne yazı, ne ölçü, ne de sayı. İnsanın geriye bırakabileceği en anlamlı işaret dürüstçe çektiği acıdır Lili. Uğruna acı çektiğimiz şeyler değildir gerçekler. Gerçek olan, çektiğimiz acılardır. Geriye sadece onlar kalır ve yaşam, daima acılarla hatırlanır. Öyle de olmalıdır zaten.”

“Belki de haklısınız Bay S.”

“Ama Lili, acıyı sevmemi istiyorsa eğer birileri, o halde söyle bana, yeryüzündeki acılar neden böylesine çok? Tanrı’nın yapıldığı şeyden yapılmadım ki ben!”

Bu andan sonra Bay S, sonsuza kadar sürecemişçesine konuştu. Kaskatı sıkılmış ellerine

kendiliğinden uzanan ellerimi yeniden ürkekçe geriye çektim. Yanıma oturduğunda korkudan ve utançtan yüzümü öte yana dönmüştüm. Ama şimdi, keşke hep burada kalsa diye gizlice içimden geçiriyor ve bu tuhaf adamın buğulu gözlerinden kendimi alamıyordum. Bay S, anlattıklarının heyecanıyla doluyordu. Kanatlarındaki prangalardan sıyrılır sıyrılmaz o prangaları kanatlarıyla dövmeye başlayan bir kuş gibi çırpınıyordu. Dünyadan bahsediyordu. “Dünya yavaşlamalı,” diyordu. Hayattan, ölümden, bir tahtakurusunun ne için yaratıldığını bilemeden yaşayabilmesine duyduğu hayranlıktan söz ediyordu. Bulutlar, akarsular, bir mumu sallayıp duran rüzgâr diyordu. Televizyonun karşısında şişerek tam ortasından ikiye ayrılan yağlı bir inek görmüştü. “Oblomov, bana kalırsa, bir inekti ve bir inekten öteye geçemedi,” diyordu. “Ah Lili!” diye ellerime sarılıyor, “Tanrı, beni olduğum yerde birdenbire inek yapsa, bu, bana mı verilmiş bir cezadır yoksa ineğe mi?” diye soruyordu. Ne yaşlı ne de körpeydi inek. İkisi arasındaydı. Sarıydı. Rengi parlaktı. Seyredenlere mutluluk verirdi. Toprağı sürmez, ekini sulamazdı. Boyunduruk yememiş ve insanlarla hiç konuşmamış salma bir hayvandı. İşte bu ineği kesmeliydi. Bir parçasını almalıydı. Ve o kızıl hatıranın artık soğumuş gövdesine vurdukça vurmalıydı. Tanrım! Söylediklerini anlayamıyordum. Her şeye rağmen anlayamıyordum. Kendi kendine kafa

tutan bir çılgınlıktı sanki bu. Ve her şeyin bu kadar karmaşaya yuvarlandığı anlarda önemsiz ve aptal biriymişim gibi hissediyordum. Sanki bana, söylediklerini dinleme ayrıcalığı tanıyor, hemen sonra da ne denli yüzeysel olduğumu hissetmem için elinden geleni yapıyordu. Buna rağmen beni orada tutan ve çoğunu anlayamadığım bu acayip sözlerle ısrarla bağlayan o garip duygudan bir türlü kurtulamıyordum. Kurtulmak da istemiyordum. Yoksa onu, bu en anlamsız anda sevmeye mi başlıyordum? Hâlbuki benim gibi biri için, yani sıradan, olabildiğince normal bir kadın için bir erkekten beklenebilecek şeyler çok fazla değildir. Sade bir hayat, gösterişsiz umutlar, gerçekleşmeyeceğini bilsem de duymaktan kendimi alamayacağım vaatlerdir. Hepsi budur, bu kadardır ve ötesi dahi yoktur. Ruhumun ince ayakları böylesi karışık fikirlerden ve küllenmemecesine kavrulan böylesi yüreklerden kaçır durur. Ama yine de, Bay S için yüreğimin kıpırdadığını hissediyor, hayatta sadece bir kereliğine görülebilecek bir rüyanın neredeyse dokunabileceğim kadar yakınlaştığını anlıyordum. Titreyen sesimi uluorta saklamaya çalışarak sordum.

“Hiç âşık oldunuz mu Bay S?”

Fakat Bay S cevap vermedi. Bakışlarını yere indirdi. Masum, kırgın ve utandırılmış bir çocuk gibiydi. Onu koruyup kollamak, yüzündeki isli gölgelerden arındırmak istedim. Sırlarına afacan

bir bilmişlikle ortak olmak isteyen şirin bir kız çocuğu gibi yeniden seslendim.

“Yani kaç kere âşık oldunuz demek istemiş-tim.”

“Kaç kere mi?”

“Evet, kaç kişiye ve belki de aynı kişiye kaç kere?”

“Saçma bir soru bu.”

“Saçma mı?”

“Saçma sapan bir soru bu Lili. Aşk, her şeyden önce sayılamayan bir şeydir. Nesini saymamı istiyorsun?”

Konuşmak istemiyordu. Peki ama ne için? Bir insanın konuşabildiği şeyler kendisinden yeterince uzakta olanlardır. Yoksa bilmeyerek çizgileri silmiş, çok mu yakınlaşmışım? “Beni sevebileceğine dair bir ihtimalden bahset, seni ilgilendirdiğimi söyle, kadını, Asyam de bana,” demek istediğimi hissetmiş miydi yoksa? Silinmiş çizgileri yeniden çizerek ve hiçbir günahını sevimli saymadan her şeyi kabullenen biri gibi boyun bükerek sessizce mırıldandım.

“Bir diyeceğiniz vardır belki.”

“Bilmem, belki senin vardır bir diyeceğin.”

“Bilmem ki, aşk öyle bir şeydir işte.”

“Nasıl bir şeydir?”

“Bilmem ki, sevimli, anlaşmalı insan.”

Dümdüz bir ışıkla gözlerime baktı. Ellerim titriyordu. Ellerimi saklayamam. Haddimi aşmışım işte. Birdenbire bayağılaşmışım. Se-

vemezdi artık beni. Hiçbir zaman seveceği de yoktu zaten. Bir diyeceği olsaydı söylerdi şimdi. Bir diyeceği yoktu işte, olsun muydu? Benim gözümdü bu. Belki de kendini rüyada gördü. Dümdüz bir ışıkla gözlerime güldü. Çaresizce umutlandım. “Lili!” diye seslendi. Başımı kaldırdım.

“Çok eskiden rastlaşacaktık.”

Gözlerimi eğdim, gözlerim göz değil. Yüzüm, başka bir yüze ait şimdi ve bir yüz bile değil. Koca bir yılan sürünerek geçti içimden sanki. Çekip götürüyor beni. Peşi sıra düşüp giden ben bile bana ait değil. Her şey, hiçliğin eşiğinde sendeliyor gibi.

Birden, görüşme odasına çağırıldığımı duyar duymaz elimi kolumu birbirine dolarcasına yapmış olduğum şey geldi aklıma. Polisi aramıştım. Muayenehanenin adresini fısıltıyla tarif etmiş, doktorun açık kimliğini vermiştim. “Çiçekler,” demiştim, “kolayca bulursunuz.” İçerde her an tehlikeli olabilecek bir hastanın bulunduğunu, durumun şimdilik kontrol altında olmasına rağmen mümkün olan bütün tedbirleri almalarının yerinde olacağını söylemişim. Terapi odasına bu yüzden geç geldiğimi anlamasınlar diye üstümü değiştirmiş, dudaklarıma ruj, gözlerime de far uydurmuşum.

Polisler gelecek miydi? Aman Allahım! Ya biraz sonra kapı çalınır da telsiz vınlamaları arasında Bay S’yi gözaltına almaya kalkarlarsa?

Bay S direnir belki. Evet direnir. Yapar bunu. O zaman yaka paça üstüne çullanırlar ve rezaletin daniskası patlar. Aman Allahım! Ne korkunç bir utanç bu! Bir şeyler yapmalıyım.

“Sözünüzü kestiğim için özür dilerim Bay S. İzninizi isteyecektim. İçerde yapılacak işlerim olduğunu hatırladım.”

“Ben yaparım kızım. Siz sohbetinize devam edin. Dosyaları kastediyorsun sanırım. Ben hallederim, sen rahat ol. İzninizle Bay S.”

Kalakalmıştım. Doktor beye, hayatımda belki de ilk kez öfke duyuyordum. Bir an olsun beklememiş, yerinden fırlayarak içeri geçivermişti. Bay S’yi yalnız bırakmak pahasına doktorun peşinden odayı terk edemezdim. Allahım! Polisler gelecek miydi? Doktor beyin dosyaları alıp buraya dönmesinin ardından her şeyi göze alıp odadan çıkacaktım. Az önce yapmış olduğum ihbarın geçersiz olduğunu bildiren bir telefon her şeyi hallederdi. İçeri geçtiğim sırada polisler gelecek olursa onları önceden fark ederek aşağı inecek ve hiçbir şey belli etmeden kendilerine gerek kalmadığını söyleyecektim. Gözlerimi kapadım. Kalbim küt küt atıyor. Sonra birden, aklımın bu aceleci karmaşadan sıyrılıp sessiz sedasız çalışmaya başladığını duyumsadım. Doktor beyin sakinleşip olayların kontrolünü elime alabilmem için bana öğrettiklerini anımsıyordum. Önce derin bir soluk, gevşeme. Ardından kafamdakilerin başka türlü

bir düşünceyle yavaşça yer değiştirmesi. Tıpkı deri değiştiren çiçekler gibi. Kötü olana gerçekleşme şansı tanımamak. Ona ancak gerçekleştiği zaman inanmak. Bu anda bile inanmamayı başarabilmek hatta. Ve iyi olanın gerçekleşeceği ana kendimi şimdiden hazırlamak. Sanırım başarıyordum. Polisler gelecekti, nazikçe kapıyı çalacaktı. “Buraya kadar yorulduunuz ama inanın bir yanlış anlaşılma olmuş memur bey,” diyecektim. Gülümseyecektim sonra. Küpelerime dokunacaktım, terliklerim ayağımda, gözlerimde ışık, sesim canlı ve hiç üzgün değil. “Lütfen kusura bakmayın,” diyecektim. “Sayılamayan bir şeydir aşk ve onu saymak istemedik zaten biz. Çünkü çok eskiden rastlaşacaktık,” diyecektim. Fazlasıyla inanacaklardı ve fazlasıyla anlayışlı ve bir umudu yaratıp onu bizden alanlardan çok daha sevgi dolu. Sonunda kapatacaktım kapıyı. Evet, her şey böyle olacaktı. Böylece ne rezalet ne de başka bir şey, o kapıdan içeri girmeden, bütün hıncı ve asık suratıyla dışarıda kalacaktı, kapı dışarı edilen bütün acılar gibi. Rahatlamıştım. Gözlerimi usulca araladım. Odada derin bir sessizlik vardı. Çökmüş, büyümüş bir sessizlik. Gereğinden fazla. Ve her yanı çepeçevre sarmış sonsuz bir sessizlik. Durmuştu her şey. Nefesini tutmuştu. Odadaki her nesne benimle birlikte rahatlayarak kuşatıcı bir huzura ulaşmıştı sanki. Hatta Bay S’nin artık yüreğime değen sesi bile.

“Yağmur başladı Lili.”

“Evet Bay S, yağmur başladı.” Sanki fısıldıyordum.

“Henüz ince ince yağıyor. Birazdan iri iri düşmeye başlar damlalar ve sonra unutulurlar.

“Evet Bay S, unutulurlar.” Hafifliyordum.

“Damlalar yeryüzünde daima bir iz bırakırlar. Çünkü bir iz bırakabilmek için yaşarlar. İzleri yaşasın diye kendi hayatlarından vazgeçmekten bir an olsun ayrılmazlar.”

“Evet Bay S, ayrılmazlar.” Geniş bir uykunun içinde erimeye başlıyordum.

Ayağa kalktı Bay S. Çantasını aldı. Geniş birkaç adımın ardından odanın öte ucuna ulaştı ve iri gövdesini pencerelerin önündeki koltuğa düşercesine bıraktı. Gözlerinde çok yorulmuş birinin bezginliği vardı. Bitmiş, sona ermiş birinin bezginliği. Az ilerisindeki sehpayı ucundan çekip kendisine yaklaştırdı. Çantasını açtı. Kalın bir kitabın, değersiz bir dolu şeyin ardından kızıl saçlı, minik bir bebek çıkardı. Bebeği sehpanın ucuna oturttu, saçlarını okşadı. Kızıl saçlar kendiliğinden parladı. Sol bacağına, bebek devrilmesin diye yavaşça aşırıp sehpanın üzerine koydu. Ayak bileği sehpanın tam ortasında kalıyordu.

“Hayatım boyunca Lili, gerçekte ne olduğumu aradım. Bütün görüntülerin arkasındaki o değişmeyen gerçeği aradım. Beni yarım bırakarak kaybolmuş eksik bir tarafım vardı. O yitik tarafımı arıyordum ve belki de hayata, hiç

başlamamam gereken bir yerden başlıyordum.”

Cevap veremiyordum. Bay S’nin sesindeki tuhaf büyü dört bir yandan sarılmış iri bir ahtapot gibi hareketsiz bırakıyordu beni. Kanı emilen biri gibi sadece dinlemek ve dinlemek ve dinlemek istiyordum.

“Çiçeklerim vardı. Çiçeklerin her gün, hem de hiçbir gereği yokken açmalarını ve sırf açabilmek uğruna sırtlandıkları o inatçı çabayı saygıyla izliyordum. Hezarenler, ıtrışahiler, leylaklar ve karanfiller...”

Çantasını karıştırıp bir makas çıkardı. Pantolonunun paçasını sehpanın üzerinde duran bileğinin hizasından ağır ağır kesmeye başladı. Ellerim kesiliyordu sanki.

“Sonra evlere bakıyordum. Evler, makineler, akıllı düzenekler ve hatta sarkaçlar icat etmiştik, görüyordum. Bir sarkaca dikkatle bakıyordum. Gözlerimi, ipin ucunda asılı o ağırlığın gidişine ve gelişine ölürcesine çakıyordum. Ve her defasında şunu fark ediyordum. Sarkaçları biz icat etmiştik. Ama onlar bambaşka bir hükümdarın sözünü dinliyorlardı.”

Makası bıraktı. Kesilmiş ince parçayı çantasının açık ağzından içeri attı.

“Aradığım şeyi seviyordum Lili. Ama belki de aradığım şeyi değil, arayışın kendisini, bir gün bulurum diye pır pır çarpan bir umuda sahip olmayı seviyordum. Kim bilir, umut bile, anlamları yok edilmiş kelimelerden bir kelimeydi

belki de.”

Sustu. Çantasının içinde hışırtılı bir paketle boğuşup plastik bir şırınga ile küçük bir tüpte ilaç çıkardı. Şırıngayı tüpe daldırıp ağzına kadar doldurdu ve tamamını sehpanın üzerinde çıplak kalmış ayak bileğine tek hamlede zerk etti. Her yanı sızı içinde kalmışçasına gözlerini kapadı. Uyur gibiydi. Uyur gibiydim.

“Böylece Tanrı’yı buldum Lili. Kim bilir, belki de o beni bulmuştur. Beklemediğim bir anda karşılaştım onunla. Uzak değil yakındı, dışımda değil içimdeydi, sonsuz büyüklüğüne rağmen içime sığıvermişti. Belki en başından beri onu aramıştım. Ah Lili! Bir insanın Tanrı’yla karşılaştığı an, onu unutmaya başladığı anmış. Bunu çok aptalca buluyorsun belki, ama inan bana, böyleymiş. Çevrene bir baksana Lili, kendini benim yerime koysana, Tanrı’yı hatırında tutmayı başarabilir misin? Tanrı seni daima hatırında tutuyor olsa bile.”

Gözlerini açtı. Ayak bileğini tuttu.

“Ardından neden unuttuğumu aramaya başladım Lili. Çünkü yaşadığım dünya, hayalimdeki gibi bir dünya değildi. Aradığım şey, belki Tanrı, uzakta bir yerde yüce bir gaye gibi duruyor da ben de ondan bir miktar uzakta arayışa dalan bir çaresizmişim gibi değildi dünya. Bundan ibaret değildi. Ermişler için çok zor bir yerdi bu dünya.”

Ayağını kaldırıp bileğinden oynatmaya çalış-

tı. Zorlanıyordu.

“Bir şeyi aramak için hareket etmen gerekir. Hareket ettiğinde ayağına bir taş batar. Bir çukura girer bir bacağın ve incinip kalır. Beynine hücum eden bu acı başlangıçta bir anlıktır. Ama bir an için bile olsa, aradığın şeyi unutmaya yol açmıştır. Daha sonra yolda başka bir şey görürsün. Bir elma görürsün mesela. Ya da otların arasına kıvrılarak sıvışan parlak bir yılan görürsün. Gördüğün anda dikkatin dağılır. Belki bu da bir anlıktır. Ama aradığın şeyi unutturmaya başarmıştır.”

Ayağını yeniden sehpaye koydu. Yorulmuştu. Düşe kalka soluk alıyordu. Ellerim soluyordu sanki.

“İşte Lili, başlangıçta küçük gördüğün bu şeyler zamanla birikir. Arkalarında daha büyük, daha kuvvetli bir başka şeyi sakladıklarını hissedersin. Yol boyunca caydırıcılar vardır, vazgeçiriciler vardır. Anlamaya başlarsın. Sağlam bir iraden varsa hepsiyle savaşır, yengilerinin ardından bayramlar yaşarsın. Kendini kutlamakta sonuna kadar haklısındır. Fakat öte yandan, çok yakınında bir yerlerde yavaş yavaş biriken garip bir şeyler olduğu duygusundan kendini sıyıramazsın. Bu, sinsice yapışmış bir sestir Lili. Aradığın şeyi unutman gerektiğini çoktan fısıldamaya başlamış garip bir sestir bu. Derisi yüzülen bir şeytanın sesidir sanki. Herhangi birisi veya rasgele bir kitap, başka şeylerin, se-

nin yapmakta olduklarından çok daha önemli olduğunu söylemiştir. İhmal edersin. İnsanın işe yaramaz şeylerin peşinde ömür tüketebilen zavallı bir yaratık olduğunu anlatan nükteli bir yazı eline geçmiştir. Burun kıvrıp geçersin. Ne de olsa yorulmuş belki canın sıkılmıştır da o yüzden böyle şeyler işitmekte olduğunu düşünmektesindir. Ama iş sandığın gibi değildir. Artık aradığın şeyle senin aranda biriken o tuhaf şeyleri daha net görmektesindir. Bunların hepsi başlangıçta tanıdık, başlangıçta önemsiz sayılmış, baş edebileceğini sandığın küçük şeylerdir. Ama şimdi iş değişmiş, perde kalınlaşmıştır. Bir süre sonra aramak için arzuyla ileri atılan ayaklarının artık yeterli gücü toplayamadığını duyumsamaya başlarsın. Bir şeyler, bir ağ gibi ayaklarına dolanmaktadır. Bir silah ararsın. İlk cinayetin ilk silahını arar gibi. Ayaklarına dolanan o kalın perdeyi yırtıp parçalayacak bir baltanın hayalini kurmaya başlarsın.”

Çantasına uzandı. Gazeteyle kaplanmış ‘L’ şeklinde bir nesne çıkardı. Dünyanın en ağır şeyini çıkardı.

“İşte Lili, hayalini kurduğun balta tıpkı bunun gibi bir baltadır.”

Gazeteleri yırttı. Elindeki acıya susamış baltayı havaya kaldırdı. Gözlerine baktı, gözlerine baktım, gözlerini gördüm, gözlerinden içime acı aktı.

“Balta elindedir ama cesaretin kalmamıştır.

Hemen, aramak için çırpınmalarının yeterli düzeye çoktan vardığına inanmaya çalışırsın. Bu çaba, seni arayıştan vazgeçmeye ikna edebilecek kadar çekicidir. İçin için anlamaya başlarsın. Arayış hedefine varamamış, tökezleyip kalmıştır. Vazgeçiricilerin hepsi üst üste yığılıp kocaman bir tarla meydana getirmiştir. Yağmurla, sağdan soldan kulağına çalınanla, gözüne takılan, diline değen, kokusunu aldığın herhangi bir şeyle sürekli beslenen verimli, kocaman, bakir bu tarla, senin ruhundur. Tastamam, çırılçıplak ve daima sende kalan ruhundur bu. Artık bütün acıların, yabancılaşımların, mutsuzlukların, cehaletin, tutsaklığın, zorbalığın, aldatıcılığın, kallesliğin ve yalancılığın bu tarlanın içinde birikir, yeşerir, göverir. Çiçeklere benzetirsin ama çiçek değildir. Artık sen de başlangıçtaki insan değilsindir. Tarlanın içinde kaybolmuş bir böceksindir. Yeşerttiğin bütün zorba yemişlerin köklerinde asalak gibi yaşayan ve karnını bu kokuşmuş köklerden sızan suları midesine indirmekle doyuran bir hayvan, lanet bir bitsindir. Hâlbuki ben Lili, bir işaret istiyorum, bir delil, bir iz, bir miras bırakmak istiyorum. Bu yüzden beni bütün çirkinliklere ve o lanet olası tarlanın bütün bitkilerine götürmüş olan ayağımdan vazgeçmek istiyorum. Ayağımdan vazgeçiyorum.”

Baltayı bütün gücüyle ayak bileğine indirdi. Tanrım!

Yüzüm kanla dolmuş küçük bir göl gibi.

AYAK

Üç gün oldu. Tam üç gündür buradayım. Tamı tamına üç koca gündür şu buz gibi soğuk, masmavi suyun içindeyim. Etraf sessiz mi sessiz. Oda kapkaranlık ve çok kötü kokuyor. Ara sıra odaya girerek suratıma uzun uzun bakan bir adamla vızıldayıp duran bir sinekten başka kimsecikler yok. Artık ait olabileceğim bir gövde de yok. Ama inanın, hiç üzülmiyorum. Çünkü her şeye rağmen şükredebilecek bir şeylerin kalmış olması gerektiğini biliyorum. Düşünsenize, sağ elde yükselmiş o dev gibi balta, yumuşacık bilek yerine tam kafama inmiş olabilirdi. Böylece ikiye ayrılmış bir ayak halinde çöpün dibini boylayabilirdim. Hâlbuki şimdi, bir gün işe yararım, yepyeni bir ayak olarak yeniden hayata başlarım umuduyla ilaçlı, soğuk, masmavi suyun içinde bekliyorum. Bekledikçe de, beklemenin aslında güzel bir şey olduğunu öğreniyorum.

Acı çekmediğimi sanmayın. İnsanın bedeninden bir parça koptuğunda acıyla kavrulanın geride kalan büyük kısım olduğuna inanılır. Ama bu korkakların uydurmasıdır. Herhangi bir yerde bir acı varsa bu acı paylaşılsın diye oradadır. O dev gibi balta, kemikleri parçalayarak kan revan içinde beni yere yuvarlayınca çığlık çığlığa yanmaya başladım. Korkup kaçmadım, susup saklanmadım. Acı, artık geride kalmış gövdenin işidir diye umursamaz bir ölü gibi davranmadım. Payıma düşen acıyı gururla bağrıma bastım. Sekreterse bakakalmıştı. Sıcak kan, yerde süzülerek ayaklarını ıslatıncaya dek bir heykel gibi bakmıştı. Doktor içerdeydi o sıra. Acı çığlığa koştı geldi. Kilitli bir dolap vardı; hemen açtı. Tam koptuğum yeri bembeyaz bir bezle sarıp sarmaladı. Sehpanın altına yuvarlanıp kalmıştım. Yuvarlandığım yerden bana uzandı.

Bay S ile birlikte hemen hastaneye kaldırıldık. İlaçlar, narkozlar, dikiş aletleriyle çepeçevre sarıldık. Doktorlar koptuğum yere dikilebileyim, yepyeni bir ayak olabileyim diye çok uğraştılar. Fakat beni tutabilecek ne bir damar ne de sağlam bir kemik buldular. Umudu kesince de özel bir kutu içinde küçük bir odaya bıraktılar. Odada yalnızdım ve sonsuza dek yalnız kalacağımı düşünmeye başlamıştım. İşte o sıra kapıyı açtılar. Polisler, doktor ve sekreter üzüntüyle içeri girdiler. “İfade tutanağı yazmamız gerekiyor, yardımcısı olun lütfen,” dediler. Sekreter, “Çiçek,” dedi,

“Lili,” dedi, “Katerina söylemişti,” gibisinden bir şeyler geveledi. Ondan hemen vazgeçtiler. Doktora yöneldiler. “Kontrol dışına çıkmış sıra dışı bir depresyon vakasıdır,” diye özetledi, imzalarını istediler. Ardından hiç vakit kaybetmeyip doktor hakkında soruşturma başlattılar. Muayenehaneye gidip her yeri incelediler. Kanımın kuruyan parçalarını, Bay S’nin çantasını, o dev gibi baltayı, notları, pusulaları ve hatta askıda kalmış kravatı bile delil gösterdiler. Terapinin seyri ortaya çıksın diye başka hekimleri bilirkişi tayin ettiler. Bilirkişiler tam üç gün sekreterle ilgilendiler. Sekreter, Bay S’nin beni gövdesinden ayıracağını önceden haber aldığını söylemiş. “Nasıl?” diye sormuşlar. “Katerina söylemişti, keşke ciddiye alsaydım, keşke Bayan Samsa’nın sözlerine hiç kulak asmasaydım,” demiş. Terapinin son kısımlarında, doktorun, sekreterle Bay S’yi baş başa bırakıp pusula ve işaretlerle işi yönetmeye kalkıştığını öğrenince de doktoru savunmasız iki şizofreni ile deneyler yapan bir çılgın diye rapor etmişler. Soruşturma bitince ağır ceza alacakmış.

Olup bitenler işte böyle; ama ya içimdekiler?

Doğduğum günden beri Bay S’nin git dediği yere gitmekten, dur dediği yerde durmaktan başka hiçbir işim olmadı. Sadık bir ayağa yakışan da bundan başkası değildir zaten. Caydırıcılarla vazgeçiricilerin sesine kapılıp giden de ben değildim. Bir elmaya ya da kıvrılarak çalılara

saklanan parlak bir yılanı kapılıp giden inanın ben değildim. Git denilmişti, gitmiştim.

Yine de Bay S'nin ruhu huzura erecekse bütün suçu üstlenebilirim. Beni bedeninden koparıp atmakla ruhunda kaynayan azabın buhar olup uçacağını ümit etmişti. İşte sırf bu ümide saygı duyabilirim. Hayattan vazgeçecek değilim. Hiç değilse bir gün, yepyeni bir ayak olduğumda nasıl davranmam gerektiğini artık biliyorum. Bay S'yi seviyorum, ondan başka birinin ayağı olmayı hiç ama hiç istemiyorum. İşte bunun hayaliyle hala buradayım ve daha ne kadar kalacağımı da bilmiyorum.